

Inhoud	pag.
inleiding	1
bestuur	2
artistieke adviesraad	2
personeel	2
financiën	3
jubileum	3
Internationale Gaudeamus Muziekweek 1995	3
Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours 1995	5
binneland	5
buitenland	7
documentatiecentrum	9
diversen	10
jaarrekening 1995	11
bijlage 1, Internationale Gaudeamus Muziekweek 1995	13
bijlage 2, Electronisch Circus	15
bijlage 3, Symposium Rusland-Nederland	17
bijlage 4, Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours 1995	18
bijlage 5, Nederlandse Muziekdagen	19
bijlage 6, overzicht concerten per podium in binnen- en buitenland	20
bijlage 7, overzicht programma's concerten	27

INLEIDING

In 1995 stond Gaudeamus gedurende het gehele jaar in de belangstelling. Er waren vele feestelijke activiteiten rond het 50-jarig bestaan, er werd teruggekeken in de historie van de stichting, maar tegelijkertijd werden ook voorbereidingen getroffen voor het volgende Kunstenplan. De hedendaagse muziek zelf en de structuur van het nationale en internationale muziekleven blijven voortdurend in beweging; Gaudeamus speelt daar een essentiële rol in.

Het jaarverslag 1995 geeft een gedetailleerd beeld van de uiteenlopende activiteiten van Gaudeamus zelf en die waarbij Gaudeamus betrokken was.

Het was een jaar met vele positieve ontwikkelingen. Toch waren er ook enkele minder gelukkige gebeurtenissen te melden:

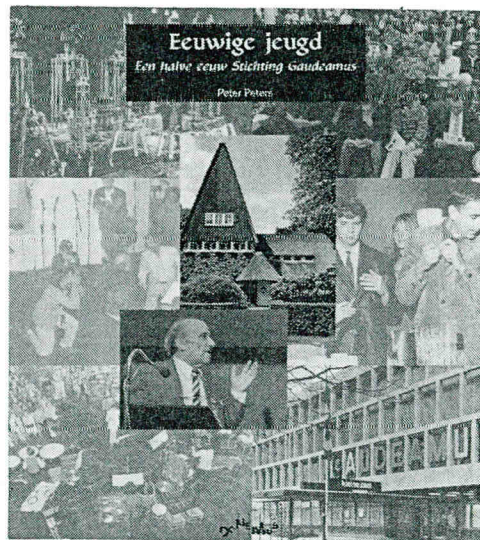
De planning van het Centrum Moderne Muziek in het Westerpark kreeg in de zomer plotseling een nieuwe wending, toen de Gemeente Amsterdam een nieuw plan voor een cultuurtempel ontvouwde: op de IJ-oever zou nu een nieuw gebouw moeten verrijzen, waarin zowel het Centrum Moderne Muziek opgenomen moet worden, als het nieuwe BIM-Huis, een nieuwe zaal voor Toneelgroep Amsterdam en de nieuwe Openbare Bibliotheek. Een haalbaarheidsonderzoek werd in het najaar gestart; de resultaten daarvan zullen pas in mei 1996 bekend worden.

Het jaarverslag van Gaudeamus over 1994 werd al vroeg in 1995 uitgebracht en bevatte louter positieve berichten. Wat de activiteiten betreft was dit ook volkomen terecht; de financiële positie van Gaudeamus was in dat jaar echter nogal verzwakt. Het grote aantal festivals, workshops, competities en concertseries deed een te grote aanslag op het krappe budget van de stichting; inclusief het tekort, waarmee deze Kunstenplan-periode in 1993 werd gestart, sloten we 1994 af met een geaccumuleerd tekort van bijna f 200.000,-. Vanzelfsprekend was het een grote zorg voor bestuur en directie dit tekort zoveel mogelijk voor het einde van het Kunstenplan 1993-1996 terug te dringen, ook zelfs in het jubileumjaar 1995.

Toch werd het jaar in positieve stemming afgerond: het jubileumconcert op 15 december werd door een groot publiek bezocht, er was een prachtig jubileum-boek, er waren vele mooie en goed bezochte concerten in binnen- en buitenland, er was veel aandacht van radio en pers, en er waren sterke nieuwe composities en uitstekende musici.

Wij wensen U veel plezier bij het lezen c.q. doorbladeren van dit verslag.

Henk Heuvelmans,
directeur.

S
E
P
T
E
M
B
E
R

GAUDEAMUS 50 ÅR
Lördag 2/9 kl 20.00
I september firar Gaudeamus-stiftelsen i Amsterdam 50-årsjubileum med bl. a. ett gästspel på Fylkingen. Kammarensemblen framför verk av europeiska tonsättare ur den yngre generationen:
Natasja Bogojevic, Kroatien
Antonio Chagas-Rosa, Portugal
Marc-André Dalbavie, Frankrike
Bart de Kemp, Holland
Ivo Nilsson, Sverige
Alexander Shchetynsky, Ukraina och Rolf Wallin från Norge.
Dirigent är holländaren Huub Kerstens
Konserten är ett medlemsinitiativ av Ivo Nilsson

"C"
Måndag 11/9 kl 19.30
Improviserad musik, möte mellan inbjudna improvisationsmusiker.
Ett medlemsinitiativ av Amit Sen.

• Voormalig wethouder van Amsterdam **Wim Sinnige** is op 60-jarige leeftijd overleden. Sinnige werd in 1970 gemeenteraadslid voor de PvdA en was enige tijd fractievoorzitter. Van 1973 tot aan 1980 vervulde hij de wethouderspost financiën en legde de basis voor een gezondere financiële huishouding in de hoofdstad. Hij was ook een stuwende kracht achter de bouw van het nieuwe stadhuis/Muziektheater. Sinnige vervulde in de loop der jaren een groot aantal functies, onder meer in de kunstsector. Zo was ook voorzitter van de Raad voor de Kunst, stichting *Gaudeamus*, directeur van het Muziektheater en lid van de raad van commissarissen van Carré.

v.l.n.r. Henk Heuvelmans, Chris Walraven en Wim Sinnige

BESTUUR

Na een kortstondige ziekte overleed Wim Sinnige op 24 januari. Hij was bestuurslid van de stichting vanaf 1984 en voorzitter vanaf 1988. Hij was vooral actief in de vele besprekingen rond de totstandkoming van het Centrum Moderne Muziek. Hij werd opgevolgd door Ben Janssen; ook hij was nauw betrokken bij de plannen voor het Centrum Nieuwe Muziek en was actief bij het zoeken naar oplossingen voor het tekort. Om privé-redenen verliet hij halverwege het jaar helaas het bestuur. Hij werd ad-interim opgevolgd door Paul Op de Coul. Voorjaar 1996 heeft inmiddels Prof.dr.L.Leertouwer het voorzitterschap van de stichting op zich genomen.

Eind 1995 werden twee nieuwe bestuursleden verwelkomd: Quinten Bunschoten en Anneke Hogenstijn. Het bestuur van de stichting vergaderde in 1995 vier maal, waarbij veel aandacht besteed werd aan het Centrum Moderne Muziek en aan de voorbereidingen van de Beleidsnota 1997-2000.

Het bestuur bestond in 1995 uit:

Ben Janssen (tot 31 juli)

Paul Op de Coul - voorzitter ad interim

Hans Oosterlee - penningmeester

Janneke Jongewaard

Quinten Bunschoten (vanaf 21 november)

Anneke Hogenstijn (vanaf 21 november)

ARTISTIEKE ADVIESRAAD

De Artistieke Adviesraad kwam in 1995 vier maal bijeen. Veel aandacht werd tevens besteed aan de totstandkoming van de jubileum CDs met oude werken van Nederlandse componisten uit de Muziekweek, en de voorbereiding van de Beleidsnota 1997-2000.

Anneke Hogenstijn verliet de Adviesraad om zitting te nemen in het bestuur. Arno van Roosmalen nam haar plaats over.

De Artistieke Adviesraad bestond in 1995 uit:

Johan Kolsteeg

Taco Kooistra

Martijn Padding

Anneke Hogenstijn (tot 21 november)

Arno van Roosmalen (vanaf 21 november)

PERSONEEL

Er waren enkele wisselingen in de personele bezetting wat betreft de boekhouding en het secretariaat.

De volgende personen waren in 1995 in dienst van de stichting:

Henk Heuvelmans - directeur

Arthur van der Drift

Fons Willemsen

Anouk Butterlin (tot 1 maart)

Janneke Kalsbeek (vanaf 1 mei)

Annemiek van Essen (parttime vanaf 1 september)

Publiciteitswerkzaamheden werden (op free-lance basis) gedaan door Michael van Eekeren. Verder deed René Meijer enkele maanden als vrijwilliger werkzaamheden in de bibliotheek.

FINANCIEN

Zoals reeds gemeld in de inleiding was het jaar 1994 met een tekort afgesloten; het in de loop der jaren opgebouwde tekort bedroeg begin 1995 bijna f 200.000,-. Bestuur en directie hebben gedurende het jaar vele gesprekken gevoerd met bedrijven, fondsen en het Ministerie om oplossingen te vinden voor het terugdringen van dit tekort. Slechts enkele fondsen werden bereid gevonden een bijdrage in de activiteiten (zoals rond het jubileum) te geven; dit had echter geen directe invloed op het tekort. Het budget moest dus met grote zorg bewaakt worden en 1995 (maar ook 1996) is daarom een "buikriemjaar". Coproducties met andere organisaties zullen voorlopig nauwelijks gestalte kunnen krijgen en een aantal ontwikkelingen op kleine podia zal nog even moeten wachten. Aldus werd 1995 met een positief resultaat afgesloten en is het tekort met iets meer dan f10.000,- teruggedrongen. Voor 1996 zullen grotere stappen genomen moeten worden.

Voor de algemene exploitatie van de stichting, voor versterking van de infrastructuur van de kamermuziek, voor activiteiten in het buitenland en lidmaatschappen van internationale organisaties, ontving *Gaudeamus* subsidie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Van het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd subsidie ontvangen voor activiteiten in het buitenland.

Voor de Internationale Gaudeamus Muziekweek werd subsidie ontvangen van de Gemeente Amsterdam en de Ambassade van de Bondsrepubliek Duitsland.

Voor de ontvangst van buitenlandse gasten werd subsidie ontvangen van het Ministerie van O.C.W.

Voor het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours werd subsidie ontvangen van de Rotterdamse Kunststichting.

Voor het jubileum-concert werd subsidie ontvangen van het ThuisKopie Fonds en het VSB-Fonds.

Voor het jubileum-boek werd subsidie ontvangen van het Prins Bernhard Fonds. Donemus droeg op verschillende wijzen bij aan de activiteiten rond het jubileum: zij produceerde het boek en de dubbel-CD, en produceerde het muziek materiaal van het opdrachtwerk van Martijn Padding (dit bleek het omvangrijkste uitvoeringsmateriaal voor orkestwerk te worden dat ooit door Donemus werd geproduceerd (702 pagina's muziek-tekstverwerking).

Voor de Ferrari-productie met het Podiumcircuit werd subsidie ontvangen van het Fonds voor de Podiumkunsten.

Ook gaf het Fonds voor de Podiumkunsten subsidie voor activiteiten in het buitenland.

Voor "Orgelproject II" werd subsidie ontvangen van de Gemeente Den Haag, het Fonds voor de Podiumkunsten en de Rotterdamse Kunststichting.

JUBILEUM

In 1995 vierde Gaudeamus zijn 50 jarig bestaan met een groot aantal activiteiten. Naast zelf georganiseerde feestelijkheden boden andere organisaties de jubilaris feest-concerten aan: de serie 'Ligeti-Kurtag' van het Concertgebouw, een concert in de reeks 'Rondom het Nederlands Pianoconcert' van de NPS, en een concert van het Gelders Orkest werden aangekondigd als georganiseerd in het kader van het 50-jarig bestaan van Gaudeamus. De Concertzender besteedde een serie wekelijkse uitzendingen aan de historie van Gaudeamus. NRCV Radio wijdde enkele uitzendingen aan het feest, met name rond activiteiten als het Vertolkers Concours en de International Young Composers Meeting, culminerend in een programma waarbij vele componisten en musici een muzikaal tribuut kwamen brengen aan de jubilaris, opgenomen in het Walter Maas Huis.

De climax van het jubileum-jaar lag op 15 december: een feestelijk concert door het Residentie Orkest in de Dr. Anton Philips Zaal te Den Haag, waarbij voor een groot publiek de wereldpremière gegeven werd van "Scharf Abreissen", een speciale jubileum-opdracht van Gaudeamus aan Martijn Padding, tot stand gekomen met financiële steun van het Fonds voor de Scheppende Toonkunst. Daarnaast speelde het Nederlands Blazers Ensemble "Thema" van Peter Schat. Op deze avond bood Henk Heuvelmans het door Peter Peters geschreven jubileumboek "Eeuwige Jeugd" en de jubileum-CDs "50 jaar Internationale Gaudeamus Muziekweek" aan staatssecretaris Aad Nuis aan. Voor zowel het opdrachtwerk, het boek als de CDs werd veel steun van Donemus verkregen (zie ook in het hoofdstuk Financiën). In zijn speech liet Nuis zich uitermate positief uit over Gaudeamus.

INTERNATIONALE GAUDEAMUS MUZIEKWEEK 1995

De Muziekweek kreeg in dit jubileumjaar een bijzonder feestelijk tintje: mede in het kader van het Jaar van de Ensembles waren voor de instrumentale werken extra veel ensembles uit binnen- en buitenland geprogrammeerd, maar daarnaast was in samenwerking met NPS, VPRO en de CEM-studio een heel Elektronisch Circus georganiseerd

* Jonge componisten.

De jury, bestaande uit Gerhard Stäbler, Cees van Zeeland en Luca Francesconi selecteerde 12 werken uit een totaal van 407 inzendingen van jonge componisten uit 38 landen:

Veli-Matti Puumala (Finland), Line to Clash voor orkest
Joseph Landers (U.S.A.), Nine forty-eight voor orkest
Giuliano Ghirardi (Italië), Fatti di Frontiera II voor orkest
Andrea Pensado (Argentinië), In vino veritas
Fedrico Troncatti (Italië), Interlace
Ali Özkan Manav (Turkije), Movement
Michael Oesterle (Duitsland/VS), ...in ricordanze, in feste...
Kazuhiko Suzuki (Japan), Spin Out* (fluit/contrabas)
Jesus Torres (Spanje), Vispera de mi* (ensemble)
Vsevolod Schmulevitch (Rusland), String Quartet 'Romantique'
Giovanni Verrando (Italië), Prima Consecutio
Paul Newland (Groot-Brittannië), Peripeteia

Eine Chance für den Nachwuchs

50 Jahre „Gaudeamus“-Stiftung

Auch an diesen Termin ist im Jahre 50 nach dem Ende des 2. Weltkrieges zu erinnern: 1945 gründete der aus Nazi-Deutschland geflohene Walter Maass, der dank niederländischer Freunde überlebte, die Stiftung „Gaudeamus“.

Sie wollte zu Brückenschlägen zwischen den Ländern wie zwischen Hörern und Komponisten der neuen Musik anregen. Wettbewerbe, Workshops und seit 1947 ein alljährliches Festival dienen diesem Zweck. Nun feierte man während einer „Gaudeamus-Musikwoche“ in Amsterdam Geburtstag.

In acht Konzerten waren, gespielt von Musikern aus sieben Ländern, 47 Kompositionen zu hören. Zehn von ihnen erklangen erstmals: zwölf waren von der Jury (Gerhard Stäbler, Luca Francesconi, Jack Body) für den Wettbewerb ausgewählt worden. Den Gaudeamus-Preis erhielten zu gleichen Teilen der deutschstämmige Amerikaner Michael Oesterle (geb. 1968) und der Spanier Jesús Torres (geb. 1965).

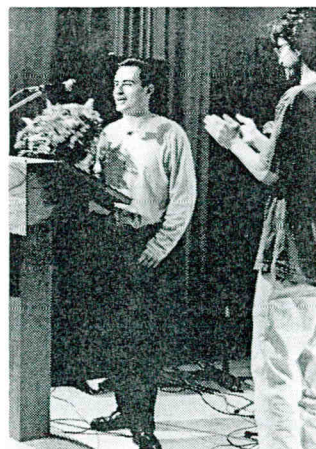
Die Besonderheit dieser Woche lag - abgesehen von der heiter-herzlichen Atmosphäre - in der Weltoffenheit. Komponisten aus 16 Ländern zwischen Argentinien und Rußland zeigten eine ideologiefreie stilistische Vielfalt. Darüber bietet „Gaudeamus“ der Jugend eine Chance: Der Wettbewerb steht Komponisten nur bis zum 50. Lebensjahr offen, und auch die meisten der übrigen Komponisten waren jünger als 35 Jahre. Gelegenheit also in Fülle, aktuelle Tendenzen zu studieren.

Unbekümmert schöpfen die Musiker heute aus den Arsenalen der Avantgarde wie der Tradition. Kehrsite solcher Freiheit ist nicht selten eine allein dem Klang sich hingebende Beliebigkeit. Andererseits scheinen gerade die Komponist(inn)en aus Rußland versessen darauf, einst avantgardistische Techniken im Schnellkurs aufzuarbeiten. Dabei gelang dem Oboisten Mikail Stanyko ein ebenso intelligentes wie packendes Virtuosenstück.

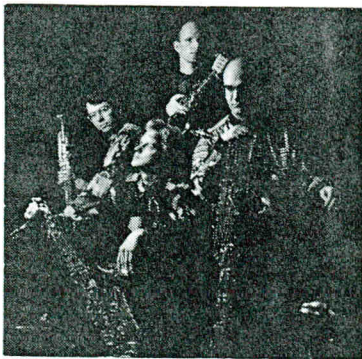
Immer spielt auch noch - und gerade in den Niederlanden - die Elektronik eine bedeutende Rolle. „Soundscape Amsterdam“ hieß ein Programm mit Stücken, die in Sequenzen, Hörfilmen ähnlich, Klangspalte der Stadt in vielfach nur anekdotischer Form vorzeigten. Im besten Fall - etwa in Rolf den Otters und Othmar Schimmlers Geschwindigkeitsstudie V=S/t - gelang es, aus Momentaufnahmen eine spannungsvolle Form zu bilden.

Unverkennbar auch die Neigung, sich aus den kunstvollen Gespinsten einer typischen Festival-Musik herauszuwinden, etwa durch geradezu explosive Ausdruckskraft - im Streichquartett „Romantique“ des Russen Vsevolod Schmulevitch oder durch autobiographische Erinnerung in dem auf Florenz-Erlebnisse verweisenden Ensemblestück „... in ricordanze, in feste...“ des Preisträgers Michael Oesterle. Und auch Einsprengsel populärer Musik oder lärmende Simplizität (David Dramms „Big Screen“) dienen - nicht immer mit Erfolg - diesem Zweck.

Klaus Kirchberg

Jesús Torres en Michael Oesterle

Aurelia Saxofoonkwartet

Gaudeamus biedt ruimte aan jonge componisten

AMSTERDAM, 11 AUG. De Stichting Gaudeamus, Centrum voor Hedendaagse Muziek, bestaat 50 jaar. Dat wordt gevierd tijdens de Internationale Gaudeamus Muziekweek, die van 4 tot en met 10 september in Amsterdam wordt gehouden. De week biedt jonge componisten de mogelijkheid hun werk daadwerkelijk te laten uitvoeren. Later dit jaar volgen twee jubileumconcerten. Iedere musicus tot 30 jaar kan voor de Internationale Gaudeamus Muziekweek een eigen compositie inzenden. Een jury bepaalt welke stukken worden uitgevoerd. Aan het eind van het festival krijgt de beste componist een onderscheiding. Die Gaudeamus Prijs bestaat uit een geldbedrag van 10.000 gulden en een opdracht voor een compositie die het jaar daarna wordt uitgevoerd. Tijdens de Muziekweek 1995 gingen 11 werken naar de onderscheiding. Het festival biedt meer dan 30 composities. In verband met het 50-jarig bestaan doen ook het Asko ensemble en een aantal buitenlandse ensembles aan de week mee. In de IJsbreker in Amsterdam is 10 september bovendien een project waarbij tien componisten een „klankportret van Amsterdam” laten horen. De componisten hebben de muziek zelf opgenomen op een DAT-recorder. Zij zijn ook verantwoordelijk voor de bewerking. Tijdens de Muziekweek zal in het Stedelijk Museum dagelijks een concert met elektronische muziek zijn te horen. Elke dag staat een ander thema centraal. Het hoogtepunt van het jubileum ligt eind dit jaar. Begin november geeft Het Gelders Orkest onder leiding van Reinbert de Leeuw twee concerten in Amsterdam en Arnhem. Op het programma staan werken van Ton de Leeuw, Igor Stravinsky en Olivier Messiaen. Het Residentie Orkest speelt in december een wereldpremière van een opdrachtwerk van Martijn Padding. Tijdens dat concert in Den Haag voert het Nederlands Blazers Ensemble ook werk van Peter Schat uit. Tijdens de avond verschijnen een jubileumboek over Gaudeamus en enkele jubileum-cd's. (ANP)

De uitvoering van het werk van Andrea Pensado werd verschoven naar 1996. Onverwachts bleek de NPS niet in staat een radio-orkest beschikbaar te stellen; de uitvoering van de werken van Puumala, Landers en Ghirardi kwam daarmee te vervallen en is nu voorzien voor 1997. Gelukkig was het Nieuw Ensemble bereid op korte termijn een programma in te studeren.

Daarmee kwam het aantal in de Muziekweek optredende ensembles op 10: het tweede KammarensembleN, het Nieuw Ensemble, het Aurelia Saxofoon Kwartet, het Gaudeamus Ensemble, de russische Studio for New Music Moscow, het belgische Quatuor Danel, het Van Gendt Wind Quintet, het Asko Ensemble, het Duitse Ugly Culture en Zivatar. Daarnaast traden ook nog vele solisten op. In het kader van het jubileum had het Asko Ensemble Benedict Mason gevraagd een nieuw werk voor hen te schrijven: het werd een spraakmakend werk voor zowel ensemble als zaal, in dit geval Paradiso.

Aan het einde van de Muziekweek werd de Gaudeamus Prijs uitgereikt. De jury verdeelde de prijs tussen Michael Oesterlee en Jesus Torres. Tevens gaf zij twee eervolle vermeldingen aan Paul Newland en Giovanni Verrando. Van de winnaar van de Gaudeamus Prijs 1994 Richard Ayres ging een nieuw werk in première: No.21 en No.22.

De gehele Muziekweek werd opgenomen door NPS/VPRO en in een reeks van 5 maandag-avonden uitgezonden. Radio-organisaties uit Zweden, Italië, Israël, Duitsland en Engeland besteedden voorts aandacht aan de Muziekweek.

Voor het totale programma van de Muziekweek verwijzen we naar Bijlage 1

* Elektronisch Circus

Naast de (veelal) instrumentale werken in het programma van de Muziekweek werd een aantal activiteiten georganiseerd met elektronische muziek als uitgangspunt:

- Soundscape Amsterdam

Reeds in mei vond een werkweek plaats voor jonge componisten en studenten muziektechnologie, waarin zij kennis maakten met het fenomeen Soundscape. Met elk een eigen DAT-recorder namen zij in de zomermaanden geluiden van de stad Amsterdam op en konden deze in augustus in de CEM-studio verder verwerken tot korte Soundscapes. De resultaten werden op CD gezet en op 10 september in De IJsbreker gepresenteerd. Het eerste exemplaar van deze CD werd door Michael Fahres aan Jan Wolff overhandigd.

- Van maandag 4 september t/m vrijdag 8 september werden concerten in de aula van het Stedelijk Museum georganiseerd. Vijf gast-programmeurs belichtten daarbij de elektronische muziek:

Armeno Alberts: jonge winnaars van diverse competities, Paul Berg: computer muziek met live-optreden van Edwin van der Heide

Michael Fahres: soundscapes

Joel Ryan: live-electronics

Frits Weiland: "Mémoires Analogiques", tape muziek van 1948 tot 1977.

- Oorstoelen.

Een viertal oude leunstoelen was omgebouwd met luidsprekertjes in de leuning en een CD-speler onder de zitting. Luisteraars konden hun eigen programma samenstellen. De stoelen stonden in De IJsbreker en bij de concerten.

- Environment.

In het café van De IJsbreker waren kleine luidsprekers opgehangen die de gehele Muziekweek zacht elektronische muziek speelden.

Voor het totale programma van dit Elektronisch Circus verwijzen we naar Bijlage 2

* Symposium Rusland-Nederland.

Het symposium "20e eeuwse muziek in Rusland en Nederland" dat in april 1994 in Moskou plaats vond en georganiseerd was i.s.m. de muzikwetenschap afdelingen van de Universiteiten van Utrecht en Amsterdam, kreeg tijdens deze Muziekweek een vervolg. Er was een groep jonge componisten, musicologen, docenten en musici uit Moskou aanwezig van 7 t/m 12 september. Het ensemble Studio for New Music Moscow gaf concerten tijdens de Muziekweek en in het Huis voor Schone Kunsten te Apeldoorn, waarbij werken van de aanwezige studenten en van docent Vladimir Tarnopolski gespeeld werden. Aansluitend op de Muziekweek werden discussies en lezingen in Amsterdam en Utrecht georganiseerd. Voor het programma van dit symposium verwijzen we naar Bijlage 3

INTERNATIONAAL GAUDEAMUS VERTOLKERS CONCOURS 1995

Het 29e "Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours" vond plaats van 26 februari t/m 5 maart, op het Rotterdams Conservatorium en in De Doelen.

Dit jaar hadden zich meer dan 120 solisten en ensembles aangemeld. Na een strenge selectie werden uiteindelijk 60 solisten en ensembles (uit 16 landen) tot de eerste ronde toegelaten. De eerste ronde duurde 4 dagen. Tot de tweede ronde, die 2 dagen duurde, werden 14 ensembles en solisten toegelaten. In de finale speelden 5 solisten.

De jury, bestaande uit Han de Vries (Nederland), Valeri Popov (Rusland), Pi Hsing Chen (Taiwan/Duitsland) en Michael Bach (Duitsland) kende de prijzen als volgt toe:

1e prijs: Guido Arbonelli (Italië) - (bas)klarinet

2e prijs: Fumiharu Yoshimine (Japan) -blokfluit

3e prijs: Nathan Williams (USA) - klarinet

4e prijs: Cheryl Marshall (USA) - sopraan

5e prijs: Guy Livingston (USA) - piano

De jury was van mening dat de kwaliteit van de musici door het gehele concours zeer hoog was, zeker wat betreft de musici die de tweede ronde en verder haalden.

Er was een speciale prijs uitgelooft voor dubbelriet-instrumenten; helaas waren slechts weinig solisten (2 hoboïsten en 3 fagottisten) en ensembles (1 hobo-trio en 1 fagot-trio) toegelaten, en van hen vond de jury geen enkele de speciale prijs waardig.

Random het concours waren i.s.m. het Rotterdams Conservatorium enkele workshops met de hoboïsten Han de Vries en Thomas Indermühle georganiseerd. Tevens vond het openingsconcert in de hal van het Conservatorium plaats; hierbij speelde een ensemble van het Conservatorium en solist Ernest Rombout. Daarnaast werden elke dag lunchconcerten met concours-deelnemers georganiseerd.

Ook speelden enkele deelnemers op zondagmiddag 5 maart in het Museum Boymans van Beuningen.

In Zaal De Unie werd door Gaudeamus een viertal concerten met solisten en met concours-deelnemers georganiseerd, terwijl de RKS in het café 3 muziekinstallaties presenteerde.

Radio Rijnmond besteedde op 19 februari aandacht aan het concours. NCRV Radio zond de finale uit en wijdde een aflevering van het programma Document aan het concours. In Bijlage 4 is het programma van de Finale van de Internationale Gaudeamus Vertolkersconcours 1995 weergegeven.

BINNENLAND

In 1995 werd een groot aantal concerten georganiseerd door en in samenwerking met Gaudeamus. Een aantal podia, die via Gaudeamus extra financiële steun krijgen in het kader van de versterking van de infrastructuur van de kamermuziek in Nederland, programmeert autonoom; een 13-tal kleinere podia laten de programmering aan Gaudeamus over of programmeren in nauw overleg met Gaudeamus. Er was sprake van een brede programmering, waarbij naast bijvoorbeeld jong talent als Jannie Pranger, Tomoko Mukaiyama, het Utrecht String Quartet, ook kleinschalig muziektheater (zoals "De Barbaarse Dans", "De Daders" of "De Wasmachine"), muziekinstallaties (van bijvoorbeeld Yens & Yens of Peter Bosch & Simone Simons) of raakvlakken met geïmproviseerde muziek (zoals bij het Ig Henneman tentet, het Utrechtse Tegentonen festival, of het ensemble van Paul Termos) aan bod kwam.

Versterking van de infrastructuur.

In zeer regelmatig overleg tussen de 7 podia van het Podiumcircuit werden concerten uitgewisseld en werd gewerkt aan de gezamenlijke productie van een muziektheaterwerk van Luc Ferrari. Tevens werd uitgebreid gepraat over gezamenlijke publiciteit, wijzen van programmeren, vormen van publieksbenadering, fondsenwerving etc.

De podia hebben een grote continuïteit in het concertaanbod opgebouwd. Naast reguliere concerten worden ook kleinere festivals georganiseerd, die vooral veel publiek trekken (zoals het Ferrari-festival in Groningen (27-29 oktober), "November Music" in Den Bosch (17-26 november) of het Engeland-festival in Maastricht (5-13 maart)). Elk podium ontwikkelt zijn eigen gezicht, gestuurd door de wisselende plaatselijke omstandigheden. Bepaalde series, zoals "Thunderclaps" in Korzo of "Meerstromenland" in Groningen, trekken meer publiek dan dan andere, terwijl zo'n programmering op andere plaatsen juist weer niet aanslaat. Sommige organisaties (zoals Intro in Maastricht en Prime in Groningen) hebben ook samenwerking met grotere zalen en zijn aldus betrokken bij de concerten met de middelgrote ensembles.

v.l.n.r. Fumiharu Yoshimine, Guido Arbonelli en Cheryl Marshall

NPO HANDELEBLAD
Oplage : 261700
Datum : 06-03-95

Amusement beheerst Gaudeamus Concours

Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours 1995. Gehoord: 5/3 De Doelen, Rotterdam. Opname NCRV voor latere uitzending op Radio 4.

Door ERNST VERMEULEN

Zondagavond laat werden in de Kleine Zaal van de Doelen in Rotterdam de prijzen uitgereikt op het Internationale Gaudeamus Vertolkers Concours. De jury, bestaande uit Han de Vries, Valeri Popov, Pi Hsing Chen en Michael Bach had geen kandidaten gehoord die in aanmerking kwamen voor de extra prijs, dit jaar besteed aan de dubbelrietinstrumenten. Voor het overige roemde men het hoge niveau en kwam men tot de volgende verdeling: de Italiaanse klarinettist Guido Arbonelli kreeg de eerste prijs van 5000 gulden, de tweede ging naar de Japanse blokfluitist Fumiharu Yoshimine, de derde naar de Amerikaanse klarinettist Nathan Williams. De kandidaten die het meeste werk van hun bijdrage aan het slotconcert hadden gemaakt, de Amerikaanse sopraan Cheryl Marshall en haar landgenoot de pianist Guy Livingston, werden vierde en vijfde.

Het begrip 'concert' mocht zondagavond bijzonder ruim worden opgevat. Cheryl Marshall liep om en tussen het publiek in het pikkedonker met slechts een flakkerend kaarsje in de hand tijdens de uitvoering van John Cage's neuzelende *Sonnetus twee*, knettergek doorbroken in felle groene en rode belichting door Erik Satie's cabarettliederen.

Ook Livingston koos voor een fluxus-achtige aanpak in zijn visie op Cage's *Concert for piano* in een typisch Wim T. Schippers-omgeving: een heer die een tent opzet en daar vervolgens inkruipt, onduidelijke geluiden voortbrengend, een dame in badkledij die haren drogend die zo argeloos mogelijk passeert, geklooi met lessenaars. Enfin: ook Livingston speelde meer dan piano. Aan amusement geen gebrek, maar het leverde dus in feite allemaal weinig op.

In de voorronden kwam ik vrijdagedochterend te laat voor de eerste kandidaat en trof Yoshimine aan vlak voor de deur van de Willem

Pijperzaal van het Rotterdams Conservatorium in zeer eigenaardige houdingen zoals een ingewikkelde handstand, roerloos uitgevoerd. Het hielp! Want de Japanner bleek een van de weinige kandidaten zonder een spoorje nervositeit, die in Mako Ishii's *Tenor recorder piece* met diverse glissandi en allerlei soorten vibrato een geweldige spanning wist op te bouwen. Ook in de finale wist deze echte concertstijger dat hoge niveau te handhaven.

Guido Arbonelli wist niet minder te woekeren met zijn adem, zoals hij demonstreerde in Ada Gentile's conceptuele *Come del nulla*, de titel zegt genoeg; en meer nog in Franco Donatoni's *Soft*, dat nu juist niet met de titel spoor, want het klinkt bijzonder enerwend en krachtig. Het valt op hoe in de laatste jaren vele goede musici uit Italië op het concours afkomen. Dit heeft zeker te maken met de sterke persoonlijke unie tussen musici en componisten, want vrijwel al die jonge muzikanten hebben werk bij zich, dat speciaal voor hen werd geschreven.

De Amerikaanse klarinettist Nathan Williams speelde in de voorronde ook al Donatoni: te recht een van de favoriete componisten op het concours gezien het geweldige virtuoze speelplezier dat altijd van zijn muziek afstraalt. Williams liet een nogal knoesterig geluid horen, maar in een beslist solide techniek en niet ongeestig in een wederom fluxus-achtig werkje van William Smith waarin twee instrumenten tegelijk in de mond genomen worden, maar dat op één instrument ook al volop tweestemmigheid moet klinken!

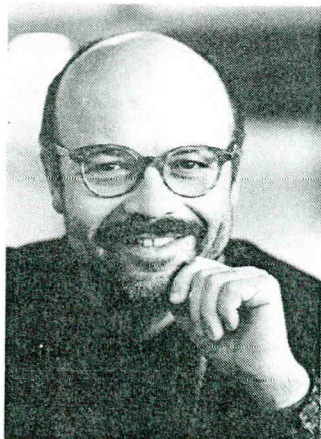
Muzikaal was het flinterdun, maar het publiek kwam weer aan zijn trekken, zodat er op deze avond vooral veel te zien was. Het muziektheater is in opmars met een nostalgische knipoog naar de happenings van weleer. Maar Cheryl Marshall is meer dan een geestige cabaretière, gehoord haar luïdende sopraan in een fraai geïllustreerde techniek, soepel getraind, en ik had haar na de voorronde dan ook een hogere plaats toebedacht met haar intelligente vertolking van Berio's *Sequenza III*.

Drie concerten van Gaudeamus

Gaudeamus, de instantie die zich inzet voor de hedendaagse Nederlandse muziek, is verantwoordelijk voor maar liefst drie concerten die zondag in en rond Arnhem worden gegeven.

Om 12 uur begint het muzikale triptiek in het Gemeentemuseum van Arnhem, waar wordt geconcentreerd door het trio Zivatar. Die naam komt uit het Hongaars ('donder') en dat is niet voor niets. Centraal in dit ensemble staat namelijk de Hongaarse cymbalon, bespeeld door Michiel Weidner. Dit instrument, waarvan de snaren worden aangeslagen met stokjes, wordt in de hedendaagse muziek steeds meer gewaardeerd om zijn buitengewone expressiviteit en ritmische kracht. Het ensemble, dat verder bestaat uit de mezzosopraan Elise Lorraine en fluitiste Anne La Berge, voert in Arnhem werken uit van onder andere Henk van der Meulen, Guy de Bievre en Michael Finnissy.

In galerie Marzee in Nijmegen speelt vanaf 16 uur het Gaudeamus Trio, dat al in 1957 werd opgericht als kwartet. Toen eerste violist Jan Wittenberg in 1990 besloot te stoppen, gingen de overigen - violist Paul Hendriks, altviolist Hans Neuburger en cellist Bela Santa - als trio verder. Het ensemble komt naar Nijmegen met composities van Klaus Hinrich, Gerda Geertens, Huub Kerstens en Alfred Schnittke. Nederland kent twee clavecinisten die zich met hedendaags repertoire bezighouden: Anelie de Man en Thora Jansen. Als duo geven ze zondagmiddag, eveneens om 16 uur, een Gaudeamus-concert in Kunsthuis 13 te Velp. Hier worden werken ten gehore gebracht van Jean Lasage, Ton Bruynel, Roderik de Man, Jukka Tiensuu en Klaas de Vries.

Gerhard Stäbler

Componisten ontmoeten elkaar in Apeldoorn

Van onze kunstredactie

APELDOORN - In Gigant, onderdeel van het Apeldoornse Huis voor Schoone Kunsten, heeft van maandag 1 tot en met vrijdag 5 mei de 'International Young Composers Meeting 1995' plaats. De week wordt georganiseerd in samenwerking met de stichting Gaudeamus en de Gelderse muziekgroep De Erepreijs.

De componistenweek is voor vijftien jonge componisten uit met name het buitenland een voorbereiding op het concours dat Gaudeamus in het najaar in de Amsterdamse Ijsbreker houdt. In Apeldoorn zal een jury (bestaande uit de componisten Michael Finnissy, Gerhard Stäbler en Hanna Kulenty) het ingezonden werk beoordelen en met de inzenders bespreken. Dat gebeurt tijdens besloten componistenconfrontaties en voor publiek toegankelijke workshops door zangeres Janne Pranger (dinsdag), violist Krzysztof Bakowski (woensdag, in verband met opnames voor de NCRV-radio in het Walther Maas Huis in Bilthoven), accor-

deoniste Margit Kern en de pianiste Aleksandra Krzanowska. De workshopleiders verzorgen ook een deel van het slotconcert van de internationale componistenweek op 5 mei (20 uur). De Erepreijs speelt bij die gelegenheid het Vioolconcert van Hanna Kulenty. Ook op dinsdag 2 en woensdag 3 mei zijn er concerten in Gigant. Dinsdag zijn er werken van de drie juryleden te horen, woensdag spelen Margit Kern en Aleksandra Krzanowska werken van onder meer John Cage, Györgi Ligeti en Igor Stravinsky. Beide concerten beginnen om 20 uur. Op donderdag 4 mei verhuist het componistencircus van Apeldoorn naar Zwolle, waar de deelnemers een voorstelling bezoeken van de opera 'St. Louis Blues' van De Erepreijs en InDpendance.

Voor de workshops en de concerten in het kader van de componistenweek worden paspartouts verkocht; deze kosten 45 gulden, voor leden van Gigant en houders van een kortingskaart 35 gulden. Voor informatie en reserveringen: 055-216346.

Er werden gesprekken gevoerd met O-42 te Nijmegen en De Utrechtse School om zich bij het Podiumcircuit aan te sluiten. Beide organisaties worden mede door de plaatselijke overheid gesubsidieerd.

In samenwerking met het Walter Maas Huis werd een serie discussies georganiseerd over "Nieuwe Muziek & Publiek", waaraan een zeer brede vertegenwoordiging van het nederlandse muziekleven deelnam. De serie resulteerde in een aantal aanbevelingen aan organisatoren en subsidiënten. Het Walter Maas Huis zal voorjaar 1996 een vervolg op de serie organiseren.

Tegelijkertijd met deze discussies werden er gesprekken gevoerd tussen Gaudeamus, het TNN - Theater Netwerk Nederland en de SJIN - Stichting voor Jazz en geïmproviseerde muziek Nederland, om te komen tot een verregaande samenwerking in programmering en marketing van actuele podiumkunsten.

Bijzondere productie.

Het Ives Ensemble werd opdracht verleend het werk "Cahier du Soir" van de Franse componist Luc Ferrari te produceren; dit gebeurde in samenwerking met Theatergroep Hollandia. Voor de productie werd nog extra financiële steun verkregen van het Fonds voor de Podiumkunsten. Een aantal podia van het Podiumcircuit moest uitwijken naar een grotere locatie. De voorstelling werd in alle 7 steden van het Podiumcircuit gehouden en opgenomen door NPS. "Cahier du Soir" was tevens onderdeel van een door Prime in Groningen georganiseerd Ferrari-festival.

Kleine podia.

Met een 13-tal kleinere podia bleef Gaudeamus samenwerken als in voorgaande jaren. Er worden hier kleinere series met hedendaagse muziek georganiseerd, mogelijk gemaakt door financiële steun van Gaudeamus en in een aantal gevallen ook door steun van de lagere overheden. Soms ook worden de series georganiseerd door stichtingen waarvan Gaudeamus het secretariaat voert, zoals de stichtingen Museumconcerten en Nieuwe Muziek in het Stedelijk Museum te Amsterdam of de Stichting Combi te Utrecht. Daarnaast was Gaudeamus ook incidenteel betrokken bij concerten van andere organisaties.

Coproducties.

Naast bovengenoemde concerten was Gaudeamus als coproductent nauw betrokken bij de volgende evenementen:

- * International Young Composers' Meeting, 1-5 mei in Gigant te Apeldoorn. Een workshop die direct gelieerd is aan de Gaudeamus Muziekweek: jury-leden van de compositie-wedstrijd van de Muziekweek zijn leiders van de workshop. Tevens kunnen deelnemers werken met winnaars van het Gaudeamus Vertolkers Concours, zoals accordeoniste Margit Kern en pianiste Aleksandra Krzanowska. Dit jaar nam een tiental jonge componisten uit verschillende landen deel; leiders waren Michael Finnissy, Gerhard Stäbler en Hanna Kulenty.
- * Nederlandse Muziekdagen, 1-3 december in het Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht. Een coproductie met NPS, Donemus en Vredenburg. Voor het programma verwijzen we naar Bijlage 5
- * Orgelproject II. Een reeks concerten met hedendaagse orgelmuziek i.s.m. Piet-Jan van Rossum.
- * Een serie met buitenlandse ensembles in De Ijsbreker, waaronder de Musikfabrik NRW, het New Jersey Percussion Ensemble, het Moscow Contemporary Music Ensemble
- * Een concertreeks van Lautspektakel ExVoCo i.s.m. het Goethe Instituut.

Voor een overzicht van de concerten per podium verwijzen we naar Bijlage 6
Voor de programma's van deze concerten verwijzen we naar Bijlage 7

BUITENLAND

In het kader van het Kunstenplan 1993-1996 krijgt Gaudeamus een structureel budget van het Ministerie, enerzijds ten behoeve van activiteiten in het buitenland en anderzijds voor lidmaatschappen van internationale organisaties, niet alleen voor Gaudeamus zelf maar ook voor de organisaties waarvoor Gaudeamus het secretariaat voert, zoals de ISCM. Daarnaast reserveerde ook het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor 1995 een bedrag voor buitenlandse activiteiten.

Met dit budget is Gaudeamus in staat een eigen beleid uit te zetten voor samenwerking en uitwisseling met buitenlandse organisaties. Dit beleid richt zich vooral op de totstandkoming van een diepgaande uitwisseling tussen twee landen; plaatsen waar componisten en musici niet alleen concerten kunnen geven maar ook in contact met hun collega's en met studenten kunnen komen; plaatsen waar de organisatoren en vooral ook de musici erin geïnteresseerd zijn werken van Nederlandse collega's op het repertoire te nemen. Zo heeft Gaudeamus langlopende uitwisselingen met o.a. Rusland en Amerika, en is voor jonge componisten deelname mogelijk aan een vaste reeks interessante workshops en festivals in Polen, Oekraïne, Rusland, Zweden en Lithouwen.

Daarnaast richt het beleid zich ook op de presentatie van Nederlandse musici en componisten bij belangrijke festivals, waar aandacht van internationale media en festival-organisatoren is. Slotslot is er veel aandacht voor optredens in tournee-vorm in een land of continent.

Met het Fonds voor de Podiumkunsten is veel overleg om tot een goede afstemming van elkaars terrein te komen. Soms werken Gaudeamus en het Fonds samen om bepaalde, wat grootschaligere projecten tot stand te brengen, zoals het tournee van LOOS en het Pianoduo in Zuid-Amerika, en het tournee van het HEX Ensemble in Oekraïne.

In 1995 was de directeur van Gaudeamus als adviseur betrokken bij een project van de Arts Council van Ierland ter verbetering van de plaatselijke muziek-infrastructuur. Ook trad Henk Heuvelmans toe tot het programma-comité van het International Festival Bergen in Noorwegen.

Gaudeamus is lid van de International Music Council, de European Conference of Promoters of New Music, de International Association of Music Information Centres, het European Jazz Network, de International Federation of Festival Organisations, de Euro Citizen Action Service; Gaudeamus voert het secretariaat van de Nederlandse secties van de International Society for Contemporary Music en de International Confederation for Electroacoustic Music. Henk Heuvelmans werd in 1995 benoemd tot general-secretary van de European Conference of Promoters of New Music. De general-secretary van de International Society for Contemporary Music, Chris Walraven, hield zijn secretariaat in het pand van Gaudeamus. Al deze contacten zijn essentieel voor informatie-uitwisseling en het tot stand brengen van uitwisselingen van componisten en musici.

In 1995 kwamen de volgende optredens in samenwerking met Gaudeamus tot stand:

* voor musici:

- pianiste Tomoko Mukaiyama was musician-in-residence bij het festival "June in Buffalo" en gaf aansluitend concerten in New Jersey
- carillon-speler Joost van Balkom gaf twee concerten met Nederlandse muziek tijdens het "34th Annual International Carillon Festival" te Springfield, USA.
- klarinettist Michel Marang gaf van 8 februari tot 5 maart workshops en concerten in Moskou, Jaroslavl, Irkutsk, Jekaterineburg en St.Petersburg
- het Nieuw Ensemble gaf op 21 mei een concert tijdens het festival Aspekte Salzburg.
- het HEX Ensemble trad op tijdens het International Youth Music Forum te Kiev, met aansluitend concerten in Charkiv en Lviv.
- Het Trio (Harrie Starreveld, Harry Sparnaay en René Eckhardt) had een tournee met workshops en concerten in de Baltische landen, en wel tijdens het "5th Baltic Music festival GAIDA" in Vilnius, in Riga en tijdens het NYDD Festival te Tallinn.
- basklarinetist Harry Sparnaay gaf concerten en workshops tijdens het Sonorities festival in Belfast, en het festival Encuentros in Buenos Aires.
- het Pianoduo (Cees van Zeeland en Gerard Bouwhuis) en ensemble LOOS hadden een tournee van 25 augustus t/m 13 september met concerten en workshops in Brazilië (Santos, Sao Paulo, Ribeirao Preto), Mexico (Leon, Guanajuato), Argentinië (Buenos Aires).
- het ensemble LOOS trad op 28 mei op tijdens het London Musicians Collective Festival.
- het Pianoduo gaf een concert en workshop tijdens de "9th Contemporary Music Days" te Bacau, Roemenië.
- het Mondriaan Kwartet had een tournee in Noorwegen van 17 t/m 19 november, met concerten in Narvik, Trondheim en Oslo.
- Muziekgroep De Ereprijs trad op 19 september op tijdens het festival Warschauer Herbst.

II FESTIVAL INTERNACIONAL DE ARTE
LEÓN, GUANAJUATO, MÉXICO • 1 DE SEPTIEMBRE
CONTEMPORÁNEO EN LEÓN 1995

LOOS
(HOLANDA)

VIERNES 1 DE SEPTIEMBRE
20:30 HORAS
SALA PRINCIPAL
TEATRO MANUEL DOBLADO
LEÓN, GUANAJUATO, MÉXICO

ZIUA MUZICII OLANDEZE

PIANODUO

Ani la rând am respirat aerul unui mediu muzical contaminat de mefiența vis à vis de creația pianistică. Ce se mai poate scrie pentru pian? Ce i se mai poate cere unui instrument care a fost poliat îndelung de generații de compozitori (Scarlati, Mozart, Beethoven) care a născut mari creatori (Chopin, Liszt, Scriabin)? Ca să nu mai vorbim de prelungirile modernismului prin care, vorba lui Adriano Martinelli, "preparăm la pian două ore, pentru a cânta o piesă de cinci minute". Iar dincolo de acuzmatizarea sonorităților sale, pianul pare un instrument ostil primenirilor. Am așteptat, deci, cu multă prudență și cu oarecare teamă recitalul pianistilor olandezi. Prudență și teamă pentru că veneau în festival într-un fel descoperiți, fără proteze electroacustice ori metamuzicale; dar mai ales, pentru că veneau din zona muzicii flamande, acolo unde, de la Ars Nova și până în zilele noastre, compozitorii au pariat pe severitatea, rigorea sau logica discursului și mai puțin pe improvizație și spontaneitate. Și teama, și prudența au dispărut însă instantaneu încă din debutul recitalului, când ne-am dat seama că ne aflăm în fața unor interpreți excepționali. Gerard Bouwhuis și Cees van Zeeland au conferit muzicilor restituite deopotrivă finețe și forță, patos și glacialitate, virtuozitate și sensibilitate. Chiar și atunci când partiturile urmăreau predilect articularea formală în detrimentul substanței sonore; când muzicile abordate te invitau insistent exclusiv la forță, glacialitate și virtuozitate. Am asistat la un tip de recital frecvent cultivat în epoca romantică (atunci când întâlnirea a două plane soluționa în bună măsură reducățiile de orchestră) sau ocazional, în primele decenii ale secolului XX (ca o consecință a percutării instrumentelor cu claviatură) și oarecum insolit în peisajul muzicii contemporane. Pentru că, în mod normal reticența compozitorului pus în situația de a scrie muzică pentru un pian se va dubla, firește, în cazul când se va adresa unui duo pianistic. Și totuși, iată, școala olandeză a produs câteva lucrări, să spunem semnificative și simptomatice în economia contemporană a genului. Semnificative, deoarece prelungesc un drum ce părea înfundat; simptomatice, pentru că mărturisesc despre eforturile unei culturi muzicale de a-și decanta propria identitate și de a evada din zona de atracție a unei culturi majore, capabilă oricând să-și plaseze pe orbită sateliții (cultură cum este cea germană, de pildă). Dacă primele trei opusuri - Stadium de Diderik Wagenaar, Initials de Cees van Zeeland și Veranderingen de Guus Janssen - sunt într-o măsură covârșitoare transparente la aceste eforturi, De Staat de Louis Andriessen constituie, cred, o reușită atât în plan strict muzical, cât și în cel al deghizării conotațiilor extramuzicale ori al sublimării acestora într-o expresie sonoră immanentă.

Future is now for Big Band from Amsterdam

Orkest de Volharding Amsterdam, Jurjen Hempel conducting. Music by Henk van der Meulen, Julia Wolfe, Igor Stravinsky, Steve Martland, Louis Andriessen. Presented Monday in Princeton University's Richardson Auditorium by Composers Ensemble at Princeton and the Composers Guild of New Jersey.

By MICHAEL REDMOND

Duke Ellington once cracked, "We're not worried about writing for posterity. We want it to sound good right now."

How could anybody who loves music argue with that?

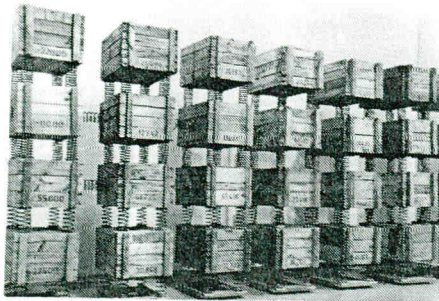
To Princeton University (known affectionately among the locals as P.U.): Class is hereby dismissed.

Orkest de Volharding sounds really good right now—and I mean incredibly good, right now. Fresh from Bang on a Can at Lincoln Center, Amsterdam's 21st-century Big Band blew out the walls of Princeton's august Richardson Auditorium. The oldest piece on the program was Igor Stravinsky's indulgent, witty "Tango," vintage

1940, in a sparkling arrangement by Louis Andriessen. Everything else was from today or else the month after next.

Orkest de Volharding was founded in 1972 to perform Louis Andriessen's "De Volharding" ("Perseverance"). The group then developed into one of the hippest and most flamboyant of new music's wind bands. Now the serious-minded may sniff at the idea that the hip and the energizing have anything to do with the abiding concerns of art. So let them sniff at Handel, Mozart, Liszt, and Stravinsky, among other class acts.

Anyway, Orkest is a self-governing roster of classical and jazz musicians—three saxophones, three trumpets, three trombones, flute, horn, piano, and bass, the occasional singer, and Jurjen Hempel, the group's terrific conductor. The idea is not to make the classical play jazz or the jazzers play classical. The idea is to make music that exults in the unique timbres of each playing style and in the vivid combinations of their textures.

De Krachtgever van Peter Bosch en Simone Simons

- celliste Frances-Marie had een tournee in Amerika van 9 t/m 14 april, met optredens in Berkeley, San Francisco, Stanford en Honolulu. In November verzorgde zij het openingsconcert van het Melos Ethos festival te Bratislava.
- het duo "La Zététique" (Jos Zwaanenburg en Leigh Landy) trad op tijdens het Audio Arts festival te Krakow en Warschau.
- het Koor Nieuwe Muziek, Percussive Rotterdam en slagwerkers Wim Konink en Marcel Andriessen traden op tijdens het festival Ars Musica te Brussel.
- slagwerkers Wim Konink en Marcel Andriessen traden op 7 april op in Kortrijk, België, en op 20 juni tijdens het festival Musica 2000 te Ancona.
- Orkest De Volharding trad op 21 juni op tijdens het Bang-On-A-Can festival te New York, en aansluitend op 22 juni in New Jersey.
- het Duo Contemporain (Henri Bok en Miguel Bernat) had een tournee in Australië met workshops en concerten van 4 t/m 28 september, en wel in Wollongong, Brisbane, Armidale, Sydney en Melbourne.
- ter gelegenheid van de opening van het 'Zentrum für Niederlandestudien' te Münster verzorgde STEIM 2 concerten met Nic Collins, Luc Houtkamp, Edwin van der Heide, Ray Edgar, Peter Cusack en BMBcon.
- STEIM verzorgde ook een concert met Collins, Houtkamp, Edgar en BMBcon tijdens het Hermit festival in Plasy, Tsjechië, en aansluitend in Praag.
- het duo Luc Houtkamp (saxofoon) en Nicolas Collins (stem/elektronica) trad op tijdens het Audio Art Festival in Krakow en Warschau. Het optreden in Warschau was tevens in het kader van de uitwisseling tussen deze stad en zusterstad Den Haag.
- Luc Houtkamp had een tournee in Amerika van 1 t/m 7 april, met optredens in Chicago, Milwaukee, San José, Oakland, Berkeley en Detroit.
- het Ensemble Novecento gaf 3 concerten in St.Petersburg van 11 t/m 13 maart.
- saxofonist Ed Bogaard gaf concerten en workshops in Gdansk van 6 t/m 29 april.
- gitarist Martin Kaaij had een tournee door Amerika en Australië in december 1994 en januari 1995, met workshops en concerten in o.a. Wellington, Christchurch, Auckland.
- het Serenade Trio gaf op 28 februari een concert in de ORF Stduio te Innsbruck.
- ter gelegenheid van de opening van het 'Zentrum für Niederlandestudien' te Münster bespeelde Martien Groeneveld op 10 en 11 juni zijn "Volkswagenharp". Tevens trad hij op 14 augustus op tijdens het "III Festival de Noves Musiques a l'Emporda" te Barcelona, op 5 september in Praag en op 8 september in Brno.
- fluitiste Anne LaBerge gaf een concert en masterclass tijdens de "23rd Annual Convention of the National Flute Association" in Orlando, USA (17-20 augustus).
- Clarence Barlow en Jos Diergaarden traden op 3 april op tijdens het openingsconcert van de "49.Arbeitstagung" van het Institut für Neue Musik und Musikerziehung te Darmstadt. Clarence Barlow was ook aanwezig bij de uitvoering van zijn werk tijdens de "Evenings of New Music" te Bratislava.
- fluitiste Eleonore Pameijer trad op tijdens het Great Elm Music Festival in Engeland.
- het Ives Ensemble verzorgde een concert tijdens het Festival Pontino te Sermoneta, Italië op 10 juni.
- fluitist Jos Zwaanenburg en leden van het Ives Ensemble voerden "Untitled" van Kunsu Shim uit tijdens de ISCM Wereld Muziek Dagen te Essen.

* muziekinstallaties:

- Peter Bosch en Simone Simons presenteerden het "Elektrisch Zwaaiorkest" tijdens het Ultima festival te Oslo (6-14 oktober). De "Krachtgever" en de "Trajektversterker" werden gepresenteerd tijdens het festival 'Musiques en Scène' te Lyon (23-31 maart). De "Krachtgever" werd tevens gepresenteerd tijdens het ISEA in Montreal (18-23 september), het NYD festival te Tallinn (22-27 november) en de ARTEC Biennale te Nagoya, Japan (18-29 april).
- Horst Rickels en Joop van Brakel presenteerden hun "Mercurius Wagen" tijdens het Audio Art festival van 3 t/m 13 november te Krakow.
- Ad van Buuren presenteerde zijn "Dynamic Panoramaphone II" tijdens het festival 'Musiques en Scène' te Lyon.
- ter gelegenheid van de opening van het 'Zentrum für Niederlandestudien' te Münster verzorgde STEIM een interactieve installatie van Mathijs de Bruijne en Arnaud Killian.

* voor componisten:

- Peter Schat was van 13 t/m 20 november composer-in-residence bij de Composers Guild of New Jersey. Hij gaf lezingen aan de Princeton University, de Rutgers State University en het Patterson College en er werden concerten met zijn werken georganiseerd

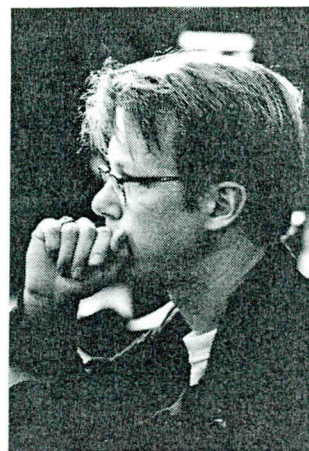
- Tera de Marez Oyens gaf lezingen en recitals aan de Clark University te Worcester, Massachusetts, het New England Conservatory te Boston, het Wheaton College, de Northwestern University, de California State University Stanislaus, en verder in New York en bij het Chicago Composers' Consortium. Op 25 augustus gaf zij een lezing/recital op de Nederlandse Ambassade te Praag.
- Richard Ayres nam deel aan het International Youth Music Forum te Kiev, waar het HEX Ensemble een werk van hem uitvoerde.
- Carlos Michans gaf in juli/augustus lezingen in India, aan het American College en het Lady Doak College te Madurai, en aan de Kodaikanal International School. Tevens waren er concerten georganiseerd waarbij werk van hem gespeeld werd.
- Carrousel Project: tijdens de "Astrakhan Evenings of Contemporary Chamber Music" (23-28 april te Astrakhan, Rusland) voerde het Baroque Ensemble een nieuw werk uit van David Little. Op 7 februari voerde het Ensemble Music Nova in Tel Aviv nieuwe werken uit van Xander Hunfeld en Gerda Geertens, die beide bij dit concert aanwezig waren.
- Tijdens het "American festival of Microtonal Music" te New York werd op 18 maart "Genietingen" van Wim Boogman uitgevoerd. Boogman was bij de instudering en uitvoering van het werk aanwezig.
- Ton de Leeuw was een van de leiders van de International Composers' Workshop die in oktober in Sofia plaats vond.
- Tijdens de "Internationale Studienwoche für zeitgenössische Musik" te Lüneburg werd een concert met Nederlandse elektronische muziek georganiseerd (werken van Kees Tazelaar, Eric de Clercq, Armeno Alberts, David Little en René Uylenhoet).
- Op 17 november gaf het Moscow Contemporary Music Ensemble een concert in Moscov met uitsluitend Nederlandse werken: Klaas de Vries, Andries van Rossem, Huib Emmer en Jan-Bas Bollen (welke laatste bij het concert aanwezig was; tevens gaf hij een lezing over de hedendaagse Nederlandse muziek).
- Trapezium Project. In november en december vond een project in 4 steden in Nederland en Duitsland plaats (Amsterdam, Den Haag, Essen, Keulen), waarbij muziek van technologische herkomst gepresenteerd werd. Componisten als Richard Rijnvos, Richard Barrett, Martijn Padding en Cornelis de Bondt werden uitgevoerd door o.a. Ugly Culture, het Ives Ensemble en het Wolpe Trio.
- Voortvloeiend uit het tournee van LOOS in Latijns Amerika werd Roberto Morales uit Mexico uitgenodigd voor het CIM-festival van 9 t/m 11 november te Den Haag.
- Michel Koenders werd in staat gesteld zijn compositie "Speer & Schild" aan het ZKM te Karlsruhe te voltooien ten behoeve van uitvoeringen in Utrecht (première op 28 november), Gent en Karlsruhe.

Een overzicht van deze evenementen, gerangschikt per land is te vinden in Bijlage 6
Voor de programma's verwijzen wij naar 7

DOCUMENTATIECENTRUM

Het documentatiecentrum van Gaudeamus groeide met vele partituren, CD's en ander audio-materiaal, boeken, tijdschriften, foto's, krantenknipsels, enz. Een groot deel van de partituren is nu ingevoerd in de Muziek Catalogus Nederland, die on-line en via CD-ROM geraadpleegd kan worden. Gaudeamus opende een eigen "site" op Internet, waarbij vooral de gegevens van het informatie-bulletin te raadplegen zijn. Er zijn snelle verbindingsmogelijkheden met Muziek Informatie Centra in o.a. Noorwegen, Canada en Amerika.

Juist vanwege de snelle groei van de omvang van het documentatiecentrum zag Gaudeamus zeer uit naar de gezamenlijke huisvesting met De Ijsbreker en Donemus. Nu dit voorlopig uitgesteld is zal Gaudeamus in 1996 binnen haar pand meer ruimte voor het documentatiecentrum gaan creëren.

Jan Bas Bollen

PETER VAN BERGEN saxofonist

DAT LOOS, de formatie rondom saxofonist en componist Peter van Bergen, de koffers pakt op het moment dat het overgrote deel van de bevolking de vrijetijdskleding weer aan de kast toevertrouwt, wekt geen verbazing. LOOS is en blijft onvoorspelbaar.

Ook nu weer. Gaat de groep samen met Het Pianoduo voor zestien concerten en vier *masterclasses* de grenzen over, voert de speellijst hen door Brazilië, Argentinië en Mexico – niet bepaald landen waar de abstracte muziekstijl van LOOS als bekend mag worden verondersteld.

Wellicht krijgen de Zuid- en Middenamerikaanse concertgangers dezelfde schok te verwerken als de bezoekers van een LOOS-concert in het BIM-huis enkele jaren geleden. Toen viel de formatie na vijf kwartier musiceren een honend gesis ten deel. Niet dat de kwaliteit van het gebodene het publiek tegenviel. Integendeel. De kenners waren juist te spreken over Van Bergen's groep, die antwoord gaf op de vraag: hoe kunnen gecomponeerde en geïmproviseerde muziek worden gecombineerd zodat het onderscheid tussen beide onhoorbaar wordt?

De lengte van het concert, daarover klaagden de habitués steen en been. Vijf kwartier. En dan ook nog zonder pauze. Was dat niet een tikkelige elitair? Van Bergen beleefte nog plezier aan die avond. 'Het publiek kwam op z'n Amsterdams rond half elf binnenzetten. Toen zaten wij al weer zingend in de bus op weg naar huis.'

Inmiddels weten de geïnteresseerden wat een concert van LOOS behelst. De muziek van de formatie gaat over reductie, over schrappen totdat een fundament overblijft. Vervolgens wordt de zogenaamde lege ruimte door slagwerker Paul Koek, saxofonist Van Bergen, pianist Gerard Bouwhuis en gitarist Huib Emmer ingevuld met 'één verhaal in allerlei verschillende vormen'.

Die werkwijze verdraagt slecht een pauze. Van Bergen: 'Tijdens improvisaties ervaar ik een pauze als een storende onderbreking. Onze concerten ontstaan voor een belangrijk deel op het podium, dat vertoont van de musici grote alertheid.' In de filosofie van LOOS is ook voor de toehoorders een rol weggelegd. 'Bij geïmproviseerde muziek is de spanning tussen de musici onderling en de spanning tussen de musici en het publiek van evident belang. Als wij een pauze inhalen, moet die relatie van begin af aan opnieuw worden opgebouwd.'

Er is nog een reden waarom Van Bergen een pauze bij voorkeur vermijdt: 'Ik heb het niet op dat gezellige gedoe. Set spelen. Pils. Nog een set. Dat is me te vrijblijvend.'

Ronald Ockhuysen

Ton de Leeuw

Van onze medewerkster
MARTHA
DIRKMAAT-PLANTING

Vijf jonge musici vormen sinds anderhalf jaar Het Amsterdams Kwintet. Ze studeren aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam zang, fluit, harp, gitaar en mandoline. Student componist Robin de Raaff schreef speciaal voor dit kwintet 'De Vlucht van de Magiër'.

Het in februari voltooide muziekstuk won de compositiewedstrijd van de Koninklijke Nederlandse Toonkunstenaars Vereniging ter gelegenheid van het 120-jarig bestaan. Zondag speelt het Amsterdams Kwintet een van de twee delen van de compositie in het tv-programma 'Reiziger in Muziek' (Nederland 3, 11.00 uur). De wereldpremière van het door Domemus uitgegeven werk is zaterdag 4 november in het Utrechts Conservatorium.

Marijke van Stralen uit Purmerend is een van de vijf leden en studeert zang. Haar mond beweegt als bij het spreken. Haar stem neemt moeiteloos de hoogte: 'Het is niet zonder bijbedoelingen dat hij zijn kussen pakt en de poes met de ochtend tegen de hemel geplakt de dag losmaakt van de rest van het leven...'

Enthousiast

De aankomende beroepsmusici moeten het vandaag stellen zonder repetitor Harry Sparnaay. 'Jammer. Met hem is het fijn repeteren. Hij hoort alles, is razend enthousiast over het stuk en draagt manieren aan om snel en goed in te studeren', aldus Van Stralen.

Robin de Raaff luistert met de partituur op schoot. 'De Vlucht van de Magiër', zijn verjaardagscadeau voor Daniëlle Klootwijk, de fluitiste van het ensemble, is niet zijn eerste muziekstuk dat z'n weg vindt via musici naar publiek. Het duurde twee jaar voordat Opus 1, het in 1993 geschreven strijkkwartet 'Athomus' werd uitgevoerd. Maar Opus 2, 'Equilibre', geschreven voor klarinet en basklarinet, dat in Parijs in première ging in de uitvoering van Harry Sparnaay en Michel Arrignon, staat al regelmatig op de lessenaars van professionele musici in binnen- en buitenland.

De bij Theo Loevendie studerende Robin de Raaff is een aanstormend talent. Pierre Boulez liet zich tijdens de masterclass voor jonge componisten opvallend lovend uit over zijn door het Breitnerensemble uitgevoerde strijkkwartet.

Samenwerking

De vraag of het Sweelinck Conservatorium de samenwerking tussen studenten op dit niveau stimuleert, wordt door De Raaff ontkennend beantwoord. '„Voor zover ik weet, ben ik de

enige student componist die in die richting initiatief ontplooit. Al mijn werk werd in eerste instantie geschreven voor verschillende combinaties muziekstudenten. Die stukken heb ik later bewerkt tot een ingewikkelder, meer virtuoze versie. Voor fluitist Raymond Honing schreef ik vorig jaar 'Contradicties'. Straks zal hij op zijn eindexamen met orkest een fluitconcert van mijn hand spelen.'

Voor 'De Vlucht van de Magiër' liet de in 1968 geboren componist zich inspireren door het gelijknamige gedicht van Serge van Duinhoven. Het was niet eenvoudig de muziek te schrijven voor Het Amsterdams Kwintet. Het gevaar van een 'Boulezgeluid' lag mede door de ongebruikelijke bezetting, met mandoline, voortdurend op de loer.

Daniëlle Klootwijk, Rody van Gemert, Kirsten van den Hogen en Martine Sikkenk (respectievelijk fluit, gitaar, harp en mandoline) zetten voor de derde maal hun tanden stevig in de introductie. De instrumenten laten horen: hier is een mens aan verwarring ten prooi; gedachten spoken door het hoofd. Muzikale lijnen worden van elkaar overgenomen. Dan leidt de fluit de zangstem in, klaagt, sterft weg. Marijke levert een nieuw bewijs dat Nederlands gezongen mooi kan klinken.

Functie

Het eerste deel zit vol tempowisselingen. Voortdurend verandert de functie van de instrumenten. Variatietechnieken zijn bewust gehanteerd. De zetting voor fluit — sopraan en fluit zijn elkaars tegenhanger — is met opzet laag geschreven. De Raaff: 'Ik vond het een uitdaging met het gegeven tekst/stem aan de gang te gaan. De muzikale logica bouwde ik op vanuit de tekst. Ik zocht aanknopingspunten, maar wilde ook botsingen tussen tekst en instrumenten. Een groot verschil met het eerder geschreven werk is dat ik tonaal geënte lijnen duidelijk naar voren laat komen. Ik dring ze de luisteraar op. Leg de dubbelzinnigheid die anders verborgen zit in eenheid van idioom hier bloot.'

Een van zijn volgende composities zal een 'koorstuk' zijn. Een deel op tekst van Rick Schoormans ligt klaar. De Raaff vroeg de dichter op zichzelf te reageren. Die tekst zal de basis vormen voor het tweede deel. Het tweede deel van 'De Vlucht van de Magiër' blijkt contrastrijker dan het eerste. Spectaculair, mede door de fluitsolo. Deze schept een klimaat waarin dramatische zinnen kunnen klinken.

Na het optreden morgen in De Plantage voor de uitzending 'Reiziger in Muziek' volgt de première en de prijsuitreiking in Utrecht. De Raaff hoopt op aanwezigheid van de juryleden Ton de Leeuw, Gilius van Bergeijk, Jan van Wavere, Nico Langenhuis en Huub Kerstens. Hij valt dit jaar in de prijzen. Het Academisch Genootschap Eindhoven zal hem op 9 december de vijfjaarlijkse AG Kunstprijs uitreiken. Volgend jaar studeert Robin de Raaff, die nu een stuk voor zowel Het Trio als Het Schonberg Kwintet onder handen heeft af.

DIVERSEN

* KNTV Compositieprijs 1995

Op verzoek van de KNTV organiseerde Gaudeamus een compositiewedstrijd die, met ingang van 1995 (het jaar waarin de KNTV haar 120-jarig bestaan vierde), een tweejaarlijkse cyclus zal krijgen. De wedstrijd werd uitgeschreven voor een bezetting van 5 musici. Uit 18 inzendingen koos de jury, bestaande uit Ton de Leeuw, Nico Langenhuis, Gilius van Bergeijk, Jan van Wavere en Huub Kerstens, 'De Vlucht van de Magiër' van Robin de Raaff als beste werk uit. De KNTV Compositieprijs is een geldbedrag van f 10.000,-. Het winnende werk werd door het Amsterdams Kwintet op 4 november uitgevoerd tijdens het KNTV Symposium 'Opleiding: carrière of barrière'.

* Gaudeamus Leerstoel

Winnaars van het Gaudeamus Vertolkers Concours en van de Gaudeamus Compositie Prijs krijgen de gelegenheid om aan het Zwols Conservatorium zichzelf te presenteren en met studenten te werken. Zo was Richard Ayres in januari een aantal malen in Zwolle aanwezig om met compositie- en muziektheorie-studenten te werken. Accordeoniste Margit Kern had een workshop en concert op 16 November.

* Prinses Christina Concours.

In dit concours voor jonge musici stelt Gaudeamus een prijs ter beschikking voor de beste vertolking van een hedendaags werk. De prijs werd uitgereikt zowel tijdens de 5 voorrondes (aan fluitisten Gitte Nijsten en Pieter Bruins, klarinettist Gerben Bruins, celliste Saskia Plagge en strijkkwartet Sato Hebreu) als bij de landelijke finale (aan accordeonist Jeroen Gulikers).

Prinses Christina Concours: hoog niveau en onbetwiste uitschieter

ENSCHEDÉ - Muziekcentrum, zondagavond. Finale van het Prinses Christina Concours.

Cultuur staat onder druk. Bij herstructureringen en bezuinigingsrondes blijkt ondermeer muziek steeds weer een geliefd doelwit. Dat voelen ook middelbare scholen, waar nadruk geleid dient te worden op economisch interessante vakken. Dat er naast de oppervlakkige kijkcultuur en spelletjeshausaas wel degelijk een grote honger voor muziek bestaat, bewijst de jaarlijks stijgende interesse voor het Prinses Christina Concours (PCC). Inmiddels zijn er al vijf landelijke voorrondes die uiteindelijk resulteren in de finales te Den Haag.

Enschedé spreekt als voorrondestad alweer zes jaar haar woordje mee voor de regio Oost. Tachtig deelnemers waren er dit jaar naar het Muziekcentrum gekomen om zich door een zeer man sterke jury te laten beoordelen. Voor de voorrondefinale bleven acht 'kanjers', om met PCC-boegbeeld Ruid van der Meer te spreken, over. Het is bij dergelijke festivals bijna een cliché om te spreken over grote kwaliteiten of gestegen niveau. Het cliché maakt de uitspraak echter niet minder waar. Het is elk jaar een groter gesoegen om bij de finale aanwezig te kunnen zijn. Het zijn avonden waarvan je weet dat ze fiks uit samen lopen, maar wanneer en met zoveel inbreng en plezier wordt gecombineerd, is er niemand die daar op let. Acht finalisten zorgden gisteravond voor een finale zonder dips en met één onjubelzinnige uitschieter.

Lieke te Winkel was degene die volkomen terecht het meeste applaus en de meeste prijzen wegglepte. Deze violiste speelde met eufonie en inzicht waarbij zij beschikte over een fraaie toon en prachtig zgalve strek. In 'Scène de ballet' van Charles de Bériot liet zij haar veel zingen en de muziek spreken, aan de vleugel werd zij adequaat begeleid door haar oudere zus Madeleen. Een eerste prijs met lof, een concert met het Orkest van het Oosten en een Jaari jurytroef, waarin van charme en refinement gewag werd gemaakt, waren haar beloning. Bovendien ontving zij ook de eerste

■ De winnaars van het Prinses Christina Concours.

FOTO REINER VAN WILGIEEN

prijs van de scholierenjury zodat haar sanded in dit concours boven discussie verheven bleek.

Ook de overige jurybeslissingen waren egyptijk voor de hand liggend. Klarinettist Michael Hesselink presenteerde zich volwasen en kende van alle finalisten de grootste emotionele rijkwede, accordeonist Jeroen Gulikers liet speelse muziek met een grote expressiviteit en passende felheid tot klinken komen en de nog zeer jonge Fabian van Houwelingen (13) koppelde muzikaal inzicht aan technische balans en een verfijnd toucher. Zij allen kregen van de jury eerste prijzen toebedeeld waarbij stijfgegr (bij Gulikers),

fantasie (Hesselink) en feeling voor pedaalgebruik (Van Houwelingen) extra aandacht van de jury kregen. Van deze prijswinnaars kreeg Jeroen Gulikers ook nog de Donemusprijs voor de beste vertolking van een Nederlandse compositie.

Dat het finaleniveau hoog lag, mag blijken uit het feit dat de vier overige finalisten met tweede prijzen naar huis gingen waarna voorgaande jaren ook aanmoedigings- en derde prijzen gebruikelijk waren. Harpiste Anne-Marie Visser trad met professionaliteit op, maar ontbeerde in haar spel een krachtige visie. Behalve een tweede prijs kreeg zij ook de

EJO-prijs, wat inhoudt dat zij volgende jaar met het Enschedees Jeugd Orkest te horen zal zijn. Cellist Nander Ciruel speelde met overzicht en een mooie toon, maar verloor de zuiverheid en zeggingskracht wel eens uit het oog, dwarsfluitist Pieter Bruins bleef vlak in de dynamiek, maar overwon dit in de uitvoering van zijn 20ste eeuwse compositie waarvoor hij de Gaudeamusprijs won. Susanne Brückhuisen ten slotte presenteerde de muziek van Khachaturian met milde toon, maar te weinig intensiteit.

En dankzij deze sterke voorrondefinale mogen alle acht deelnemers verderop in het seizoen naar

Den Haag voor de landelijke finale-selectie.

Aanmoedigingsprijzen, eervolle vermeldingen en diploma's waren dit jaar niet weggelegd voor finalisten maar voor die musiceerende scholieren die in dit sterke veld de voorrondefinale niet niet haalden. Te weten: Mariëtte Bouwmeester, Patricia Geurt, Anne Han Joling, Merlijn Lamers, Dorien Weerkamp, Helbertien Hylkema, Maarten Esmeijer, Hilde van Heuningen, Leah Dueoog en Alike Kaufman.

NICK MORITZ

Jaarrekening 1995

ACTIVA

Vaste Activa:		
Bedrijfsgebouw	2.950	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	<u>21.930</u>	24.880
Vlottende Activa:		
Subsidies	18.372	
Overige vorderingen en overlopende activa	239.609	
Liquide Middelen	<u>18.501</u>	276.482
		<u>301.362</u>

PASSIVA

Eigen Vermogen:		
Stichtingskapitaal	15	
Risico-reserve	20.000	
Verliessaldi	<u>-185.892</u>	-165.877
Kortlopende Schulden:		
Schulden aan credietinstellingen	16.917	
Schulden aan leveranciers	260.867	
Schulden terzake van belastingen en premies sociale verzekeringen	11.273	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>178.182</u>	467.239
		<u>301.362</u>

Centrum voor moderne muziek kan niet zonder Haagse miljoenen

AMSTERDAM • GPD

Het Centrum voor Moderne Muziek op het terrein van de voormalige Westergasfabriek in Amsterdam kan in de huidige opzet alleen doorgaan als het rijk met enkele miljoenen subsidie over de brug komt. Omdat de financiering uit andere bronnen nog onzeker is, houdt de Amsterdamse gemeenteraad zelf voorlopig de hand op de knip. Jan Wolff, directeur van de Ijsbreker en initiatiefnemer van het project, had 1,9 miljoen gulden subsidie aangevraagd voor een bouwkundig ontwerp, maar zag dit verzoek door de raad in de ijskast gezet.

Wethouder Ernst Bakker (cultuur) heeft deze week subsidie-overleg met staatssecretaris Nuis van OCW. „We gaan nog steeds voor het hele plan, maar ik besef dat Den Haag niet meteen de geldbuidel zal open-trekken. Ik ga in elk geval proberen het pad te effenen”, aldus Bakker. Hij belooft de initiatiefnemers, bekend als de Ijsbreker-coalitie, tevens gemeentelijke steun bij het zoeken naar sponsors, want ook die zijn nog niet gevonden. Het centrum vergt een investering van 44 miljoen gulden.

Ijsbreker-directeur Wolff wil in het gebouw twee concertzalen van respectievelijk 650 en 200 plaatsen en repetitieruimten onderbrengen. Daarmee zou een einde komen aan zijn jarenlange zoektocht naar een alternatief voor het uit zijn voegen gegroeide muziekcentrum De Ijsbreker aan de Weesperzijde. Andere deelnemers van de Ijsbreker-coalitie (onder meer Donemus, Gaudeamus, het Holland Festival, het Asko Ensemble en het Schönberg Ensemble) krijgen in het centrum kantoorruimtes. Volgens de planning zou het Centrum voor Moderne Muziek in de zomer van 1997 opengaan.

Naar elke première van De Appel

STAATSSECRETARIS Aad Nuis van Cultuur behoort graag tot het 'eerste publiek'. Hij zit liefst bij de première van een theatervoorstelling, heeft het al die jaren als literair criticus heel prettig gevonden dat hij een boek als een van de eersten las. 'Ik vind het fascinerend om direct betrokken te zijn bij de gemeenschap waarin iets ontstaat. Je hoort erbij.' Zonder het eerste publiek zou een boek of theatervoorstelling niet bestaan. 'Dat boek geeft iets extra's.'

Een geïmporteerde film die al in Parijs en New York te zien is geweest en dan nog eens min of meer toevallig hierheen komt: het is hem al snel te afstandelijk, 'incidenteel' ook. Staatssecretaris Nuis houdt ervan zicht te krijgen op een oeuvre, de ontwikkeling van een gezelschap. Hij gaat naar elke première van De Appel. 'Het Appeltheater is bij mij om de hoek. Interessant te volgen welke kant ze opgaan.'

Zijn vader was een 'ambtenaartje bij de Spoorwegen'. Hij is van gereformeerde huize, groeide op met Het Boek en nog vele andere boeken. Belangstelling voor de letteren lag voor de hand. In zijn studententijd ontdekte hij de film, het theater. Hij werkte in het Amsterdamse Kriterion, zag twee films op een avond. Nu gaat hij zelden naar de bioscoop. Het klinkt misschien plechtig, maar in het theater is 'het creatieve proces dichterbij'. Dat spreekt hem aan.

Al moet gezegd worden: Abel, van Alex van Warmerdam, was een ontdekking. 'Nederlandse films hebben toch vaak, in vergelijking met de internationale professionali-

Mooi!

volgens

Aad Nuis

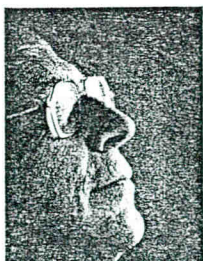

FOTO JIM BELLER

teit, iets aardig-geprobeerd-achtigs. Abel daarentegen was totaal eigen, had niets amateuristisch. Die film stond als een huis.' Hij woonde jarenlang op een boerderij bij Winterswijk. De boeken stroomden binnen, maar naar het theater ging hij niet

veel. Tot hij tien jaar geleden weer naar het Westen verhuisde. Onlangs zag hij *Rig-draad*, van Judith Herzberg. Hij houdt van haar 'specifieke toon', die balanceert op de rand van naïef en diepzinnig, banaal en de diepte in. Ook heel mooi: twee stukken van Dirk Tanghe, *The Kitchen* en *Who's afraid of Virginia Woolf*. Dat laatste stuk begon om kwart over acht en duurde tot kwart voor twaalf. De een viel in slaap, de ander vertrok, maar Aad Nuis vond het prachtig. 'De uitputtingsslag op het toneel verplaatste zich naar de zaal. Dat werkte.'

Hij is natuurlijk een 'woordmens', maar kan nu ook van stukken genieten die vooral op beeld, ritme en geluid steunen. Hij hield, 'zoals de meeste Nederlanders', bijvoorbeeld nooit zo van dans. 'Ze dansen maar raak en je hoort niks, geen taal.' Maar het Nederlands Dans Theater 'deed het meten' bij hem. 'Fabelachtig!' Nu is hij verwend. 'Als ik een ander gezelschap zie, denk ik al snel: nee, toch geen NDT.'

Toen hij nog in de Tweede Kamer zat, ging hij er soms een half uurtje tussenuit, om in het Mauritsshuis naar oude meesters te kijken. De zeventiende-eeuwse schilders bieden een 'boeiend' inblikje in een andere tijd, het hoofd van andere mensen. Er hangt een kerkerinterieur van Van Hoeksteen met een pilaar met graffiti; rode poppetjes van krijt. Dat ziet hij als een statement: algemeen gebouwen waren er in Nederland voor de mensen, voor de mannen, vrouwen, kinderen en honden. 'Dat was in de hofculturen om ons heen toch onvoorstelbaar?'

Hij vindt het 'verhaal erachter' al snel interessanter dan kleur, compositie van het schilderij. In Barcelona was hij in het museum van Miró. Die kende hij wel uit andere musea. Miró was zo iemand die je tegenkomt en een knipoog geeft. Maar bij zo'n overzicht 'zie je het innerlijk behang van iemand'. Er hangt een rijtje foto's van Miró, van jong tot oud. 'Op de laatste foto, is hij zo oud als hij is, weer een kind geworden. Alsof de verbeelding zo is uitgezuiverd, dat hij opnieuw de zuiverheid heeft van het begin.'

Bij hedendaagse kunst mist hij dat overzicht. Het moet zich allemaal nog 'uitkristalliseren', hij zou zo gauw geen levelingen kunnen noemen. Hij benadert de moderne smaak wat beeldende kunst betreft zo wie so met scepsis. Het is zo'n kleine groep die bepaalt welke jonge kunstenaars nu weer in zijn. Daar wordt de staatssecretaris 'dwars' van. 'De internationale kunstmarkt werkt zo van: als je het niet op je vijftiengigste gemaakt hebt, kun je het wel vergeten. Dat kan toch nooit waar zijn.'

Geef hem maar hedendaagse muziek. 'Op dat gebied zijn de deuren opengegaan. Hij had een nogal 'verstarde', klassieke smaak. Na Mahler kwam er niks meer. Nu doet hij bij Gaudeamus echt ontdekkingen. 'Dat is de interessantste ontwikkeling in het avontuur dat omgaan met kunst voor mij is.'

Judith Koolmeijer

Staatssecretaris Nuis verdedigt volgende week in de Tweede Kamer zijn Uitgangspunten Nottlie.

MUZIEK

Henk Heuvelmans: Nieuwe muziek is meer dan gepiep en geknor
Vier strijkers in vier helikopters

Nieuwe muziek. Jarenlang een heet hangijzer. Het verschijnsel ging hand in hand met het schoppen tegen de gevestigde orde en de hang naar maatschappelijke veranderingen. „Er gebeuren inderdaad heel rare dingen. Maar zoals de laatste jaren de schilders de weg naar hun kwast weer hebben hervonden, zo hebben de violisten hun strijkstok en de pianisten hun toetsen weer ontdekt”. Dat zegt Henk Heuvelmans, directeur van de Stichting Gaudeamus, het in Amsterdam gevestigde Centrum voor hedendaagse muziek dat dit jaar vijftig jaar bestaat. Heuvelmans over de strijd om nieuwe muziek de plaats te geven die ze verdient.

Doar A. M. Alblas

„De benaming „hedendaagse muziek” blijkt nog wel eens verwarrend te scheppen”, zegt Gaudeamus-directeur Heuvelmans. „Ik versta onder hedendaagse muziek de hedendaagse klassieke muziek. Dat lijkt tegenstrijdig. Als je zegt „hedendaagse gecomponeerde of opgeschreven muziek”, dan sluit je ook weer dingen buiten. Het muziekleven heeft zich zo ontwikkeld dat er niet alleen muziek wordt opgeschreven en uitgevoerd, maar er zijn ook veel vormen tussen iets wat opgeschreven is en ter plekke tot stand komt. Maar wanneer de basis de compositie vormt, behoort het stuk tot het domein van de hedendaagse muziek”.

Gaudeamus vervult een bemiddelende rol tussen musici en componisten enerzijds en tussen podia en publiek anderzijds. „Die rol hebben we onszelf toegedicht. We zijn een spin in het web van de hedendaagse muziek. We passen ons voortdurend aan aan wat er leeft”, aldus Heuvelmans. De Gaudeamus-directeur studeerde aanvankelijk techniek, maar maakte de overstap naar muziekwetenschap met als specialisatie 20e-eeuwse muziek. Bijna vijftien jaar werkt hij nu bij Gaudeamus, waarvan de laatste twee jaar als directeur. Jaarlijks krijgt de stichting van het Rijk 1.3 miljoen gulden om de hedendaagse muziek te promoten. Daarnaast wordt nog eens een half miljoen gulden

Activiteiten

In vijftig jaar tijd zijn de activiteiten van Gaudeamus wijd verbreid. Nog altijd richt de stichting zich in de eerste plaats op het promoten van de hedendaagse gecomponeerde muziek. Men richt zich dus niet op puur getemporeerde muziek of jazz. „We noemen ons wel „de Mozart van de hedendaagse muziek”, zegt Heuvelmans.

Gaudeamus organiseert nu op zo'n twintig plaatsen in het land activiteiten op het gebied van hedendaagse muziek. Er hebben ook veel uitwisselingen met buitenlandse organisaties plaats. Een greep uit het aanbod: De Internationale Gaudeamus Muziekweek, waar werken van jonge componisten na beoordeling vooraf door een jury uitgevoerd worden. Aan de muziekweek is een prijs verbonden: een compositieopdracht en tienduizend gulden.

Het vertolkersconcours is erop gericht het niveau van musici die muziek van ten minste na 1940, maar liever nog van na 1980 uitvoeren, op hoog niveau te houden. Dan zijn er veel workshops en bijeenkomsten waar componisten elkaar ontmoeten en ervaringen kunnen uitwisselen. Bij de projecten Jonge Componisten en de jaarlijkse Nederlandse Muziekdagen komt de nieuwste muziek aan bod. Daarnaast beschikt het centrum over een flinke bibliotheek met vijftienduizend partituren en een gigantisch geluidsarchief van lp's, cd's en rijen banden met concertopnamen. „De omroepen liken hierbij hun vingers af”, zegt Heuvelmans.

Activiteiten in verband met het jubileum vinden vooral in de tweede helft van dit jaar plaats. Er wordt in Amsterdam een muziekweek gehouden. Er is een compositieopdracht verstrekt. Orkesten spelen nieuwe muziek. Er verschijnt een boek over de geschiedenis van Gaudeamus. En er verschijnen cd's met werken van componisten uit de afgelopen vijftig jaar.

Ontstaan

Gaudeamus, het Centrum voor hedendaagse muziek, is op 9 november 1945 ontstaan. Op die bewuste datum werd er

BATEN

Subsidies:

Ministerie OCW	1.365.829	
Ministerie BuZa	23.829	
Gemeente Amsterdam	63.500	
Gemeente Rotterdam	2.000	
Gemeente Den Haag	6.250	
Rotterdamse Kunststichting	32.760	
Fonds v.d.Podiumkunsten	<u>89.475</u>	
		1.582.937

Bijdragen:

Ambassade Duitsland	1.100	
Diversen i.v.m. jubileum	33.000	
Podia i.v.m. series	<u>56.840</u>	
		90.940

Overige opbrengsten:

Bijdragen omroepen	28.277	
Inschrijfgelden	24.287	
Verleende diensten	6.805	
Huuropbrengst	21.650	
Diversen	<u>2.468</u>	
		83.487
		<u>22.561</u>

Bruto-winst reproductie:

1.799.925

LASTEN

Activiteiten:

Int.Gaudeamus Muziekweek	164.066	
Int.Gaud.Vertolkers Concours	66.327	
Activiteiten Binnenland		
Hoofdpodia	377.466	
Kleine podia	191.724	
Projecten	46.005	
Coproducties	39.609	
Jubileum	104.554	
Overige activiteiten	14.271	
Publiciteit	<u>45.673</u>	
		819.302

Activiteiten Buitenland

Documentatiecentrum	<u>18.238</u>	
		1.322.500

457.425

Overige kosten:

Personeelskosten	328.937	
Huisvestingskosten	55.694	
Bureaustkosten	<u>60.161</u>	

444.792

12.633

Financiële baten en lasten:

Rentelasten	<u>1.917</u>
-------------	--------------

BATIG SALDO:

10.716

Internationale Gaudeamus Muziekweek

4 - 10 september 1995

Amsterdam

MAANDAG 4 SEPTEMBER, DE IJSBREKER, 20.30 UUR

KammarensembleN o.l.v. Huub Kerstens:

- Antonio Chagas Rosa (Portugal), Angkor^
- Marc André Dalbavie (Frankrijk), In advance of the broken time...
- Bart de Kemp (Nederland), Paperclip Music^
- Ivo Nilsson (Zweden), Totentanz^
- Alexander Shchetinsky (Oekraïne), Looking-glass Music^
- Rolf Wallin (Noorwegen), Solve et Coagula

DINSDAG 5 SEPTEMBER, AGA-ZAAL BEURS VAN BERLAGE, 20.15 UUR

Nieuw ensemble o.l.v. Ed Spanjaard, m.m.v. John Snijders, piano en Ernestine Stoop, harp

- Mauro Cardi (Italië), Les Masques
- Ivan Fedele (Italië), Mixtim
- Luca Francesconi (Italië), Onda sonante
- Toshio Hosokawa (Japan), Interim
- Luca Francesconi (Italië), Mambo
- Robert Heppener (Nederland), Trail

WOENSDAG 6 SEPTEMBER, DE IJSBREKER, 20.30 UUR

Aurelia Saxofoonkwartet:

- Ross Feller (VS), Trellis
- Arno Bornkamp (altsaxofoon):
- Fedrico Troncatti (Italië), Interlace*^
- Christian Lauba (Frankrijk), Hard 2oo hard
- Tomoko Mukaiyama (piano):
- Ali Özkan Manav (Turkije), Movement*^
- Vanessa Lann (VS), Inner piece

DONDERDAG 7 SEPTEMBER, DE IJSBREKER, 20.30 UUR

Gaudeamus Ensemble, o.l.v. Huub Kerstens, solisten:

- Michael Oesterle (Duitsland/VS), ...in ricordanze, in feste...* (ensemble)
- Kazuhiko Suzuki (Japan), Spin Out* (fluit/contrabas)
- Jesus Torres (Spanje), Vispera de mi* (ensemble)
- Andrea Pensado (Argentinië), In vino veritas (sopraan/hobo/viool)

VRIJDAG 8 SEPTEMBER, DE IJSBREKER, 20.30 UUR

Quatuor Danel:

- Vsevolod Schmulevitch (Rusland), String Quartet 'Romantique'*
- Giovanni Verrando (Italië), Prima Consecutio*

Russisch ensemble:

- Alexandra Filonenko (Rusland), Eós
- Vadim Karasikov (Rusland), Continuum formarum
- Mikail Stanjko (Rusland), Capriccio
- Olga Rajeva (Rusland), Trio

ZATERDAG 9 SEPTEMBER, STEDELIJK MUSEUM, 15.00 UUR

Van Gendt Blaaskwintet, live electronics & tape:

- Jean François Cavro (Frankrijk), L'aube sublime de la tyrannie

Tape:

- Stephan Dunkelman (België), Rituellipses
- René Uylenhoet (Nederland), Wedge

Jos Zwaanenburg (fluit en electronica):

- Martijn Voorvelt (Nederland), A different Ball-game Altogether, 10'^

Bijlage 1

Mit dem
Gaudeamus
Musik-Preis 1995

wurden der Spanier
Jesús Torres (1965)
und der Amerikaner
Michael Oesterle (1968)
ausgezeichnet.

Der Preis - beide erhalten einen Geldbetrag in Höhe von Hfl. 5000,-, der sich auch als Auftrag für ein neues Werk versteht, das während der Musikwoche 1996 zur Aufführung gelangen wird - wurde am Ende der Internationalen Gaudeamus Musikwoche (4. bis 10. September/Amsterdam) Jesus Torres für sein Werk "Vispera de mi" und Michael Oesterle für das Werk "...in ricordanze, in feste..." zugesprochen. Beide Stücke wurden vom Gaudeamus Ensemble unter dem Dirigenten Huub Kerstens aufgeführt.

Besondere Erwähnungen gab es für Paul Newland (1965, Großbritannien) und Giovanni Verrando (1965, Italien) für "bemerkenswerte kompositorische Leistungen".

Insgesamt waren 407 Werke von jungen Komponisten (bis 30 Jahre) aus 38 Ländern zum diesjährigen Wettbewerb eingereicht worden.

Wir gratulieren der Gaudeamus-Stiftung, zu ihrem 50. Geburtstag, den sie heuer mit einer Reihe von über das Jahr verteilten Konzerten feiert, um an jenes erste Konzert im Gaudeamus-Haus in Bilthoven zu erinnern, mit dem am 9. November 1945 alles begann.

Erfolge für IMZ-Mitglieder und weitere Preise

Пятница

6 октября 1995 г

Нидерландский центр современной музыки — Фонд Gaudeamus (Амстердам) — празднует свое пятидесятилетие. Он всегда будет старше своих подопечных: в 1945 году Вальтер Маас основал Gaudeamus с целью поддержки современной музыки, и особенно молодых композиторов. Возрастной рубеж конкурсантов в Амстердаме определяют жестко — 30 лет. Да и сам руководитель фонда Хенк Ховельманс по возрасту немногим отличается от претендентов.

Два главных события года по календарю Gaudeamus — конкурс-фестиваль молодых композиторов, он же сентябрьская «Неделя музыки» в Амстердаме, и конкурс молодых исполнителей, проходящий в марте в Роттердаме. Обращая внимание исполнителей на современную музыку, фонд тем самым готовит «группу поддержки» выпускаемым в свет композиторам: участники исполнительского жюри смотрят вольно по собственному выбору составить конкурсную программу из сочинений, написанных после 1940 года, обязательно включив в нее два голландских. Раз в два года проводится еще и Международный композиторский семинар, а в свободное от этих обязательных событий время фонд организует фестивали и мастер-классы. Обширная нотная библиотека и фонотека, которую накопил Gaudeamus, позволяет изучать современную музыку «методом погружения».

ZATERDAG 9 SEPTEMBER, PARADISO, 20.30 UUR

Asko Ensemble, o.l.v. Peter Rundel:

- Luca Francesconi (Italië), Islands
- Jeffrey Kowalkowski (VS), Sight Specific: Wangdoodles
- Benedict Mason (Groot-Britannië), nieuw werk^
- Paul Newland (Groot-Britannië), Peripeteia*

ZONDAG 10 SEPTEMBER, DE IJSBREKER, 11.00 UUR

Soundscape presentatie

ZONDAG 10 SEPTEMBER, DE IJSBREKER, 15.00 UUR

UITREIKING GAUDEAMUS-PRIJS 1995

Ugly Culture:

- David Dramm (VS), Big screen^

Zivatar:

- Daniel Matej (Slowakije), Memories of you

Ugly Culture & Zivatar:

- Richard Ayres (Groot-Britannië), No. 21 and 22^

*Geselecteerd voor de Gaudeamus Prijs 1995.

^Wereldpremière.

NRC HANDELSBLAD

MAANDAG 11 SEPTEMBER 1995

Oesterle en Torres winnen prijzen bij Gaudeamus-week

Gaudeamus Muziekweek 1995. Gehoord 5-10/9 De Ijsbreker en Paradiso Amsterdam.

Door ERNST VERMEULEN

Passend bij een vijftigjarig jubileum besloot de jury van de Gaudeamus-compositieprijs zondagmiddag tot de toekenning van meerdere prijzen. De beschikbare 10.000 gulden werd door Luca Francesconi, Gerhard Stäbler en Jack Body verdeeld over de 27-jarige Duitse componist Michael Oesterle (door velen verwacht) en de 30-jarige Spaanse Jesus Torres (een verrassing). Daarnaast waren er nog eervolle vermeldingen voor componisten die al een eind op weg zijn in hun carrière: de 29-jarige Engelsman Paul Newland (wedrom voor de hand liggend) en de 30-jarige Italiaan Giovanni Verrando (verrassender).

Diversiteit ontmoette ook de eerste jury die uit 407 inzendingen er twaalf selecteerde, waarvan vier onuitgevoerd bleven omdat het Muziekcentrum van de Omroep niet in staat bleek een orkest te leveren. Dat het vioolconcert van Oesterle toch tot klinken kwam, lag aan de bezetting door een minimaal kamerensemble. De titel *In ricordanze in feste* verwees naar een gedicht van Campana over het oude Florence. Zowel de festiviteiten als de gruwelijkeheden werden belicht, vandaar dat de solist als de protagonist in het verhaal aanvankelijk door het orkestje wordt gekoesterd en vervolgens lastiggevalen.

Maar een programma heeft het werk niet nodig, de muziek spreekt voor zichzelf. Piccolo en cymbales antiques brengen een helder tintelende toets aan. De solist speelt voortdurend in het allerhoogste register zijn fraaie rijk versierde partij, bijzonder indringend en glazuiver vertolkt door Josje ter Haar, ongetwijfeld een reden voor de prijstoekenning.

Ook in Paul Newlands *Periteia* was het ontbreken van een orkest geen gemis. Deze Varèse-kloon

formuleert quasi-orkestraal, trezeker, schril en hard. Hij kent alleen aarzelingen wanneer lyriek in het gedicht is, die hij de volgende keer maar achterwege moet laten. Lyriek was juist het sterke punt bij Kazuhiko Suzuki in een duet waarin fluit en cello zich in steeds verschillende ruimtelijke posities bevinden. In het slotdeel musiceren zij zelfs in verschillende dimensies van tijd en ruimte: indrukwekkende 'eilandjes-muziek'.

De eerste drie, veel conventionele delen hadden rustig achterweergelaten kunnen blijven. De heterofonie (die archipel aan eilandjes) lijkt steeds meer op zijn retour. Jesus Torres' *Vespera de mi* (alweer naar een gedicht) kent weliswaar een labyrint aan lijnen, maar toch is er een harmonische brugverbinding, bijvoorbeeld in fluit-klarinet. Ook viool en altviool versmelten tot één instrument.

Maar 'Harmonie! Harmonie! Harmonie!', Schönbergs roep op zijn sterfbed, had Vsevolod Smuljevitsj nog het beste begrepen, al was zijn romantische strijkkwartet te eenvormig als een dronkenmakende extase. En dan waren er ook 'gewoon' mooie stukken zoals het strijkkwartet van Verrando, met een sterk ritueel eerste deel, helaas verzandend in virtuos freewheelen. Ook 'gewoon' mooi was een pianostuk van Ali Ozkan Manav, overzichtelijk van hoog naar laag en van zacht naar hard en dat zonder de steun van één enkele dichtregel.

Het opvallendste werk, buiten mededinging, was *ASKO-PARADISO* van Benedict Mason. Vanuit alle hoeken van Paradiso klonk zaterdagavond muziek, veelal vertolkt door middel van slechts één hand, want de andere was dan bezig met een radio, zoals sinds Cage bij dit soort happenings nu eenmaal onvermijdelijk lijkt. Veel te lang en slechts bij vlagen leuk, met na afloop weer de klassieke Gaudeamusdiscussie: „Is dat een stem of een echte hond? Doet hij mee of is hij gewoon nerveus geworden?“

TROUW

Oplage : 121.600
Datum : 110995

Gedichten inspireren winnaars Gaudeamus

door Eric van Balkum

AMSTERDAM - De componisten Jesus Torres met 'Vespera de mi' en Michael Oesterle met '...in ricordanze, in feste...' zijn de winnaars geworden van de compositiewedstrijd van de 49e Internationale Gaudeamus Muziekweek. Directeur Henk Heuvelmans van de 50-jarige Stichting Gaudeamus maakte dit gistermiddag bekend in De Ijsbreker.

De Gaudeamus Prijs bestaat uit een geldprijs groot 10.000 gulden, gekoppeld aan een compositieopdracht voor de volgende Muziekweek. Eervolle vermeldingen waren er voor de Italiaanse bulleboos Giovanni Verrando en de Brit Paul Newland. De jury was van mening dat zij geen steun in de rug merf nodig hadden en besloot hen derhaave niet tot medeprijswinnaars uit te roepen.

De jury ontdekte daarnaast zoveel talent bij Ali Ozkan Manav (Turkije) en Vsevolod Sjmolevitsj (Rusland), dat zij zullen worden aangemoedigd volgend jaar weer deel te nemen.

De componisten Gerhard Stäbler (Duitsland), Luca Francesconi (Italië), Cees van Zeeland en Jack Body (Nieuw-Zeeland) vormden dit jaar de jury. Zij selecteerden twaalf concourstukken uit maar liefst 407 inzendingen. Door gebrek aan goede zangers en een omroeporkest kwamen er vier niet tot klinken, waarop men deze buiten de wedstrijd plaatste.

De winnende werken werden op donderdagavond uitgevoerd door het ad hoc gevormde Gaudeamus Ensemble.

EINDHOVENS DAGBLAD

Oplage : 129.761
Datum : 110995

Muziekprijzen

De Spaanse componist Jesus Torres (1965) en de Amerikaanse componist Michael Oesterle (1968) hebben de internationale Gaudeamus-muziekprijzen 1995 gewonnen. Dat heeft de Stichting Gaudeamus Centrum Hedendaagse Muziek gisteren bekendgemaakt. De jonge componisten krijgen ieder een bedrag van 5000 gulden en een opdracht voor een nieuwe compositie.

Beide componisten ontleenden hun inspiratie aan gedichten. De Spanjaard Jesus Torres (1965) schreef 'Vespera de mi' na het lezen van het gelijknamige gedicht van de surrealistische Spaanse dichter Vicente Aleixandre. In 1992 leverde dit sextet hem de eerste prijs van de Spaanse Componistenbond op. Torres beschouwt het als zijn eerste volwaardige compositie. De piano leidt de andere instrumenten op de in het gedicht beschreven moeizame zoektocht naar het licht. Het is een zenuwachtige, ononderbroken reis met motiefjes die kort en snel stijgen en lang en langzaam dalen. Of de expeditie succesvol was werd mij niet duidelijk.

Michael Oesterle (1968, Ulm) emigreerde in 1982 naar Vancouver (Canada). Een zin uit 'Firenze vecchia' (Oud Florence) van de Italiaanse dichter Dino Campana vormde de aanleiding voor het ontstaan van '...in ricordanze, in feste...'. Campana relativerde op sarcastische wijze de algemeen erkende pracht van Florence door te wijzen op de donkere kanten van de geschiedenis van deze stad. Componist Oesterle brengt de schoonheid van Florence naar voren door de soloviool, gledoel bespeeld door Josje ter Haar, zo nu en dan met barokke versieringen te bedelen. Het begeleidende ensemble volgt de viool aanvankelijk maar valt haar in de loop van het stuk aan met agressieve, hedendaagse melodieën. De viool (lees: Florence) houdt zich fier staande en is alleen maar mooier geworden.

In het concert dat de Muziekweek afsloot klonk het opdrachtstuk dat Richard Ayres schreef als uitvlucht van zijn winst in de Muziekweek van vorig jaar. De organisatie zadelde hem op met een opdracht die van begin af aan tot mislukken was gedoemd: „Componeer een werk voor de ensembles Ugly Culture en Zivatar“. Ugly culture is een 'hardcore'-electro trio van elektrische gitaar, saxofoons en contrabas met een basis in de rockmuziek. Zivatar kent de pacifistische bezetting van fluiten, cimbalo en een zangeres. Ayres nam de uitdaging aan en besloot Gaudeamus lik op stuk te geven. In 'No. 21 and 22' teisterde hij drie kwartier lang het niet meer okselrisse publiek met ontelbare probeerseljes, waarbij de ensembles nooit tot samenspel kwamen. Ayres bleef hiermee de eigenzinnigheid zelve. Hopelijk volgen de winnaars van dit jaar zijn voorbeeld.

Elektronisch Circus

MAANDAG 4 SEPTEMBER NEDERLANDS

ARMENO ALBERTS: FESTIVAL IN BOURGES / SAO PAULO

DE IJSBREKER

OREN-STOELEN, DE IJSBREKER (18.30 - 20.00 UUR, STEMKAMER)

1. Alejandro Vinao *Chants d'ailleurs* (tr. 1), 07'02"
2. J.M. Berenguer *Toké* (tr. 4), 07'11"
3. Ameg/collectif et cie
Lieutenant Caramel *La boite de Pandore* (tr. 3), 10'20"
4. Michel Redolfi *Nausica project* (tr. 7, 8), 07'25"
5. John Rimmer *Poi* (tr. 6), 04'50"
6. Ton Bruynèl *Listening Landscape* (tr. 5), 15'50"
7. René Uijlenhoet *Wedge* (tr. 2), 10'18"

DINSDAG 5 SEPTEMBER

PAUL BERG: COMPUTER MUSIC

CAFE DE IJSBREKER

- Paul Lansky *Idle Chatter*
Paul Lansky *Smalltalk*
Charles Dodge *Roundelay*
Paul Lansky *just_more_idle_chatter*
Larry Austin *SoundPoemSet:*
1. Pauline Oliveros
2. Jerry Hunt
3. Morton Subotnick
4. David Tudor

EAR CHAIRS, DE IJSBREKER (18.30 - 20.00 UUR, STEMKAMER)

Florentijn Boddendijk:

From end to beginning

on, off
back, forth
up, down and bended
these are the things
that happened
for simulated virtual piano

- Dale Stammen, Sean Terriah *Tuva!*
Paul Lansky *Late August*
Horacio Vaggione *Thema*
Barry Truax *Dragon* (part IV of *Pacific*)

Bijlage 2

SOUNDSCAPE WORKSHOP

29 mei-1 juni 1995, Amsterdam, De Ijsbreker

Iedere stad heeft een eigen karakter met een bijbehorende akoestische identiteit. Ook Amsterdam, met haar Westertoren, de draaiorgels, de geluiden van de tram, de duiven op de Dam en het roepen van marktkoopliu, heeft haar eigen klankbeeld. Dit landschap van klanken, het soundscape, maakt deel uit van het stadsbeeld. De vraag is of er achter dit algemene beeld een geheime wereld van geluiden schuil gaat.

Het project SOUNDSCAPE AMSTERDAM nodigt amateurs, muzikliefhebbers, architecten, musici en componisten uit alle stromingen uit om een klankportret van Amsterdam te maken. Het project is een samenwerking tussen NPS, VPRO, Gaudeamus, CEM en De Ijsbreker.

SOUNDSCAPE WORKSHOP:

Tijdens een workshop, die duurt van 29 mei t/m 1 juni 1995 in het Koetshuis van De Ijsbreker te Amsterdam, wordt het thema soundscape uitvoerig behandeld. Naast enkele lezingen krijgen de deelnemers een speedcursus in de opnametechniek met DAT-recorders. Aan het eind van de workshop worden zes deelnemers geselecteerd die in juni en juli materiaal kunnen gaan verzamelen ten behoeve van presentaties in het Soundscape Concert. De Workshop vindt dagelijks plaats van 10.00 tot 16.30 uur.

- maandag 29 mei inleidingen over het fenomeen Soundscape door Michael Fahres en Armeno Alberts.
dinsdag 30 mei voordracht door Prof. Albert Mayr (München) over de historie van het Soundscape.
woensdag 31 mei demonstratie van de harddisk-editor: wat kan er technisch met de gemaakte opnamen gedaan worden?
donderdag 1 juni bespreking van plannen van de deelnemers en eventueel selectie van 6 individuele of groepsmatige projecten.

OPNAMEN:

In juni en juli krijgen de deelnemers digitale opname-apparatuur mee. Ze worden in de gelegenheid gesteld in Amsterdam op zoek te gaan naar klanken die later in de uiteindelijke composities terecht kunnen komen.

PRODUCTIE:

In augustus worden de verschillende soundscapes in de CEM Studio via een harddisk editing systeem bewerkt. De deelnemers worden geassisteerd door Armeno Alberts (VPRO), Arno Peeters (CEM) en Michael Fahres (NPS).

SOUNDSCAPE CONCERT:

Op 10 september 1995 worden de soundscapes gepresenteerd tijdens een concert in De Ijsbreker, dat deel uitmaakt van de Gaudeamus Muziekweek. In de dagen hieraan voorafgaand worden allerlei andere activiteiten met elektronische muziek gepland.

SOUNDSCAPE RADIO:

De soundscapes worden in oktober 1995 uitgezonden op Radio 4 in de programma's NPS Supplement en VPRO Nieuwe Maandag.

AANMELDEN:

Geïnteresseerden kunnen zich tot 29 mei aanmelden bij Gaudeamus, Swammerdamstraat 38, 1091 RV Amsterdam.
tel: 020-6947349, fax: 020-6947258.

DINSDAG 5 SEPTEMBER
WOENSDAG 6 SEPTEMBER

STEDELIJK MUSEUM

MICHAEL FAHRES: SOUNDSCAPE, De jacht op de milieu-microfoon.

PROGRAMMA

1. Francisco López/Klaus Schuwerk, *The cloud of eggs, sperm and death* (1993), 2'41"
2. Michael Rüsenberg/Hans Ulrich Werner, *Prologue* (1993), 4'23"
3. Michael Rüsenberg/Hans Ulrich Werner, *Arrival* (1993), 1'40"
4. Walter Tilgner, *Vorfühling* (1984), 3'
5. Ingram Marshall, *Cell doors* (1984), 2'51"
6. José Louis Carles Arribas/Isabel Lopéz Barrio, *Latidos. Escenas sonoras de Madrid* (1995), 13'14"
7. Barry Truax, *Basilica* (1992), 11'50"
8. Louis Roberto Pinheiro, *Planos* (1994), 0'36"
9. Hildegart Westerkamp, *Fantasie for Horns I* (1978), 14'
10. Damian Keller, *Brasil[espaço]ia* (1994), 8'29"
11. Joachim Stall, *Im Dorf* (1994), 5'14"
12. Thomas Gerwin, *Musikhochschule/Staatstheater* (1994), 6'51"
13. Andres Bosshard, *Im Grunde lächelt der Himmel* (1994), 2'35"
14. Alan Lamb, *Mirages* (1985-88), 10'36"
15. Pekka Sirén/Agnieszka Waligórska, *Sound Cloud* (1995), 7'30"
16. Johannes Wallmann, *ZeitKlangLandschaft* (1992), 4'56"
17. Les Gilbert, *Yellow Oriole, Brush Cuckoo* (1987), 3'
18. Llorenç Barber, *Vivos Voco* (1988), 11'18"
19. Annea Lockwood, *A soundmap of the Hudson River* (1982), 5'
20. Ron Minogue/Tim Bowden, *Ice Breaking* (1992), 4'27"
21. Annette vande Gorne, *Eau* (1984), 15'33"
22. Bill Laswell, *Divination one* (1995), 3'44"

ORENSTOEL DE IJSBREKER, 18.30 - 20.00 UUR, STEMKAMER

DONDERDAG 7 SEPTEMBER 1995

JOEL RYAN: LIVE ELECTRONICS

STEDELIJK MUSEUM

Remembering the Future, Sleep Proves Impossible

EAR CHAIR, IJSBREKER

Richard Titlebaum, George Lewis, Fred Frith, Michel Waisvisz, Carlos Zingara, Tom Cora, *OTOMO* Teaser Meurs Festival 1993. Private Recording.

David Wojnarowicz/Ben Neil, *ITSOFOMO* (In the Shadow of Forward Motion) excerpt: *The collapse of the Illusory one*, Tribe nation New Tone Records, CGD Spa. Italia.

Bob Ostertag, *Sooner or Later* (excerpt) RecRecMusic, Switzerland.

Robert Ashley, *Improvement*, excerpt *The Airline Ticket Counter*, Electra /Nonesuch/Warner, New York.

George Lewis, *Voyager Duo #5* (Rosco Mitchel, Alto), AVAN Records, Japan.

Jerry Hunt, *Chimanzzi* (Jane Henry, violin) from *Ground*, Five Mechanic Convention Streams O.O. Disks, USA.

Takehisa Kosugi, *Fast Forward Parabola*, Nova Era Disks, Catalunya.

Tom Willems, *Loss of Small Detail*. Frankfurt Ballet

Joel Ryan/Malcolm Goldstein, *Enfolded String*, Nova Era Disks, Catalunya.

Nicholas Collins, *DPH*

CAFE, DE IJSBREKER

Interest Fixes Undeviating Attention

+ mix of material above

SOUNDSCAPE CONCERT, 10 SEPTEMBER 1995, DE IJSBREKER, 11.00 UUR

Programma:

Hannah Bosma, *STADSVOGELS, een audio-essay*

Rozalie Hirs, *Schizofonia*

Jan Kuipers/Jos Witsenburg, *Anagram*

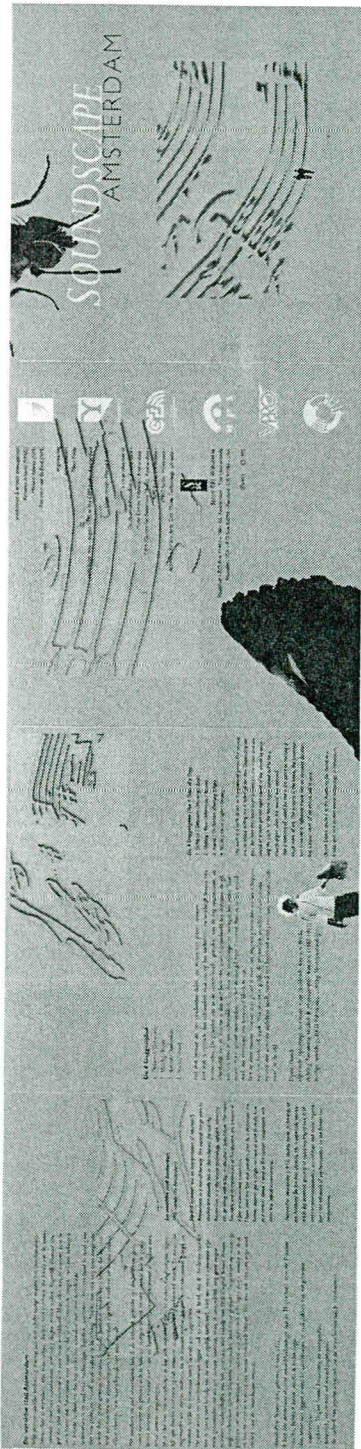
Rolf den Otter/Othmar Schimmel, *V = S/t*

Luiz Henrique Yudo, *DAG!*

David Carron, *Boottocht*

Roger Herpers, *Luisterrijk Amsterdam*

Marcel Pim Wardenier, *De wereldse stad Amsterdam*

Symposium Rusland-Nederland

Vrijdag 8 september

Concert De IJsbreker, Amsterdam (International Gaudeamus Muziekweek)

o.a. Vsevolod Schmoulevitch (St.Petersburg) - String Quartet

Alexandra Filonenko - Eos

Vadim Karasikov - Continuum formarium

Mikail Stanjko - Capriccio

Olga Rajeva - 'Omega'

Zaterdag 9 september

Bezoek CEM Studio voor elektronische muziek

Concerten: Gaudeamus Muziekweek: Stedelijk Museum

Paradiso

Sunday September 10

Concert: De IJsbreker: Soundscapes (Gaud.Muz.Wk.)

Receptie bij Gaudeamus

Slotconcert Gaud.Muz.Wk. De IJsbreker

Maandag 11 september 11

Universiteit van Amsterdam, afdeling Muziekwetenschap:

Prof.dr.Rembrandt Wolpert, voorzitter v.d. afdeling (inleiding)

Dr.E.L.Heins: 'Het studeren van etnomusicologie in Amsterdam'

Saskia de Haas: 'Raga's on the cello'

Prof.dr.Alexander S.Sokolov: 'The early Russian electroacoustic music'

Dr. Inna A. Barsova: 'Zum Josef Schillengers 100 Jahre'

Vladimir G. Tarnopolsky: 'Analysis of a composition'

Prof.dr. Rokus de Groot: 'Examples of current research at the Department of musicology of

the University of Amsterdam: An introduction'

Drs.Saski Törnqvist: 'Shostakovich as a mirror of music criticism in The Netherlands'

Drs.Paul van Emmerik: 'Themes and variations: Systematic tendencies in John Cage's

compositional techniques'

Discussion

Dinsdag 12 september

Universiteit Utrecht, afdeling muziekwetenschap

Drs. Joost van Gemert: rondleiding door bibliotheek muziekwetenschap en letteren met demonstraties van opzoeksysteem

Dr. Rudolf Rasch: 'Musical history of the Netherlands from 1600 until nowadays'.

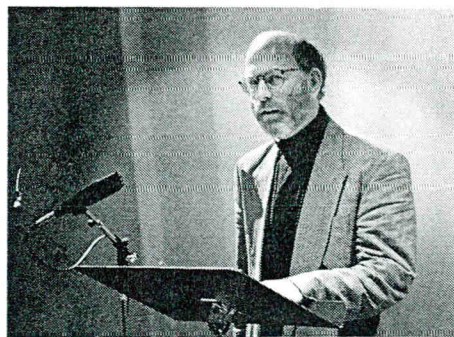
Drs. Onno Schoonderwoerd: 'Sovjet music of the 50s and 60s' & 'Russian music of the 20s'.

Prof.Dr.Rokus de Groot: 'Composition techniques and aesthetics of 20th century Dutch composers'

Bijlage 3

Vsevolod Schmoulevitch

Rokus de Groot

Rombout laat nieuwe Es-hobo horen op het Gaudeamus-concours

Concert: opening Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours 1995 door blaasorkest Rotterdams Conservatorium o.l.v. Jaap Koops, en Ernest Rombout, hobo. Werken van Badings, Roosendaal en Mahnkopf. Gehoord 26/2, Conservatorium Rotterdam. Vervolg t/m 4/3 van 9.30 tot 17.00 uur; finaleconcert 3/3 De Doelen Rotterdam.

Door ERNST VERMEULEN

Ongeveer 120 musici en ensembles uit zo'n twintigtal landen schreven zich in voor het 29ste Gaudeamus Vertolkers Concours, dat gisteren in Rotterdam begon. Of ze allemaal komen, staat zeker bij de musici uit het Oostblok niet vast. Zo is een Oekraïens ensemble van fluit, klarinet, viool, cello en piano nog niet gesignaleerd, maar gelukkig wel een Pools ensemble met de samenstelling sopraan, fluit, klarinet, cello en twee piano's. Men kan tot negen instrumenten inschrijven, wat voor volgend jaar verruimd zal worden tot een twaalfstal, want dan is er extra aandacht voor ensembles. Opvallend zijn voorts bezettingen als die van *Duty Free* voor drie fagotten en *Pipers Three* voor drie hobo's, omdat dit jaar speciale aandacht wordt geschonken aan de dubbelrietinstrumenten. Vandaar juryleden als Han de Vries (hobo) en Valeri Popov (fagot) naast Pi-Hsien-Chen, piano en Michael Bach, cello.

Vandaar ook de centrale plaats van fagotten en hobo op het openingsconcert in de hal van het Rotterdams Conservatorium. Eerst in een rechttoe-rechtaan *Concert voor fagot, contrafagot en blaasorkest* uit 1964 van Henk Badings, dat mij vooral geschikt lijkt voor carnaval: meer iets om op te marcheren dan om naar te luisteren. En vervolgens in juist absoluut onvoorspelbare en fantasierijke solocomposities voor hobo van Jan Rokus van Roosendaal (*Rotations*) en Claus-Steffen Mahnkopf (*Solitude-Nocturne*). *Rotations* is een bewerking van een compositie voor blokfluit, ge-

noteerd op een twaalfstal bladen met elk een eigen karakter, zoals signaal-, vogel- en dubbeltoonmotieven. Een typisch jaren '70-uitgangspunt, waarbij de solist musiceert in een kooi van twaalf lessen. Ernest Rombout demonstreerde, overtuigender dan eertijds de blokfluitisten, dat er uit al die min of meer vrijelijk te verbinden korrelige gegevens wel degelijk één doorlopend verhaal valt te destilleren.

Nog bijzonderder is Mahnkopf's *Solitude-Nocturne* uit 1992-'93 in de vorm van één klagenadagio vol schaduwintinten die ontstaan door de consequent uitgewerkte microtonen, opbouwend naar de hoogste regionen toe, want het is dan ook gecomponeerd voor een piccolo-hobo. Terwijl in het symfonieorkest de fluit is gezegend met een piccolo, zoals de klarinet met een hoge Es-klarinet, ontbreekt een vergelijkbare kleine hobo. Toch heeft Lothar Faber, voor wie Bruno Maderna in 1970 zijn *Grande Aulodia* componeerde, al in de zestiger jaren een Italiaanse bouwer zo ver weten te krijgen, dat hij een hoge F-hobo ontwikkelde, echter zonder deze uit handen te geven.

Zo bleef de avant-garde dus toch verstoken van dit uitzonderlijke specimen, waar de volksmuziek wel degelijk beschikt over een *musette*, in de vorm van een los van de doedelzak ontwikkelde korte pijp. De gloednieuwe Es-hobo van Rombout klinkt verrassend boventonenrijk en rond van klank, helemaal niet zo schril en pieperig als men zou verwachten; een openbaring! Werken zijn er nauwelijks voor geschreven, vandaar dat Rombout componisten benaderde, zoals Kox, Hamel, Ambrosini en Francesconi.

Overigens valt op, dat dit concours meer fagotten dan hobo's rijk is, klaarblijkelijk, hangt er rond de hobo nog steeds dat sterk traditionele aura, zoals onder de strijkers bij de viool. Dit jaar hebben slechts vier violisten ingeschreven, tegenover bij voorbeeld niet minder dan dertien fluitisten.

The International Gaudeamus Interpreters Competition 1995

Rotterdam, De Doelen, Kleine Zaal, 26 February through 5 March

Final Round

Fumiharu Yoshimine - recorder, Japan, 1962

J. van Roosendaal *Rotations* (1988, 9')

R. Hirose *Meditation* (1975, 6')

Nathan Williams - clarinet, U.S.A., 1960

L. Berio *Sequenza IX a* (1980, 10')

W. Smith *Five fragments for double clarinet* (1977, 5')

Cheryl Marshal - soprano, U.S.A., 1958

(acc. by Caroline Almonte, piano)

R. Escher *Chants du Désir (1 & 4)* (1955, 4')

H. Biggs *Sephestia's song to her child* (1991, 4')

J. Cage *Sonnekus 2* (1984, 10')

Guido Arbonelli - (bass*) clarinet, Italy, 1962

A. Gentile *Come del nulla* (1984, 8')

F. Donatoni *Soft** (1989, 8')

Guy Livingston - piano, U.S.A., 1966

P. Boulez *1st sonata* (1948, 4'+6')

J. Cage *Concert for piano* (1958, 6')

accompanied by Eric de Clercq, Tatjana Koleva, Nora Mulder, Alistair Bamford

Riconoscimento internazionale ad un perugino

Ad Arbonelli il premio Gaudeamus

Settantacinque i concorrenti provenienti da tutto il mondo

Uno dei più prestigiosi premi internazionali per la musica contemporanea a livello mondiale è stato vinto dal clarinettista Perugino Guido Arbonelli. dopo un'estenuante competizione che ha visto la presenza di 75 concorrenti provenienti da tutto il mondo. La competizione precedeva prove eliminatorie per tutta l'intera settimana con la finale in diretta radio olandese. Quattordici erano i semifinalisti diventati poi 5 per la finale. Inutile sottolineare il

livello altissimo della competizione e del Gaudeamus International di Rotterdam, una associazione tra le prime del mondo. Guido Arbonelli, con un repertorio di autori italiani e due olandesi ha superato brillantemente tutte le prove, aggiudicandosi il primo premio che lo annovera tra i più grandi ed abili interpreti di musica contemporanea del mondo.

Un grande onore per Perugia e per il Conservatorio di Pesaro "Rossini".

Guido Arbonelli

NEDERLANDSE MUZIEKDAGEN

Utrecht, Muziekcentrum Vredenburg, 1 t/m 3 december 1995

Met ingang van 1995 wordt elk jaar een bekende Nederlander gevraagd vorm te geven aan het programma. Dit jaar heeft dirigent Ed Spanjaard alle concerten geprogrammeerd vanuit het concept "drie generaties leraren - leerlingen".

De Nederlandse Muziekdagen is een co-productie van de NPS, Vredenburg Utrecht, Gaudeamus en Donemus.

Programma:

Vrijdag 1 december, Grote Zaal, 12.30 uur

Nederlands Kamerkoor o.l.v. Uwe Gronostay

Ensemble Amadé

Charlotte Riedijk, sopraan

José Vicente, slagwerk

Robert Heppener - *Quartetto*

Ig Henneman - *Righe per Corde*

Ron Ford - *Josquin*

Jan Rokus van Roosendaal - *Sringhara*

Robert Heppener - *Del júbilo del core che esce in voce*

Vrijdag 1 december, Grote Zaal, 20.15 uur

Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard, m.m.v. Lucia Meeuwssen, mezzosopraan

Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Jac van Steen, m.m.v. Vera Beths, viool

Peter Schat - *Entelechie 2 op.13*

Peter Adriaansz - *Chant monotone no.4*

Peter-Jan Wagemans - *Symfonie op.3*

Jan van Vlijmen - *Omaggio a Gesualdo*

Kees van Baaren - *Musica per orchestra*

Zaterdag 2 december, Grote Zaal, 20.15 - 22.15 uur

Formatie uit het Groot Omroepkoor en Radio Kamerorkest o.l.v. Ed Spanjaard

Claron McFadden, sopraan

Nico van der Meel, tenor

Nanco de Vries, bas

Robert Heppener - *Derivazioni*

Joël Bons - *Draught*

Bertus van Lier - *Het Hooglied*

Zondag 3 december, Kleine Zaal, 11.00 - 12.00 uur

Corelli Ensemble

Unico Wilhelm van Wassenaar - *Concerto IV* uit *Sei Concerti Armonici*

Hendrik Focking - *Sonate in D gr.t. op.1 no.5* voor traverso en b.c.

Willem De Fesch - *Concerto op.3 no.2*

Pieter Hellendaal - *Sonate voor cello en b.c. op.5 no.3* in Bes

Unico Wilhelm Wassenaar - *Concerto I* uit *Sei Concerti Armonici*

Zondag 3 december, Grote Zaal, 14.15 - 16.15 uur

Metropole Orkest o.l.v. Jan Stulen

Rob Pronk - *Final Round (A Golf-Orientated Suite)*

Willem Friede - *Movements in M*

Niko Langenhuisen - *Nebula*

Michael Heeneman - *Nieuw werk*

Bijlage 5

Jongeren zweren belegen muzikale retoriek boos af

De Nederlandse Muziekdagen: - concerten door Radio Filharmonisch Orkest, Radio Kamerorkest en Groot Omroepkoor o.l.v. Ed Spanjaard. Werken van Van Lier, Heppener, Bons, Van Baaren en anderen. Gehoord: 1-2/12 Muziekcentrum Vredenburg.

Door ERNST VERMEULEN

Een Chinees spreekwoord zegt dat leerlingen die hun leraar niet eeren minder waard zijn dan een hond. Robert Heppener kan in dit opzicht niets verweten worden, waar hij over zijn leraar Bertus van Lier wist te melden: „Hij was een Uomo Universale, een alzijdig universeel mens, iemand zoals je waarschijnlijk maar eenmaal in je leven ontmoet. En dan heb veel, heel veel geluk gehad.”

Beide componisten waren door Ed Spanjaard geselecteerd voor de Nederlandse Muziekdagen in het afgelopen weekeinde in het Utrechtse Muziekcentrum Vredenburg onder het thema 'Leraar - leerling'. Maar was Heppener een pedagoog met de uitstraling van een Pijper, Bedings of Van Baaren? In het boek over Nederlandse componisten van Marius Monnikendam staat Heppener ingedeeld bij de autodidacten en van een school-Van Lier is in het geheel geen sprake.

Dat Van Lier een bijzondere figuur was staat vast, maar hoe was hij als componist? Volgens mijn dienst overschat, ongetwijfeld vanwege zijn erudite en beminnelijke uitstraling. De uitvoering van *Het Hooglied* voor sopraan, tenor, bas, kamerkoor en kamerorkest uit 1949 viel mij tegen, zowel wat betreft compositie als verklanking. Steeds meer bezoekers verlieten de zaal en ik kon mij daar wel wat bij voorstellen.

De vermenging van een neo-barokke, maar vooral ook weelderige laatromantische houding met een enkele, wat lichtere Franse toets levert eigen signatuur op. Daarbij hindert het mij minder dat de orkestratie onhandig is, de schrijfwijze voor koor eenzijdig instrumentaal, en dat de articulatie nalf aandoet. Ik vind de oerhollands grauwe en elegische vormgeving niet om door te komen, de surrealistische softporno van *Het Hooglied* kan dat verduidelijken waar sprake is van een zinnede als „Uw tanden zijn gelijk aan een rij pasgeboren schapen”.

Van Lier schreef een tandeloze muziek, om van andere organen maar te zwijgen. Tegen het slot, wanneer de Herder de gloed van de geliefde een vuttding noemt, is er sprake van een declamatorische extase als in Bartók's *Heriog Blauwbaards Burchi*. Zo zijn er nog wel enkele opmerkelijke momenten, maar meestal golft de muziek maar zo'n beetje deindeen heen en weer.

Robert Heppener's *Derivazioni* voor strijkorkest uit 1958 klinkt zo mogelijk nog Franser en in het laatste deel wederom horig aan Bartók. Aangename muziek, maar middelmatig in vergelijking met zijn latere, veel minder vrijblijvend uitgewerkte liederen en koren. Maar misschien hoef je van een begin dertigjarige nog geen

persoonlijke muziek te verwachten, wat ook geldt voor *Draught*, van Joël Bons voor veertien blazers en vijftien strijkers uit 1987, zoals de titel zegt niet meer dan een schets in de vorm van een boveconstitutie, die pas gaandeweg iets meer schwing krijgt.

Dan was er nog een concert met de lijn Kees van Baaren-Jan van Vlijmen-Peter-Jan Wagemans-Peter Adriaansz. Wanneer men daaraan Johan Wagenaar en Willem Pijper haakt doen voorafgaan waren zelfs zes generaties van elkaar afgeleid! Maar veel zegt dit toch niet, zoals Bons ook zeker minstens zoveel opstak van Donatoni en Fernyehough als van zijn eerste leraar Van Lier. Wel was er in de begintijd bij Pijper sprake van een duidelijke schoolvorming en stonden ook de eerste leerlingen van Van Baaren als het ware met de rug tegen de muur, daartegen aangedrukt door het establishment, volgens mij een voorwaarde voor werkelijke schoolvorming.

Zoals Van Lier nauwelijks meer wordt gespeeld, hoor je ook weinig van Van Baaren, hooguit de cantate *The hollow men*. Aan de *Musica per Orchestra* uit 1966 koesterde ik aangename herinneringen, die ik ditmaal in het geheel niet verflauid opnieuw beleefde. Integendeel, alleen al de subtiel wijze waarop Van Baaren, in het slot citeert uit werken van Wagner, Von Suppé, Mendelssohn, Beethoven, Moessorgski, Pijper en Strawinsky bijna achteloos, is typerend voor het professionele vermogen om ongelijkssoortige grootheden te integreren. De uiterst transparante schrijfwijze, de tintelende contrapuntiek, de expressionistische accenten die de aandacht blijven vasthouden, prachtig in één woord!

Ook het wederhoren van Jan van Vlijmen's *Omaggio a Gesualdo* do voor viool en orkest met een geïnspireerde Vera Beths (dit concert bleek beter voorbereid dan dat met Van Lier) betekende een feest, al is dit woord misschien minder op zijn plaats voor een ascetische zoektocht rond één grondtoon in een integratie van atonaliteit en tonaliteit.

Ten slotte waren mijn reacties verdeeld over Peter-Jan Wagemans' *Symfonie* op. 3 uit 1972 en Peter Adriaansz' gloednieuwe *Chant Ascendant*, op een tekst van Jacques Prévert. De symfonie heeft in zijn onstuimigheid zeker iets sympathieks, maar is te overladen en daardoor soms richtingloos en het lied is blijven stecken in een experiment. Het klinkt al of een stuk wordt opgewondert om in het midden af te lopen, waarna het nog eens opgedraaid wordt: die bewegingsimpulsen zijn het meeste fascinerend.

Maar de schreeuwende opwindend als in Strawinsky's *Pribaoutiki* (rondtollende schertsliedjes) houdt de aandacht nauwelijks vast. En in ieder geval staat de weelderig overrompelende kwaliteit van de jongere generatie haaks op de belegen retoriek van de naoorlogse muziek, dat vooral is wat deze Muziekdagen hebben weten aan te tonen. En natuurlijk: de echte leraren waren Bartók, Webern en Strawinsky.

NRC Handelsblad 3 december 1995

Joël Bons

AMSTERDAM – De alternatieve concertserie Rumori bezit altijd een onbedoeld onderliggend thema. Afgelopen zondag bleek dat 'virtuositeit' te zijn. De muziek van Conlon Nanncarrow, de in Mexico Stad woonachtige bejaarde Amerikaanse componist, vereist zo'n virtuositeit, dat zij alleen door machines gespeeld kan worden. Het meeste van zijn muziek is daarom geschreven voor pianola. In theater Frascati, waar alle Rumori-concerten plaatsvinden, werden drie bewerkingen van pianolastukken gespeeld door een zogenaamde 'Vorzetter'. Dit is een computergestuurd apparaat dat alle nuances van een normale pianist van vlees en bloed kan vertolken, alleen ongelooflijk veel sneller en perfecter. Dat betekent overigens niet dat Nanncarrow's muziek aan bloedarmoede lijdt. Het blijft fascinerende, emotionele muziek.

Virtuositeit op meer menselijk vlak kwam aan bod in Johan Fabers uitvoering van Per Norgards slagwerksolo 'Fire over water' uit 1982. In dit werk koppelde Faber een grote gedrevenheid aan een opmerkelijke lichamelijke souplesse en een ontzagwekkende instrumentbeheersing. Razendsnelle loopjes werden met grote trefzekerheid en muzikaliteit neergezet.

Een vorm van anti-virtuositeit stond min of meer centraal in Paul Termos' slagwerksolo 'K.K.' en in Morton Feldmans pianosolo 'Extension 3'. 'K.K.', waarvan Faber de première bracht, is een minimalistisch (in de exacte zin van het woord, dus zonder de herhalingen van repetitieve muziek) werk, waarin 'klank' belangrijker is dan technisch ingewikkelde hoogstandjes. Daaraan voldeed de slagwerker met grote precisie.

Feldmans in 1952 geschreven 'Extension 3' werd met grote inzet gespeeld door de Japanse pianiste Tomoko Mukaiyama. Die inzet bleek overigens niet uit pompeus uiterlijk vertoon. Daarvoor is de muziek van de in 1987 overleden Feldman ook te weinig extravert. Mukaiyama speelde het dan ook zacht, soms zelfs pianissimo. De tweede Rumori-aflevering van dit seizoen werd afgesloten door het improviserende Kwartet Elektron. De instrumentale virtuositeit en improvisatorische bekwaamheden van de spelers – rietblazer Peter van Bergen, gitarist Huib Emmer, tubaïst Melvyn Poore en slagwerker Paul Lovens – ontwikkelde zich met name in kleine, voorzichtig opgezette excursies. Zolang de muziek doorzichtig bleef, had de instrumentale virtuositeit een duidelijke functie. In meer chaotische delen, met name die waarin ook elektronica een taak had, verviel die rol echter meteen.

Kees Polling

De volgende aflevering van Rumori (met muziek van Junko Ueda, Richard Rijnsvoos en Gordon Mumma) is op 17 december.

Lautpektakel Exvoco

Overzicht concerten per podium

Alkmaar	Provadja Theater
14/1	Kees Wieringa
4/2	Ark Ensemble
11/3	Barbaarse Dans, Hein Pijnenburg
12/5	De Volharding
13/10	Polo de Haas
4/11	Opera Fitzcaraldo
1/12	Zivatar & Ugly Culture
Amersfoort	Theater De Lieve Vrouw
15/1	Kees Wieringa
12/2	Jannie Pranger/Tomoko Mukaiyama
12/3	Wim Konink en Marcel Andriessen
9/4	Gaudeamus Trio
12/11	Tomoko Mukaiyama
10/12	Steven Stusek, saxofoon/Deborah Richards, piano
Amsterdam	Beurs van Berlage
20/5	Project Jonge Componisten
Amsterdam	Concertgebouw
8/2	Rotterdams Philharmonisch Orkest, o.l.v. Markus Stenz, m.m.v. Marien van Staalen (cello) en Ellen Corver (piano)
28/2	Asko Ensemble o.l.v. Jonathan Nott, m.m.v. Ellen Corver, (piano), Taco Kooistra (cello) en Sibylle Ehlert (sopraan)
18/4	Nieuw Sinfonietta Amsterdam
Amsterdam	Frascati
17/12	Rumori
19/2	Rumori
26/3	Rumori
15/10	Rumori
26/11	Rumori
Amsterdam	Stedelijk Museum
7/1	Het Dansend Hart 'De Filistijnen'
14/1	Yens & Yens The Electronic String Project, vijf improvisaties
21/1	Marijke van Duin
28/1	Cas de Marez
4/2	Basho Ensemble
11/2	Mondriaan Kwartet e.a.
18/2	Barton Workshop
25/2	Lautspektakel Exvoco
4/3	Marcel Worms
18/3	Composers Boys
25/3	Termos Dubbel Express
1/4	Cobla la Principal d'Amsterdam
15/4	New Jersey Percussion Ensemble
22/4	Konink/Andriessen
29/4	Moscow Contemporary Music Ensemble
6/5	Dieuwke Aalbers en Jan Slothouwer, piano
27/5	Ig Henneman c.s., improvisaties
30/9	Gene Carl Band
21/10	De Volharding
28/10	The 13th Tribe, Werner Durand, Erik Balke en Silvia Ocouga
2-9/11	Peter Bosch/Simone Simons, de Krachtgever
11/11	Polo de Haas: Satie-programma
18/11	Leo Kupper & Anna Maria Kiefer
25/11	Het Nederlands Fluitorkest, o.l.v. Jorge Caryevschi
2/12	Thomas Buckner, bariton, Joseph Kubera, piano
9/12	Gending
16/12	LOOS
Amsterdam	Oude Kerk
20/5	Ensemble Cappella Amsterdam

Jonge componisten treffen elkaar in het Huis voor Schoone Kunsten

Vijftien jonge componisten komen van 1 tot en met 5 mei naar Apeldoorn's Huis voor Schoone Kunsten voor de Internationale Young Composers Meeting 1995. Het muziekalevenement kwam tot stand in samenwerking met het Gaudeamus Foundation Contemporary Music en het orkest voor hedendaags muziek, de ereprijs.

Een internationale jury van prominente componisten beoordeelt het werk van hun jonge collega's, voor wie de meeting de gelegenheid biedt uitdrukking te geven aan hun kennis van elkaar te leren. Sopraan Jannie Pranger, violist Krzysztof Bakowski, accordeoniste Margit Kern en pianiste Alexandra Krzanowska

gaan in de middeleeuwen, leiding aan openbare workshops. Niet als hun jeugdige collega's is ook voor hen de ontmoeting met jonge musici, belangrijke. Wellicht worden er concerten geëld die hebben tot nieuw werk.

8 Avonds vanaf 20.00 uur laten de workshopleiders hun educatieve werk voor wat het is en geven concerten in de muziekzaal van het cultureel centrum aan de Nieuwstraat. Dinsdag spelen Bakowski en Krzanowska werken van jurylid Michael Finnissy, die ook zelf achter de piano plaats neemt voor zijn „Folk law“. Woensdagavond speelt Margit Kern onder meer muziek van Earl Kim, Krzanowska van Stra-

winski en Cage. Donderdagavond bezoekt het gezelschap „St. Louis Blues“ in schouwburg. Oude in Zwolle. Vrijdag vindt het slotconcert plaats, met soli door de workshopleiders en het Vocaalconcert van Hanna Kulenty door Bakowski en muzikale groep de ereprijs.

Voor wie de workshops en concerten wil bezoeken, is een passaport te koop. Een kaartje voor een van de concerten kost 15,-. Reserveren en inlichtingen over de namme aan de workshops: Jacques Los, Huis voor Schoone Kunsten, tel. 216346 (werkdagen van 10.00 tot 19.00 uur).

● Margit Kern. Foto: Stichting Gaudeamus.

Cembalipius, Thora Johansen/Annelie de Man

- Amsterdam De Ijsbreker**
 16/3 Musikfabrik NRW
 8/4 New Jersey Percussion Ensemble
 13/4 Konink/Andriessen
 25/4 Moscow Contemporary Music Ensemble
 28/4 Moscow Contemporary Music Ensemble
 29/5 Soundscape workshop Het Concert, tot 1/6
 17/11 Trapezium, Lesley Olson (fluit), Scott Roller (cello)
 17/11 Trapezium, Ugly Culture (saxofoon, gitaar, contrabas)
 18/11 Trapezium, leden van het Ives Ensemble / het Wolpe Trio
 18/11 Trapezium, John Snijders (piano), Susanne Achilles (piano)
- Amsterdam Westergasfabriek**
 27/10 Ives Ensemble
- Apeldoorn De Gigant**
 17/3 De Ereprijs
 9/4 Slotconcert onderwijsproject met medewerking van De Ereprijs.
 28/4 De Volharding
 2/5 International Young Composers' Meeting 1995, workshop stem o.l.v. Jannie Pranger, Krzysztof Bakowski, viool, Alexandra Krzanowska, piano
 Workshop o.l.v. Krzysztof Bakowski, Margit Kern, accordeon, Alexandra Krzanowska, piano
 4/5 Workshop o.l.v. Margit Kern
 5/5 Workshop o.l.v. Alexandra Krzanowska, De Ereprijs, Krzysztof Bakowski, viool
 10/9 Russian Ensemble
 21/11 Messiaen project
- Arnhem Gemeentemuseum**
 19/2 Zivatar
 23/4 Syrinx Saxofoonkwartet
 21/5 Utrecht String Quartet
 15/10 Tomoko Mukaiyama
- Arnhem Musis Sacrum**
 3/11 Gaudeamus 50 jaar: Het Gelders Orkest
- Bergen Ruïnekerk**
 17/2 Tatiana Koleva
 17/3 Cembalipius, Thora Johansen/Annelie de Man, clavecimbel
 21/4 Jannie Pranger en Tomoko Mukaiyama
 19/5 Polo de Haas & Kees Wieringa, piano
 20/10 Greetje Bijma, stem, Alan Laurillard en Klaas Hoek
 24/11 Yens en Yens Het concert bestaat uit vijf improvisaties
 15/12 Actualiteitsconcert Het trio
- Den Bosch Theater BIS**
 15/1 Fluitkwartet Tegenwind
 5/2 Slagwerkgroep Den Haag
 19/2 Mondriaan Kwartet e.a.
 5/3 Ives Ensemble
 19/3 Nieuw Ensemble
 2/4 Luk'
 7/5 Jannie Pranger en Tomoko Mukaiyama
 21/5 Maarten Altena Ensemble/Songs & Colours
 1/10 Amsterdams Gitaartrio
 15/10 Frances Lynch
 22/10 Ives Ensemble
 5/11 Schreck Ensemble
 3/12 Gene Carl Band
 17/12 Kirk Brundage
- Den Haag Dr. Anton Philipszaal**
 15/12 Gaudeamus vijftig jaar: Residentie Orkest, o.l.v. Oliver Knussen, Het Nederlands Blazers Ensemble, Jurjen Hempel, dirigent, Bart Schneemann, hobo
- Den Haag Kloosterkerk**
 7/4 Orgelproject 2, Gottfried Sembdner, Jan Hage en Peter Adriaansz, orgel

Vernieuwende muziek is visitekaartje van Prime

Van onze kunstmiddewerker
Minke Muijk

Min maand - Nieuwe Muziek- maand: het concert in Nie- hove was het eerste uit de serie van vier die Stichting Prime nu al voor het derde opeenvolgen- de jaar organiseert in rustieke kerkerjes in de provincie. Het Utrecht String Quartet speel- de, naast werken van Webern en Bartók, ook composities van hedendaagse componisten als Peter Sculthorpe (Australië) en Allison Isadora (Nieuw-Zee- land). Niet toevallig, want he- dendaagse en bij voorkeur ver- nieuwend muziek is al jaren- lang het visitekaartje van Pri- me. De aanwezigheid van Vuursteen was al evenmin een

meiconcerten in de provincie mochten volgens Verheugt voor het publiek een zekere aan- trekkingkracht hebben en de mogelijkheid om zich te onder- houden met de muziek en de componist hoort daar ook bij.

De concerten van Prime on- derscheiden zich verder door een opmerkelijke variatie aan genres, composities, tijden, musi- ci en instrumenten. De omno- gelijkheid om de hedendaagse muziek onder één noemer sa- men te brengen wordt hierin woerspregeald: wat het publiek nog te wachten staat is een ra- dical mix van een bigband met orgel en sample-drums, een portret van de Nederlandse componist Ton Bruymel, waarin werken voor acoustische in-

strumenten en geluidsband, geïmpreerd op gedichten van Bert Schierbeek, en ten slotte een verrassend samengaan van barok en hedendaags in een dubbelportret van Johan Sebastian Bach en Louis Andriess- sen.

Aanstaande zondag speelt de 'godfather' van de Groningse jazzscene Alan Laurillard met zijn Noordpool Composers Or- chestra een 'radical mix' in de Hervormde kerk van Garn- teld. *Art Smith*, is niet alleen radical in de ongebruikelijke combinatie van instrumenten, maar ook in de muzikale op- bouw: af en toe orkestraal, refe- rend aan Andriessen, maar

tegelijkertijd ook 'streetmusic'. Dat deze muziek bij heel ande- re stijlen aansluit, draagt bij- beeld de meer op de 19e-eeuw- se klassieke traditie georien- teerde strijkkwartetten van een componist als Sculthorpe, is voor Verheugt niet echt be- langrijk: "De hedendaagse mu- ziek is heel breed. Alan komt uit de jazz, maar hij is heel ver- nieuwend bezig. En daar gaat het om." Vernieuwing is dus het sleutelwoord in de Nieuwe Muziekprogramma's van Stich- ting Prime: "Het gaat er in laatste instantie niet om of iets mooi of niet mooi is, het gaat om de vraag: is dit nieuw, is dit interessant om te laten horen." Prime zoekt in eerste instan- tie naar componisten en uitvoe-

renden uit de provincie, haer doelstelling trouw om juist voor Groninger musici een podium te creëren. De selectie op ver- nieuwend muziek en kwaliteit van uitvoering maakt uitnod- gingen aan musici van buiten de regio echter vaak noodzake- lijk: "Omdat je subsidie krijgt kun je geen concessies doen aan de kwaliteit. Maar dat geldt ook andersom: omdat je geen concessies doet aan de kwaliteit krijg je subsidie."

Noordpool Composers Orchestra, o.l.v. Alan Laurillard. Tjeest, Radical Mix op zaterdag 10 september 2011, 20.00 uur, Hervormde Kerk van Garnveld. Op 28 mei kan de bezoeker in het kerkje van Franssum terecht voor een portret van de componist Ton Bruymel, op 4 juni in het kerkje van Leejden voor een Dubbelpor- tret Bach/Andriessen.

Ugly Culture

Den Haag	Koninklijk Conservatorium
3/11	Ives Ensemble, Ugly Culture, Wolpe Trio
4-5/11	Ives Ensemble, Ugly Culture, Wolpe Trio
Den Haag	Korzo Theater
22/9	Plankgas, Chinese Dai Xiaolian en Luc Houtkamp
29/9	De Volharding
23/10	Ives Ensemble
10/11	improvised Music/Contemporary Roberto Morales-Manzanares
15/12	LOOS
Den Haag	Vliegveld Ypenburg
2-25/2	in de Hangar door Hollandia en LOOS
Eindhoven	Plaza Futura
23/1	Michael Baird, Sharp Wood Kwartet
14/2	Orkest De Volharding
21/2	Kenvermogen, Michiel Scheen, Hans Hasebos en Wiek Hijmans; het raarste improvisatie orkest
25/4	Michael Gordon Philharmonic
26/4	Ensemble An Arche
Enschede	Muziekcentrum
15/2	Jannie Pranger & Tomoko Mukaiyama
30/11	ConSequenze: Kapelle/Grotenhuis
Groningen	De Oosterpoort
31/1	Basho Ensemble
26/2	Lautspektakel Exvoco
25/10	
28/10	Ives Ensemble
29/10	Prime, Harry Sparnaay, Taco Kooistra en Yoko Abe
Leiden	Centrum X
10/9	Utrecht String Quartet
29/10	Ig Henneman Kwartet, (alt)violiste Mary Oliver, cellist Tristan Honsinger en contrabassist Wilbert de Joode
Maastricht	Conservatorium
29/10	Ives Ensemble
Maastricht	Intro Podium
19/11	Carrousel project: Ensemble '88
Middelburg	Kloveniersdoelen
24/10	Ives Ensemble
Nijmegen	Galerie Marzee
8/1	Groningse Guitar Duo
19/2	Gaudeamus Trio
26/3	Annelie de Man en Thora Johansen, clavecimbel
14/5	Ensemble Wendingen
8/10	Slagwerkensemble New Percussion
12/11	ConSequenze: Manja Smits/Pauline Oostenrijk
Rotterdam	Conservatorium
26/2	Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours, openingsconcert, Symphonic Band van het Rotterdams Conservatorium o.l.v. Jaap Koops m.m.v. Marjan Prommel, fagot, en Hans Wisse, contrafagot; Ernest Rombout t/m 3/3 om 13.00 uur Lunchconcerten in de Hal, Miwako Matsuki, piano, Cheryl Marshall, soprano
27/2	Guido Arbonelli, bass klarinet, François-Luc Chaurin, piano
1/3	Willem Pijper Zaal, 2e ronde
3-4/3	
Rotterdam	De Doelen
9/2	Rotterdams Philharmonisch Orkest o.l.v. Markus Stenz, m.m.v. Marien van Staalen (cello) en Ellen Corver (piano)
5/3	Kleine Zaal FINALE Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours

Rotterdam	Lantaren-Venster
26/10	Ives Ensemble
Rotterdam	Laurenskerk
12/4	Orgelproject II, Gottfried Sembdner, Jan Hage en Peter Adriaansz, orgel
Rotterdam	Zaal De Unie
24/2	Lautspektakel Exvoco
27/2	en 28/2 Horst Rickels, Het Bos Hermaphrodit, installatie
28/2	Ara Ensemble, Valeri Popov, fagot, Ananda Sukarlan, piano
1/3	installatie Pierre Bastien Mecanologie
1/3	Serge Bertocchi, saxofoon, Jan Gerdes, piano, Margit Kern, accordeon
2/3	Guido Arbonelli, Guy Livingston, piano, Ernest Rombout, hobo
3/3	Pipers Three (hobo's), Duty Free, three fagots, Julia Whybrow, blokfluit
3/4/3	installatie/Mario van Horrik, FBI
28/9	Zivatar & Ugly Culture
30/11	Ensemble Gending
21/12	Hex Ensemble
Tilburg	De Vonk/De Synagoge
7/1	Fluïtkwartet Tegenwind
18/2	Jaap Blonk en Meridian Arts Ensemble
11/3	Aquarius Ensemble
22/4	An Arche/SUU's
Utrecht	De Utrechtse School
28/1	Vocaal festival/Koor Coqu met Jannie Pranger en Tomoko Mukaiyama
5/2	Basho Ensemble
19/2	Studenten sonologie KC Den Haag
5/3	Ananda Sukarlan
19/3	Martin van Duynhoven, muziek, Beeld: Toon Verhoef, regie Johan Simons, Willem Verhoef, tekstbewerking, LOOS, Music & Drums en gasten
2/4	Termos Dubbel Express
27/4	De Volharding
29/10	Jan van de Putte, mini-opera's
12/11	Dennis Rudge, Johan Simons, Bert Luppens en m.m.v. LOOS.
19/11	Utrecht String Quartet
28/11	tot 2/12 De Daders
10/12	Ig Henneman Tentet
15/12	De Wasmachine tot 17/12
Utrecht	K&W gebouw
4/11	KNTV Compositieprijs 1995
Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg
27/1	Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Lucas Vis, René Eckhardt, Sepp Grotenhuis, piano
1/12	Nederlandse Muziekdagen, Nederlands Kamerkoor o.l.v. Uwe Gronostay, Ensemble Amadé, Charlotte Riedijk, sopraan, José Vicente, slagwerk
1/12	Nederlandse Muziekdagen, Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard, m.m.v. Lucia Meeuwssen, mezzosopraan, Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Jac van Steen
2/12	Nederlandse Muziekdagen, Formatie uit het Groot Omroepkoor en Radio Kamerorkest o.l.v. Ed Spanjaard
3/12	Nederlandse Muziekdagen
3/12	Nederlandse Muziekdagen, Metropole Orkest o.l.v. Jan Stulen
Utrecht	Theater Kikker
11/1	De Man/Johansen
2+3/2	Kees Wieringa/Moos d'Herripon
22/2	Aurelia Saxofoon Kwartet
14/3	Aquarius Ensemble
22/4	Elektro-instrumentalisten
9/5	Werk van Jan van de Putte
30/5	Koh-I-Noor Saxofoon Kwartet
21/6	Studenten muziektechnologie
10/10	Utrechtse Tegentonen, Jane Henry en Luc Houtkamp
28/11	Electro-instrumentalisten, Kees Wieringa
19/12	Ensemble LOOS

'Nederlandse muziek uitvoeren is geen corvee'

Dirigent Ed Spanjaard stelde het programma samen voor de Nederlandse Muziekdagen die komend weekeinde plaatsvinden in Utrecht. Hij koos minder bekende of bijna vergeten muziek van drie generaties componisten, die een leraar-leerling relatie hadden.

Door EMILE WENNEKES
UTRECHT, 21 NOV. Natuurlijk, het is absoluut geweldig als je een meesterwerk kunt dirigeren, maar dat neemt niet weg dat ik me graag inzet voor stukken die misschien niet van Onze Lieve Heer een 10+ hebben gekregen." Ed Spanjaard (1948) breekt al jaren een lans voor Nederlandse componisten. Hij dirigeerde tal van premières van Nederlandse stukken en hij is de samensteller van het programma van de Nederlandse Muziekdagen, die van 1 tot en met 3 december voor de zevende maal in Muziekcentrum Vredenburg worden gehouden. Voor het eerst hebben de organiserende instellingen, NPS, Donemus, Gaudéamus en Vredenburg, gekozen voor een centrale programmeur.

"Nederlandse muziek uitvoeren is voor mij geen corvee", zegt Spanjaard. "Ik vind dat je als Nederlandse muzikant een flink aantal Nederlandse stukken op je repertoire moet hebben."

Hij vindt dat Nederlandse muziek ondergewaardeerd wordt: "Waarom zijn Diepenbroek en Piiper voor de gemiddelde muzikant liefhebber zoveel buitenissiger dan bijvoorbeeld Couperus en Slauterhoff voor een lezer? Natuurlijk kun je van een boek gemakkelijk een bladzijde nalezen, maar hoeveel muzikantliefhebbers kunnen mij het begin van Diepenbroeks declamatorium *Elektra* voorzingen? We weet er welke violist het laatst het *Violococoncert* van Piiper heeft uitgevoerd? Ik heb mij erover verbaasd dat veel mensen schamper op Piiper reageren — nog steeds, ook nadat vorig jaar veel muziek van hem is uitgevoerd ter gelegenheid van zijn honderdste geboortedag. "Piiper was een trendsetter. Bijna alle componisten van de generatie na hem hebben bij hem gestudeerd. Ik zeg niet dat al zijn stukken meesterwerken zijn. Maar er is een gebrek aan belangstelling voor hem. Je bent toch ook trots op andere culturele topers: *Fanfare* van Haanstra, een schitterende film. Of de *Dokwerker*, daar neem je toch iedere keer je pet voor af? En er zijn gedichten van Bloem, Nijhoff en Marsman die je geheel of gedeeltelijk in je hoofd hoort zingen?"

De naam Willem Piiper valt veelvuldig gedurende het gesprek. Hij is een referentiepunt in de Nederlandse muziekgeschiedenis van deze eeuw — een erflater, beurtelings verguisd en vereerd. Tijdens de Nederlandse Muziekdagen worden geen werken van hem uitgevoerd, maar op de achtergrond is hij wel aanwezig.

Spanjaard: "Om de vijf concerten te stroomlijnen, heb ik het thema 'leraar-leerling' als uitgangspunt genomen. De twee belangrijkste componisten die als docent-componist worden gepresenteerd zijn beiden leerlingen geweest van Willem Piiper: Kees van Baaren en Bertus van Lier. De vroege Van Baaren heeft nog veel Piiper-invloeden. Een vroeg *Concertino* voor piano en orkest is een beetje jazzy, maar is tegelijkertijd geïnspireerd door het *Pianoconcert* van Piiper. De vroege Van Lier lijkt ook op Piiper. Zijn *Pianosonatie* is in de traditie te plaatsen van de Piiper-sonaties." Na hun studie bij Piiper gingen ze ieder hun eigen weg. Van Baaren (1906-1970) werd de belangrijkste Nederlandse dodecafonist; hij propageerde het componeren met een reeks van alle twaalf tonen van het octaaf. Spanjaard: "Van hem heb ik een belangrijk

'Musicus moet Nederlandse muziek' op repertoire hebben'

orkestwerk op het programma gezet: *Musica per orchestra*, een compositie uit de jaren zestig met in het derde deel allerlei citaten van Piiper, Wagner, Beethoven, Stravinsky, en Moessorgski. Van Baaren heeft eigenlijk vrij weinig gecomponeerd, maar hij leidde een hele generatie van toonaangevende componisten op, onder wie Louis Andriessen, Peter Schat en Jan van Vlijmen. Van Vlijmen heeft op zijn beurt verschillende interessante leerlingen afgeleverd, zoals ik wil laten horen."

Tegenover Van Baarens *Musica per orchestra* plaatst Spanjaard het belangrijkste werk van Bertus van Lier (1906-1972): zijn verklank van het Oud-Islamistische *Hooglied* voor klein orkest, koor en solisten (1949). Spanjaard: "Van Lier was een vriend van mijn ouders, hij was een charmante en indrukwekkende man. Voor zijn vertaling van Sofokles' *Antigone* kreeg hij de Nijhoff-prijs en hij werd, zonder zelf een wetenschappelijke opleiding te hebben, lector in de musicologie te Groningen. Van Lier componeerde in

een lyrische, je zou — zeggen estatische, melodische stijl met een heel sterk besef van contrapunt. "Geënt op 'jaarsari de Bach' eigenlijk — waarschijnlijk doordat hij heel vaak de *Matthaus Passion* uitvoerde met de Rotterdamse Volksuniversiteit. Dat waren voor die tijd befaamde uitvoeringen. Na een grondige studie van het bijbelse *Hooglied*, heeft Van Lier zijn werk gestructureerd in tweemaal zeven gezangen, die qua versmaat een mooi patroon vormen, zowel dramatisch als mathematisch.

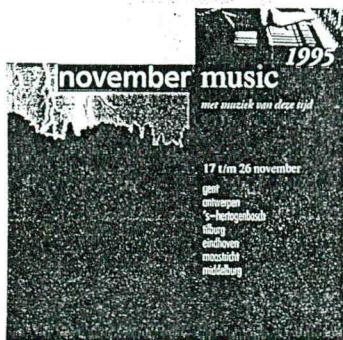
"Van Lier was de docent van Robert Heppener, die dit jaar zeventig is geworden en in januari de belangrijke Johan Wagenaar Prijs ontvingt. Ik ben goed bevriend met Heppener. Niet dat ik hem daarom een goede componist vind, die qua versmaat een mooi nieuw werk in première zouden kunnen brengen, maar dat is niet gelukt. We spelen daarom nog eens *Draught*, een krachtig Bostonsuk."

Als programmeur hoopt Spanjaard dat het naast elkaar zetten van deze drie generaties componisten iets oplevert. Hij verwacht dat er bepaalde parallellen hoorbaar zullen zijn. Of dat ook overkomt is volgens Spanjaard natuurlijk de vraag, maar hij heeft het gevoel dat de geprogrammeerde muziek overtuigend klinkt. Topstukken hoeven het van Spanjaard niet allemaal te zijn: "Je hebt delicatezaken, waar je perfecte draven koopt die allemaal ongepoetst zijn. Maar je kan ook in een iets minder chique zaak een lekkere banaan kopen, waarvan je een klein stukje moet afsnijden omdat het bruin is geworden."

"In het programma zul je tevergeefs zoeken naar geaccepteerde topstukken. Ik heb niet op safe gespeeld, maar de stukken die ik ken — en dat is ongeveer de helft — vind ik meer dan goed genoeg. Sommige werken zijn bijna vergeten, zoals *Estelochie 2* van Peter Schat. Ik was tien dagen geleden bij hem en hij had even vaak als ik het verzoegroolgas nodig om te ontijferen wat er nog stond. Het is een gekriebel van jewelste, maar daarschiet gaat voor mij een heel interessant stuk schuil. In de Van Baaren-Van Vlijmen-tak wordt de *Eerste symfonie* van Peter-Jan Wagemans uitgevoerd, een compositie die sinds de première niet meer heeft geklonken. Dit duistere en dynamische werk heeft hij geschreven toen hij begin twintig was. En er gaat er nog een heel doordacht werk van Peter Adriaansz, op zijn beurt weer een leerling van Wagemans. Zo ontstaat een stamboom waar de verguisde en gevierde, 101-jarige Willem Piiper onzichtbaar maar glimlachend bovenstaat."

Kees Wieringa

Duo Contemporain

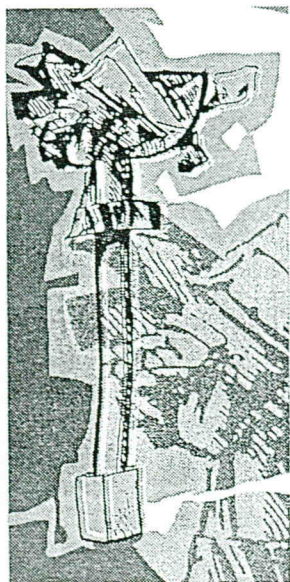
LÜNEBURG

jahr1000stark./

17. Internationale
Studienwoche für
zeitgenössische Musik
vom 31.3. bis 9.4.1995

Einladung

Velp	Kunsthuis 13
19/3	Annelie de Man & Thora Johansen
2/4	Ensemble Novecento
Venlo	Museum Van Bommel Van Dam
8/1	Ensemble '88
29/1	Jannie Pranger/Tomoko Mukaiyama
26/3	Jos Kamp (cello)
23/4	New Jersey Percussion Ensemble
29/10	Matty Niël Consort

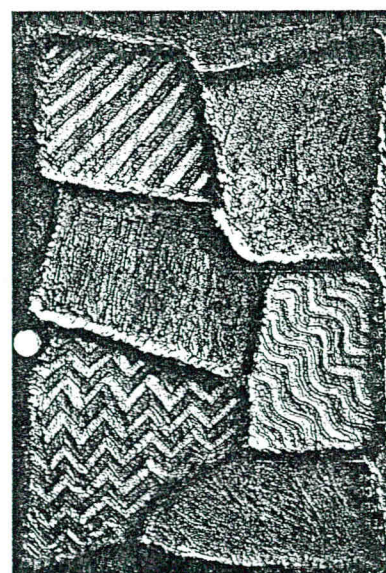
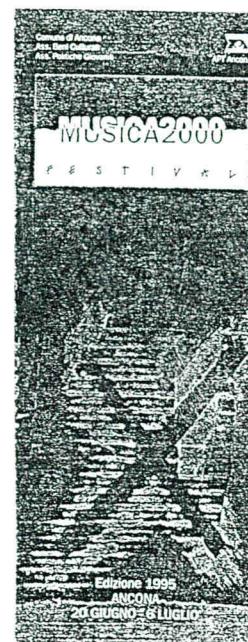
Zuid-Nederland en Vlaanderen
17/11 tot 26/11 November Music

Zwolle	Conservatorium
20/1	Gaudeamus Leerstoel; Richard Ayres

BUITENLAND

Argentinië		
12/9	Buenos Aires	Loos
13/9	Buenos Aires	Piano Duo
18/9	Buenos Aires	Harry Sparnaay
Australië		
7/9	Wollongong	Duo Contemporain
17/9	Armidale	Duo Contemporain
19/9	Sydney	Duo Contemporain
24/9	Melbourne	Duo Contemporain
27/9	Sydney	Duo Contemporain
België		
2/3	Brussel	festival Ars Musica Koor Nieuwe Muziek
9/3	Brussel	festival Ars Musica Percussive Rotterdam
10/3	Brussel	Percussive Rotterdam
11/3	Brussel	'Opendeurdag van het Slagwerk', Percussive Rotterdam en Wim Konink en Marcel Andriessen
7/4	Kortrijk	Wim Konink en Marcel Andriessen in Limelight
Brazilië		
24/8	Gaurulhos	Loos/Piano Duo
25/8	Ribeirao Preto	Loos/Piano Duo
27/8	Santos	Loos/Piano Duo
Bulgarije		
2/10	Sofia tot 12/10 o.l.v. Ton de Leeuw	International Composers' Workshop
Canada		
18	Montréal tot 22/9	Peter Bosch en Simone Simons met de installatie Krachtgever
Duitsland		
3/4	Darmstadt	Orangerie, Klarenz Barlow
4/4	Lüneburg	'Internationale Studienwoche für zeitgenössische Musik', Tape muziek
27/6	Essen	ISCM Festival, Ives Ensemble, Jos Zwaanenburg, fluit
10/11	Keulen	Musikhochschule, Trapezium
11/11	Keulen	Musikhochschule Trapezium
12/11	Keulen	Musikhochschule Trapezium
24/11	Essen	Folkwang-Hochschule, Trapezium
25/11	Essen	Folkwang-Hochschule, Trapezium
Engeland		
28/5	Londen	Fourth Annual Festival of Experimental music, Loos
25/6	Elm	Great Elm Music festival, Elenore Pameijer, flute

Estland		
21/11	Tallinn	NYJD Festival, The Electric Swaying Orchestra
26/11	Tallinn	Estonia Concert Hall, Het Trio
Finland		
18/3	Jyväskylä	Duo Novair (Miny Dekkers - accordeon, en Henri Bok - basklarinet/saxofoon)
Frankrijk		
23/3	Lyon	tot 1/4, GRAME festival "Musiques en Scène" twee Nederlandse muziekinstallaties : Panoramafoon 2 van Ad van Buuren en de Krachtgever van Peter Bosch/Simone Simons.
12/4	Parijs	Fondation des Etas-Unis, het Newt Hinton Ensemble, bestaande uit deelnemers van diverse edities van het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours
14/4	Evreux	Festival Musica Voix, het Newt Hinton Ensemble, o.a. bestaande uit deelnemers van diverse edities van het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours
Ierland		
28/4	Belfast tot 6/5	Northern Ireland's Festival of 20th Century Music , 'Sonorities' te Belfast: Harry Sparnaay, basklarinet
India		
30/7	Kodaikanal/Madurai	tot 3/8 Lezingen en workshops door Carlos Michans
Israel		
7/2	Tel Aviv	Caroussel Project voor het Ensemble Musica Nova
Italië		
11/6	Lantini	31e Festival Pontino, Ives Ensemble
20/6	Ancona	Musica 2000 Festival, Wim Konink en Marcel Andriessen, slagwerk
Japan		
18/4	Nagoya tot 29/4	Simone Simons en Peter Bosch met de Krachtgever
Lithouen		
29/11	Vilnius	Gaida Festival, Het Trio
Mexico		
1/9	Leon	Festival Internacional de arte Contemporaneo de Leon, Loos/Piano Duo
6/9	Guanajuato	Loos/Piano Duo
Nieuw Zeeland		
2/1	Auckland	Summerschool, Martin Kaaij
4-9/1	Taupo	Summerschool, Martin Kaaij
Noorwegen		
6/10	Oslo tot 14/10	Simone Simons/Peter Bosch: Electrisch Zwaaiorkest
18/11	Narvik	Mondriaan Strijkkwartet
19/11	Trondheim	Mondriaan Strijkkwartet
20/11	Oslo	Mondriaan Strijkkwartet
Oostenrijk		
28/2	Insbruck	ORF-studio, Serenade trio
21/5	Salzburg	Aspekte Festival, Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard
Polen		
6-29/4	Grudziadz	Ed Bogaard met lezing en workshops
19/9	Warschau	De Ereprijs, o.l.v. Wim Boerman
13/11	Krakau	Audio Art Festival, Luc Houtkamp en Nicolas Collins,
3-5/11	Krakau	Audio Art Festival, Horst Rickels' Mercurius Wagen
6/11	Krakau	Audio Art Festival, La Zététique (Jos Zwaanenburg en Leigh Landy)

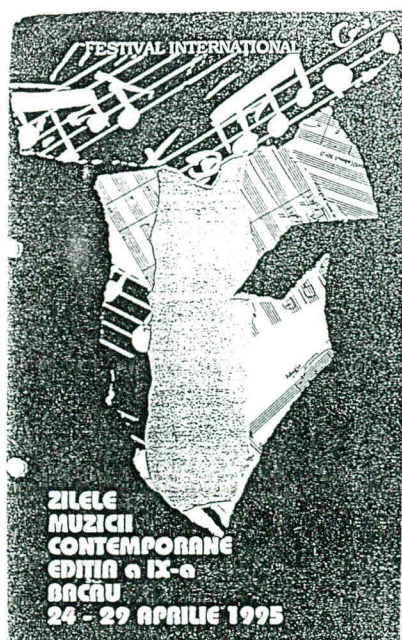

MELOS-ETHOS '95

INTERNATIONAL FESTIVAL OF CONTEMPORARY MUSIC
November 7-17, 1995 Bratislava

Member of the
European Conference
of Promoters of New Music

Roemenië

26/4 Bacau 'The 9th Contemporary Music Days' concert en workshop , door het Pianoduo - Cees van Zeeland en Gerard Bouwhuis

Rusland

13/2 Yekaterinenburg Philharmonie, Michel Marang
 16/2 Novosibirsk Philharmonie, kleine zaal ; Michel Marang
 19/2 Moskou Glinka Museum, Trio: Michel Marang, Irina Krivchenko, , piano, Vladimir Tonkha, cello
 24/2 St.Petersburg Conservatorium, Michel Marang
 12/3 St.Petersburg tot 14/3 "From the Avant-Garde to the Present Day", Ensemble Novecento
 23/4 Astrakhan tot 28/4 "Astrakhan's Evenings of Contemporary Chamber Music" het Carrousel Project.
 17/11 Moskou festival

Slovakië

7/11 Bratislava Melos-Ethos'95, Francis-Marie Uitti, cello

Spanje

14/8 Ventalló Musica 13, III Festival de Noves Musiques, Roy en Martien Groeneveld, slagwerk

Sweden

2/9 Stockholm KammarensembleN o.l.v. Huub Kerstens

Tsjechië

25/8 Praag Tera de Marez Oyens, piano met eigen werk
 5/9 Praag Martien Groeneveld concert en TV opname
 8/9 Brno Martien Groeneveld concert, Moonrise, VW Beetle Harp, Giant Xylophone

Ukraiïnen

15/5 Kiev Hex Ensemble

U.S.A.

18/3 New York University, Willem Boogman met een lezing
 1/4 Chicago Woodland Pattern, Luc Houtkamp's programma "Towards a definition of Flow"
 2/4 Milwaukee, Wis Lunar Caberet, Luc Houtkamp's programma , "Towards a definition of Flow"
 4/4 San José State University, Luc Houtkamp
 5/4 Oakland Mills College, Cal. Luc Houtkamp
 6/4 Berkeley CNMAT University of California, Luc Houtkamp
 7/4 Detroit, Mi. Alvin's Twilight, Luc Houtkamp's programma "Towards a definition of Flow"
 9/4 Berkeley University of California, Frances-Marie Uitti, cello
 11/4 San Francisco State University, Frances-Marie Uitti, cello
 12/4 Stanford University Frances-Marie Uitti, cello
 14/4 Honolulu Academy of Arts, Frances-Marie Uitti, cello
 4/6 Washington The International Carillon Festival
 4/6 New York Tomoko Mukaiyama
 7/6 Buffalo Tomoko Mukaiyama
 21/6 New York Bang on a Can, Orkest De Volharding
 22/6 New Jersey De Volharding
 17/8 Orlando tot 20/8 National Flute Associations Annual Convention, Ann LaBerge: workshops en concerten
 12/11 New Jersey New Jersey State Museum met gast componist-Peter Schat
 16/11 Boston Tera de Marez Oyens, lezing/concert
 23/10 Californië Tera de Marez Oyens, lezing/concert met eigen werken
 8/11 Chicago Composers' Consortium
 29/10 New York Tera de Marez Oyens, lezing/concert
 14/11 Wheaton Tera de Marez Oyens, lezing/concert

CAPITAL

MUSIC FESTIVAL XI
THE MILLENNIUM CONCERTS

A Series of FREE Events
presented by
the Composers Guild of New Jersey
in partnership with the
Friends of the New Jersey State Museum

COMPOSERS
GUILD OF NEW JERSEY

made possible in part by the
Geraldine R. Dodge Foundation

Overzicht programma's concerten

2/1	Nieuw Zeeland Auckland	Summerschool Chiel Meijering Ma Sheng Long Enrique Raxach Tom Johnson	Martin Kaaij The Ultimate The Moon is High, Happy Days La obscuridad y su mano izquierda Failing, a very difficult piece for guitar
4-9	Nieuw Zeeland Taupo	Summerschool Chiel Meijering Ma Sheng Long Enrique Raxach Tom Johnson	Martin Kaaij The Ultimate The Moon is High, Happy Days La obscuridad y su mano izquierda Failing, a very difficult piece for guitar
7/1	Tilburg Synagoge	Fluitkwartet Tegenwind Morton Feldman Joost van de Goor Christopher Fox Hans Poort	Trio Cycli Personal Values Ruthless, Cunning, Patient and Sweet
7/1	Amsterdam Stedelijk Museum	Het Dansend Hart choreograaf Charles Corneille en het componisten-duo David Dramm & Ann Laberge. David Dramm (elektrische gitaar) en Ann Laberge (fluit) met de voorstelling 'De Filistijnen'	
8/1	Venlo Museum Van Bommel Van Dam	Jean Sevriens Willem Dragstra Claude Ledoux Philippe Boesmans Eric Verbugt	Ensemble '88 Tag und Zeit Cités Un ciel fait d'herbes II Objects Soft morning city! Sandhyas! Sandhyas! Sandhyas! ..., scared a cloud Alba for Anna Livia Plurabelle
8/1	Nijmegen Galerie Marzee	Groningen Guitar Duo Leo Samama David Little Jacob ter Veldhuis Jan Bus	Memories, alas...! op. 41 Barnard's Star Eastern Desert Western Desert op. 46 Faits et gestes
9/1	Nieuw Zeeland Tampo	Martin Kaaij o.a. Chiel Meijering	The Ultimate
11/1	Utrecht Theater Kikker	De Man/Johansen werken van onder meer Jean Lesage, Ton Bruynèl, Roderik de Man, Jukka Tiensuu en Klaas de Vries.	
14/1	Alkmaar Provdaja Theater	Kees Wieringa Rashid Kalimullin Ekaterina Chemberdji Galina Ustvol'skaya Tamara Ibragimova Karmelia Tsep'kolenko	Morning in Istanbul Haiki Sonate nr. 5 In the Garden of my Soul Abend-Patence
14/1	Amsterdam Stedelijk Museum	Yens & Yens The Electronic String Project, vijf improvisaties	
15/1	Den Bosch Theater BIS	Fluitkwartet Tegenwind Ernst Albrecht Stiebler Joost van de Goor Christopher Fox Hans Poort	Three in one Cycli Personal Values Ruthless, Cunning, Patient and Sweet
15/1	Amersfoort Theater De Lieve Vrouw	Kees Wieringa Rashid Kalimullin Ekaterina Chemberdji Galina Ustvol'skaya Tamara Ibragimova Karmelia Tsep'kolenko	Morning in Istanbul Haiki Sonate nr. 5 In the Garden of my Soul Abend-Patence
20/1	Zwolle Conservatorium	Gaudeamus Leerstoel; Richard Ayres	
21/1	Amsterdam Stedelijk Museum	Marijke van Duin pianowerken van Wiel Conen	
23/1	Eindhoven Plaza Futura	Michael Baird, Sharp Wood Kwartet Pygmees & Elephants	
27/1	Utrecht Muziekcentrum Vredenburg	Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Lucas Vis René Eckhardt, Sepp Grotenhuis, piano Igor Stravinsky Tristan Keuris Pierre Boulez Jan van Vlijmen	Symphonie d'instruments à vent Paino concert Notations 11/m4 Pianoconcert

Bijlage 7

review

NZ Herald 3 January '95 Spontaneous and subtle

Martin Kaaij, classical guitarist, in conjunction with the Classic Guitar Society of Auckland, at the Knox Church, Parnell, last night.

Subtlety of colour and spontaneous phrasing are two elements vital to the chamber style of classical guitar and Dutch exponent Martin Kaaij had them both to an impressive degree last night.

Most enjoyable were a J. S. Bach Prelude, Fugue and Allegro and the greatly Bach-influenced Brazilian composer Heitor Villa-Lobos' Preludes III, IV and V.

Kaaij made the most of the skilful fugue in the Bach piece, clever use of dynamic shading bringing out the contrapuntal brilliance of the writing. Scales and chords were finely integrated as the melodies rose and fell.

Verdi's *Ermani* was also notable for the production of softly flowing and intriguing melodic lines, the artist obtaining a romantic, singing sound with sensitive articulation.

Between these sonorous pieces, and in stark contrast, Kaaij played a Netherlands "answer to Italian complexity."

Staccato and abruptly minimalist in style, this melange of clipped chords, weird harmonics and tappings on the fingerboard and soundhole was, as the title indicated, *The Ultimate*. Chiel Meijering's was a huge joke.

Impressive, and rather more gently atmospheric of the 16th century, Luys Milan's *Fantasia X and XI* were Renaissance gems that pleased the ear. *The Pavane*, particularly, was indeed a delightful court dance.

Kaaij is making his third visit to New Zealand. He will be principal tutor at a summer school run by the Auckland Guitar Society, in conjunction with the national federation.

—Rex Fisher

Virtuositeit bij jubileum Gaudeamus

Utrecht

Met één woord kan het concert in het kader van het 50-jarig bestaan van de Stichting Gaudeamus voor hedendaagse muziek worden gekenmerkt: virtuositeit.

In Vredenburg moesten er twee pianisten aan te pas komen om de pianoconcerten van Tristan Keuris en Jan van Vlijmen tot hun recht te laten komen: René Eckhardt betrad de arena van het muziekcentrum om plaats te nemen achter de Fazioli-vleugel voor het concert van Keuris en Sepp Grotenhuis speelde op de Steinway dat van Van Vlijmen. Alsof beide twee pianisten wilden onderstrepen dat pianist Theo Bruins de grote afwezige was bij dit jubileumconcert. En eigenlijk was dat ook zo.

Beide concerten zijn opgedragen aan de in 1993 plotseling overleden meesterpianist Theo Bruins. In dat opzicht was het een feestje met gemengde gevoelens. Maar ook Bruins zou waarschijnlijk niet zonder fysieke problemen beide concerten op één avond tot een goed einde hebben gebracht. Zelfs niet wanneer het programma, zoals vrijdag, werd gecompleteerd met de afwisselend kabbelende en obstinate motieven uit Stravinsky's *Symphonies d'instruments à vent* en *Notations*, de virtuoze orkestrastiches van Boulez, waarin het Radio Filharmonisch Orkest zich onder Lucas Vis van zijn beste zijde kon tonen.

Twee pianoconcerten dus van

twee Nederlanders. Meer dan deze formele overeenkomst is er eigenlijk niet.

Natuurlijk bedienen beiden zich van een verschillend idioom. Keuris is hier een lyricus die vanuit een paar melodische kiemen zijn partituur tot bloei brengt. Van Vlijmen een strenge twaalftoner, die zijn muziek in een traditionele vorm giet die het werk een grote uitstraling geeft.

Ook de behandeling van het solonstrument verschilt aanzienlijk. Waar Keuris zijn luisteraar op het verkeerde been zet door met een langgerekte klarinetSolo te beginnen, daar laat van Van Vlijmen na enkele inleidende maten de piano vanuit het lage register de partituur binnensluipen. Bij Keuris is het klavier grotendeels een integreerend bestanddeel van het orkest. Een kleur die slechts nu en dan op de voorgrond treedt met een grote hoeveelheid parelende nootjes.

Bij Van Vlijmen is de pianist een razende solist. Maar qua orkestratie moet hij in Keuris zijn meerdere erkennen.

Bij Keuris is ieder klankje te horen, terwijl bij Van Vlijmen de details van de massaliteit van het orkest. Dat laat onverlet dat het beide imposante bouwwerken zijn, Gaudeamus waardig.

Emile Wennekes

Radio Filharmonisch orkest, Vredenburg Utrecht, 27/1/95.

René Eckhardt

De Indonesische gamelan is een volwaardige en verfijnde tegenhanger van het orkest uit de westerse cultuur. De kern wordt gevormd door bronzen slaginstrumenten. Slagwerkgroep Den Haag laat zondag in Theater Bis horen wat de muzikale kruisbestuiving tussen Oost en West oplevert.

Door René van Peer

„In een gamelan musiceren is een heel nieuwe ervaring van spelen in een groep”, zegt Jody Diamond, directeur van het American Gamelan Institute. In de loop van deze eeuw is in de Verenigde Staten een levendige belangstelling ontstaan voor dit ensemble. Anderzijds hebben Indonesische componisten zich laten beïnvloeden door westerse muziek. Wat deze muzikale kruisbestuiving zoal opgeleverd heeft, is zondag te horen tijdens een concert van Slagwerkgroep Den Haag bij Resonans in Theater Bis te 's-Hertogenbosch.

Drums

De Indonesische gamelan is een volwaardige en verfijnde tegenhanger van het orkest uit de westerse cultuur. De kern van het ensemble wordt gevormd door bronzen slaginstrumenten, variërend van grote gongs en ketelvormige drums tot metalen bellen die in rekken gegroepeerd zijn. Anders dan in de meeste westerse ensembles zijn de rijk versierde melodien het resultaat van werk in teamverband, waarbij elke speler een deel voor zijn rekening neemt.

Gangmaker van de Amerikaanse interesse voor de gamelan is zijn muziek is de componist Henry Cowell geweest. Al in de jaren twintig drukte hij collega's en studenten op het hart om naar muziek van andere culturen te luisteren, en zo nieuwe ideeën en invloeden op te doen. Onder hen waren John Cage en Lou Harrison, van wie een gezamenlijke compositie op het programma staat. Het is met name de klank van de gamelan geweest die Cage ertoe gebracht heeft om de piano te gaan prepareren - een omwenteling in de westerse muziek.

Tradities

Aan de basis van de versprei-

ding van de gamelan in Amerikaanse muzikale kringen staat Jaap Kunst, de grondlegger in Nederland van het onderzoek naar tradities die buiten de westerse muziekgeschiedenis liggen. Een van zijn studenten, Mantle Hood, richt in de jaren vijftig op de universiteit van Los Angeles een instituut op voor etnomusicologie. Je kunt muziek van andere culturen het best doorgronden door haar zelf te spelen, vindt Kunst. Met dat doel voor ogen laat hij een compleet gamelan-instrumentarium uit Java overkomen en nodigt hij Javaanse musici uit om les te komen geven.

Leerlingen van hen stichten, verspreid over het land, eigen gamelan-ensembles. Sommigen gaan nog een stap verder, en beginnen ook voor het instrumentarium te componeren. Zo ook Jody Diamond, die in 1981 het American Gamelan Institute opricht en uitgever is van een blad gewijd aan gamelanmuziek uit Indonesië en andere delen van de wereld. Van haar is zondag Gending Chelsea te horen.

Versieringen

„Als je in zo'n ensemble speelt, krijg je een totaal ander gevoel van tijd, je voelt hoe je onderdeel wordt van een geheel waarvan alle kleine stukjes in elkaar passen: wanneer alles in elkaar grijpt, ontstaat de melodie met

al zijn omspelingen en versieringen”, zo verklaart zij de fascinatie voor de gamelan. „Daarnaast is er een groot verschil binnen een ensemble in de ervarenheid en de technisch kwaliteiten die van musici gevraagd worden. Sommige partijen kun je alleen spelen na jarenlange studie, andere liggen al binnen het bereik van iemand die net twee weken bezig is.”

„Amerikaanse composities voor de gamelan zijn er in alle soorten en maten, variërend van werken die helemaal binnen Javaanse of Balinese stijlen vallen tot stukken die een heel eigen en nieuwe richting uit gaan. Een vooraanstaand Indonesisch componist als I Wayan Sadra heeft daar geen enkel probleem mee. Hij vindt dat je niet bang moet zijn voor veranderingen. „Cultuur kan alleen maar leven”, zegt hij, „als ze de kans krijgt om te groeien en als mensen zich erin uit kunnen drukken”. Persoonlijk denk ik dat er heel wat minder problemen zouden zijn in deze wereld als iedereen in een gamelan speelde.” □

Ostredan Slagwerkgroep Den Haag in de serie PROM-concerten. Programma in het kader van De Grote Oversteek met wederzijdse beïnvloeding van Indonesische en Westerse muziek. Te zien bij Resonans in Theater Bis te 's-Hertogenbosch, op zondag 5 februari. Aanvang 12.30 uur.

• Slagwerkgroep Den Haag.
Foto Marco Borggreve

Ensemble Musica Nova

28/1	Utrecht	De Utrechtse School	Vocaal festival/Koor Coqu met werken van Marius Flothuis, Herman Startegier en Gerald Finzi Jannie Pranger en Tomoko Mukaiyama Maarten Altena Louis Andriessen Gilius van Bereijk Martijn Padding Charles Ives Erik Satie	La Belle Dame sans Merci Een lied van de zee nieuw werk Nederland Muziekland General William Booth Enters into Heaven Mort de Socrate
28/1	Amsterdam	Stedelijk Museum	Cas de Marez; theatrale concertpresentaties, stemperformances en installaties op het gebied van geluidskunst	
29/1	Venlo	Museum Van Bommel Van Dam	Maarten Altena Louis Andriessen Gilius van Bereijk Martijn Padding Charles Ives Erik Satie	Jannie Pranger/Tomoko Mukaiyama La Belle Dame sans Merci Een lied van de zee nieuw werk Nederland Muziekland General William Booth Enters into Heaven Mort de Socrate
31/1	Groningen	De Oosterpoort	Basho Ensemble Roderik de Man Theo Abazis Frank de Munnik Joost Kleppe Jacob ter Veldhuis	Verloren Paradijzen nieuw werk nieuw werk Passion Paradiso II
2-25/2	Den Haag		vliegveld Ypenburg Peter van Bergen	in de Hangar door Hollandia en LOOS Scherven
2/3/2	Utrecht	Theater Kikker	Kees Wieringa/Moos d'Herripon W.Y.S.I.W.Y.G. Simeon ten Holt	Soloduveldans met dans
4/2	Alkmaar	Provadja Theater	Ark Ensemble Olivier Messiaen Yugi Takahashi Paul Hindemith	Quatuor pour la fin du temps For you I sing this song Quartet
4/2	Amsterdam	Stedelijk Museum	Basho Ensemble Roderik de Man Theo Abazis Frank de Munnik Joost Kleppe Jacob ter Veldhuis	Verloren Paradijzen nieuw werk nieuw werk Passion Paradiso II
5/2	Den Bosch	Theater BIS	Slagwerkgroep Den Haag werken van Corner, Benary, Cage, Harrison, Astita, Wullur, Diamond en Sjukur	
5/2	Utrecht	De Utrechtse School	Basho Ensemble Roderik de Man Theo Abazis Frank de Munnik Joost Kleppe Jacob ter Veldhuis	Verloren Paradijzen nieuw werk nieuw werk Passion Paradiso II
7/2	Israel	Tel Aviv	Caroussel Project voor Xander Hunfeld Gerda Geertens Ron Yedida Amos Elkana Michele Reverdy	het Ensemble Musica Nova Zerk nieuw werk Trio Quintet nieuw werk
8/2	Amsterdam	Concertgebouw	Rotterdams Philharmonisch Orkest, o.l.v. Markus Stenz, m.m.v. Marien van Staalen (cello) en Ellen Corver (piano) György Kurtag Klaas de Vries	Stèle op. 31 Concert voor piano, violoncello en 2 instrumentale ensembles Tombeau in memoriam Stravinsky ...Sub nocte per umbras...
09/2	Rotterdam	De Doelen	Rotterdams Philharmonisch Orkest o.l.v. Markus Stenz, m.m.v. Marien van Staalen (cello) en Ellen Corver (piano) György Kurtag Klaas de Vries	- Stèle op. 31 - Concert voor piano, violoncello en 2 instrumentale ensembles - Tombeau in memoriam Stravinsky - ...Sub nocte per umbras...

28/2	Amsterdam	Concertgebouw	Asko Ensemble o.l.v. Jonathan Nott, m.m.v. Ellen Corver (piano), Taco Kooistra (cello) en Sibylle Ehlert (sopraan) György Kurtág ...Quasi una fantasia..., voor piano en instrumentgroepen op. 27 Negy capriccio, op. 9 György Ligeti Concert voor cello en orkest Mysteries of the macabre voor coloratuursopraan en kamerensemble Concert voor piano en orkest
28/2	Rotterdam	Zaal De Unie	Ara Ensemble Rob du Bois Heliotrop Cathy Berberian Stripsody Steve Reich Clipping Music David Cope Towers Valeri Popov, fagot, Ananda Sukarlan, piano Alexander Schetinski Largo panserioso Alexander Vustin To flames Alexander Raskatov Glossolalii Sergei Pavlenko In Denisov's mimicry Yuri Kasparov Sonata-infernale
1/3	Rotterdam	Zaal de Unie	installatie Pierre Bastien Mecnalogie
1/3	Rotterdam	Conservatorium, hal	Guido Arbonelli, bass klarinet L. Bellini Voci Alain celo, altviool, François-Luc Chaurin, piano Tera de Marez Oyens Möbius by ear Betsy Jolas Quatre Duos
1/3	Rotterdam	Zaal De Unie	Serge Bertocchi, saxofoon Giacinto Scelsi Tre Pezzi Eric de Clercq Why? (The muted silence) Jan Gerdes, piano Karlheinz Stockhausen Klavierstück V György Ligeti 3 Etudes Margit Kern (accordeon): Alois Haba Sest Nalad Klaus Huber Ein Hauch von Unzeit Gerhard Stäbler Californian dreams
2/3	Rotterdam	Zaal De Unie	Guido Arbonelli Luigi Bellini Voci Franco de Rossi Re Ribes Nero R. Branucci Spiel Guy Livingston, piano Charles Ives Hawthorne Newt Hinton Trois Haikus John Cage Concert for Piano Ernest Rombout (hobo): Jan Rokus van Roosendaal Rotations Claus Steffen Mahnkopf Solitude Nocturne Isang Yun Piri
2/3	België	Brussel	festival Ars Musica Koor Nieuwe Muziek deel aan de uitvoering van Le Visage Nuptial van Pierre Boulez
3/3	Rotterdam	Zaal De Unie	Pipers Three (hobo's) Charles Dakin Aulos J. Lunn Trio Duty Free (three fagots) Lewis Andrews Megaera from Furiae Graham Sheen Parahrase Graham Lyons The fast Lane Julia Whybrow (blokfluit): Franco Donatoni Nidi II Rolf Riehm Weeds in Ophelia's Hair Luciano Berio Gesti Paul Termos Vuoto Ossesso Stuart Saunders Smith Wind in the Channel
3/4/3	Rotterdam	Zaal De Unie	installatie Mario van Horrik FBI
3-4/3	Rotterdam	Willem Pijper Zaal van het Rotterdams Conservatorium, 9.30 - 17.00 uur: tweede ronde concours	
5/3	Rotterdam	Kleine Zaal De Doelen, Rotterdam.	FINALE Fumiharu Yoshimine recorder J. van Roosendaal Rotations R. Hirose Meditation Nathan Williams clarinet L. Berio Sequenza IX a' W. Smith Five fragments for double clarinet Cheryl Marshall sopraan (acc. by Caroline Almonte, piano) R. Escher Chants du Désir (1 & 4)

Tomoko Mukaiyama

Ongevefelijk pianotalent in Gemeentemuseum

Tomoko Mukaiyama, piano. Campostes van vroege muziek componisten. Concert in samenwerking met Gemeentemuseum Zondag in het Gemeentemuseum Arnhem

Door Wil Kok
Er was ligatuur veel heilijngstelling voor het pianoretaal met eigentijdse muziek dat de Japanse Tomoko Mukaiyama gisteren in het Gemeentemuseum gaf. Nu is deze dame een ongevefelijk pianotalent. Nadat zij het Internationaal Gaudemus Verlokers Concours in 1991 heeft gewonnen, leg zij zich toe op het bekenmaken over de gehele wereld van interessante composities voor piano.

Zondag hield Tomoko Mukaiyama een pianotoor voor een vierdel voorke van vroege muziek componisten. Twee klassieke en twee Amerikaanse. Voor van hetveld de gehele agressieve goniën de klassieke danses hier echt de hoogste ogen. En van deze twee spande dan nog weer de onste in 1119 geboren Galina Oestovskaya zich ook moel van leis of tenant te hebben aangekomen.

Haar zesde pianosonate, door Mukaiyama nog wel uit het hoofd gespeeld, liet niet voor de eerste keer in de geschiedenis, de piano horen als slaginstrument. Vanaf het begin sloeg de pianiste letterlijk met de vlist op de toetsen en ze hield dat ontzettend lang vol. Het klankverschil was enorm, maar met hamerende effecten in een zijbewoekend consoneent van de heftige lelijheid aan het slot.

Aperte snaarredelen waren aan de orde in de sonate van Sofia Gubaidulina. Ook in dit werk was weer veel trant geweld aan de orde, alhoewel hier jazz-invloeden en ook een speciale siftoewerking het werk als geheel toch minder massief maakten dan dat van haar hangende. Opmerkt was een Moessorgsky'sche passage, waarin een dulle in de onsterke legenen van de piano zelt alspeleid passie contrasterende met een deus nger. Kinnemide gite moede. Dit was gewoon heel mooi.

Van de Amerikaanse vroege toef Vanosa farm met haar 'Innoe Pieve'. Deze compositie begint aanvankelijk niet al te wild, maar zweept zich gantwoeg via brede accenten en met veel nevrovellet op naar de hoogste innerlijke mist. Tomoko Mukaiyama speelde dit werk aan het begin van haar concert en liet al aanstands een trefzinderlijk klasse-pianospel horen. De jonge pianiste is met alleen volkomen luts in deze muziek, maar zij blijft juist ook in deze eigentijdse muziek echt bezig als pianiste. Dat kom je bij de avante-garde maar zelden tegen.

Beste slagwerkgroep ter wereld te gast in Groningen

Van onze kunstmédewerker Paul Herruer

GRONINGEN - In de kleine zaal van het Groninger cultuurcentrum staat de vloer vol met slagwerkinstrumenten, die bespeeld worden door de leden van het New Jersey Percussion Ensemble en Groninger slagwerkstudenten. Ze werken samen aan het eerste beroemde werk uit de slagwerkliteratuur, *Ionisation* van Edgar Varèse, dat vanavond als laatste werk op het concertprogramma staat.

Vóór de batterij instrumenten en hun dertien bespelers staat de leider van het ensemble, de 62-jarige Raymond DesRoches. Hij maakt het zijn

Als ambassadeur van het slagwerk en propagandist van Amerikaanse oostkustmuziek was het New Jersey Percussion Ensemble voor even in Groningen. In workshop-vorm werd hard gewerkt met studenten van het Groninger Conservatorium, die meedoen met het concert dat het ensemble vanavond in De Oosterpoort geeft.

musici niet gemakkelijk en lolereert geen tijdelijk gebrek aan aandacht. Twee jongens die achter in de formatie een gesprekje voeren worden tot de orde geroepen met "waar praat je nu over, over de aandelenkoersen of zoiets?"

Er dient opgelet worden en gewerkt, want DesRoches, die met een tempo van twee maten tergelijk door het werk loopt, laat alles overdoen totdat het precies klinkt zoals hij het wil hebben. "Je kunt het overdriven vinden wat hij doet," zegt slagwerker/docent Martin Vijver, "maar iedere keer als hij iets over laat spelen weet hij er weer nieuwe dingen uit te halen. Deze man is echt geweldig."

Die mening wordt gedeeld door de Amerikaanse componist/pianist Robert Pollock, die met de groep is meegekomen. "Ray is de leermeester van alle grote slagwerkers die nu in Amerika rondlopen, hij is de meest gedreven leraar die ik

ken en zijn studenten herken je onmiddellijk door hun toewijding en de ernst waarmee ze hun vak beoefenen. Ik durf zonder overdrijving te stellen dat het New Jersey Percussion Ensemble op 'dit gebied' de beste groep ter wereld is."

Pollock is niet zo maar meegereisd; hij is oprichter van het Composers Guild of New Jersey, dat zich inzet voor het uitvoeren van muziek van componisten uit die staat. Die muziek staat ook vanavond op het programma. Het zijn namen die aan deze kant van de oceaan niet zeer bekend zijn, al geldt dat minder voor Charles Wuorinen, van wie een recent *Percussion Quartet* wordt gespeeld.

Maar niet alleen die Amerikaanse serialisten worden gespeeld; op het programma staat ook een werk van de oud-Groninger componist Jacob ter Velthuis. "Die klinkt natuurlijk heel anders, maar ze is op het programma gekomen

omdat Jacob in het kader van een uitwisseling met jullie stichting Gaudemus een tijdje in New Jersey is geweest. In die tijd heb ik in zijn huis in Wijk-bij-Duurstede gezeten."

En dan stopt Pollock, het gesprek, want hij moet meerpeteren aan Varèse en zich voegen in het regime van Ray DesRoches. "Er moet ook een stuk van hemzelf gerepeteerd worden maar daar komen we we vanmiddag niet meer aan toe, denk ik."

Het New Jersey Percussion Ensemble speelt werken van Edgar Varèse, Robert Pollock, Charles Wuorinen, e.a. Vanavond in De Oosterpoort in Groningen. Aanvang: 20.15 uur.

			H. Biggs J. Cage Guido Arbonelli A. Gentile F. Donatoni Guy Livingston P. Boulez J. Cage accompanied by Eric de Clerq, Tatjana Koleva, Nora Mulder, Alistair Bamford	<i>Sephestia's song to her child</i> <i>Sonnekus</i> (bass*) clarinet <i>Come del nulla</i> <i>Soft*</i> piano <i>1st sonata</i> <i>Concert for piano</i>
4/3	Amsterdam	Stedelijk Museum	Marcel Worms Scott Joplin Alexandre Tansman David Little Anton Webern Igor Stravinsky George Antheil Alexander Scriabin Jimmy Yancey Morton Gould Willem Breuker George Gershwin	Euphonic Sounds Sonatine transatlantique Pictures at a Mondriaan Exhibition Variationen op. 27 Tango Jazz Sonata 2 Poèmes op. 69 State Street Special Boogie-Woogie Etude Underberg An American in Paris
5/3	Den Bosch	Theater BIS	Ives Ensemble Clarence Barlow Stefan Wolpe Karlheinz Stockhausen Michael von Biel B.A. Zimmermann W. Zimmermann	1981 (Nederlandse première) Piece in two parts Refrain Quartett für Streicher Intercomunicazione Ursache [& Vorwitz] (première)
5/3	Utrecht	De Utrechtse School	Ananda Sukarlan Tomas Marco Cristobal Halffter Luciano Berio Nancy van de Vate Pierre Boulez Cesar Camarero Simon Burgers	2 stukken uit Cuatro Cartas Cadencia Feuerklavier Brin Leaf Fantasy for piano Incises Finale Message
9/3	België	Brussel	festival Ars Musica	Percussive Rotterdam op in de 'Nacht van de Slagwerksolisten', waarbij werken van o.a. Toru Takemitsu, Mauricio Kagel en Philippe Manoury
10/3	België	Brussel	Percussive Rotterdam met Pleiades van Iannis Xenakis en Spirit Festival with Lamentations van James Wood.	
11/3	België	Brussel	'Opendeurdag van het Slagwerk' Percussive Rotterdam en Wim Konink en Marcel Andriessen de eerste uitvoering van Smiles van Philippe Boesmans	
11/3	Tilburg	De Synagoge	Aquarius Ensemble Mauricio Kagel	Phantasiestück Fürst Igor, Strawinsky 10 Marsche um den Sieg zu verfehlen Finale
11/3	Alkmaar	Provadja Theater	Barbaarse Dans Hein Pijnenburg	Barbaarse Dans is een muziektheatervoorstelling waarin drie acterende musici (klarinetten/saxofoon, banjo/gitaar en zang)
12/3	Rusland	St.Petersburg	tot 14/3 "From the Avant-Garde to the Present Day" Ensemble Novecento Karlheinz Stockhausen Tierkreis Ivo van Emmerik Caroline Ansink concerten en workshops op het Conservatorium en in het Huis van Componisten.	Machines à Composer On my Volcano
12/3	Amersfoort	Theater De Lieve Vrouw	Wim Konink en Marcel Andriessen Jan Bus Frank Nuyts John Cage Frank Denyer Luc Brewaays	Llanto Bombos del Sol Forever and Sunsmell Nieuw werk Jocaste's (grand)daughter
14/3	Utrecht	Theater Kikker	Aquarius Ensemble Mauricio Kagel	Phantasiestück Fürst Igor, Strawinsky 10 Marsche um den Sieg zu verfehlen Finale

16/3	Amsterdam	De Ijsbreker	Musikfabrik NRW Theo Loevendie Mauricio Kagel Jörg Birkenkötter	Cycles Trio in drei Sätzen Wiederholte Annäherung
17/3	Apeldoorn	Gigant	De Ereprijs Chiel Meijering	Opera St.Louis Blues
17/3	Bergen	Ruïnekerk	Cembaliplus Thora Johansen/Annelie de Man, clavecimbel Louis Andriessen Ton Bruynèl Karel Goeyvaerts	Dubbelspoor Schrootsonate Litani V En rêvant d'un carillon Chordis Canam Les unités discrètes
18/3	Amsterdam	Stedelijk Museum	Composers Boys Marc van Vugt Chiel Meijering	S.D. marched by Biplane Hinde nieuw werk Gecrashed
18/3	Finland	Jyväskylä	Duo Novair (Miny Dekkers - accordeon en Henri Bok - basklarinet/saxofoon) Enrique Raxach Jacob ter Veldhuis Jarmo Sermilä Burkhardt Söll Chiel Meijering	Decade Night and Day Mechanical Partnership (p Landscape and Clothes No Pain, No Gain (première)
18/3	U.S.A.	New York	University	Willem Boogman met een lezing over zijn werk en uitvoering van Genieten door Esther Lamneck, klarinet
19/3	Velp	Kunsthuis 13	Annelie de Man & Thora Johansen	werken van onder meer Jean Lesage, Ton Bruynèl, Roderik de Man, Jukka Tiensuu en Klaas de Vries.
19/3	Utrecht	De Utrechtse School	Martin van Duynhoven, muziek Beeld: Toon Verhoef regie Johan Simons, Willem Verhoef, tekstbewerking LOOS, Music & Drums en gasten muziektheaterstuk Cabra y Cabrones	
19/3	Den Bosch	Theater BIS	Nieuw Ensemble Heitor Villa-Lobos Heitor Villa-Lobos Maurice Ravel Igor Stravinsky Luciano Berio	Sextetto mistico Chôros 2 & 5 Tzigane Pastorale Folksongs
23/3	Frankrijk	Lyon	tot 1/4, GRAME festival "Musiques en Scène", Palais Bondy; twee Nederlandse muziekinstallaties: Panoramafoon 2 van Ad van Buuren en de Krachtgever van Peter Bosch en Simone Simons.	
25/3	Amsterdam	Stedelijk Museum	Termos Dubbel Express Paul Termos	Het project Termos Dubbel Express m.m.v. Janice Jackson, sopraan, Margo rens, sopraan, Peter van bergen, sax/klar., Henk Bakker, basklarinet, Ulrike von Meier, harp, Ernst Glerum, contrabas, Michiel Scheen, piano, Wim Janssen, slagwerk
26/3	Venlo	Museum Van Bommel Van Dam	Sofia Goebaidoelina Henry delnooz Eric Verbugt Claude Ledoux	Jos Kamp (cello) Preludes voor cello-solo Sonate Sandhyas! Sandhyas! Sandhyas! I-er Cahier d'Etudes
26/3	Nijmegen	Galerie Marzee	Annelie de Man en Thora Johansen Thora Johansen/Annelie de Man, clavecimbel Ton Bruynèl Karel Goeyvaerts	Schrootsonate Litani V En rêvant d'un carillon Utras
26/3	Amsterdam	Frascati	Rumori	werk uitgevoerd van Luc Ferrari en Gijsbrecht Royé en een optreden van de Japanse musici Mori en Tenko

DOOR TOM KLEIJNROK

De hedendaagse muziekgroep De Ereprijs heeft gisteravond ongetwijfeld een spannend gevoel van het nieuwe Huis voor Schoone Kunsten in Apeldoorn beleefd. De Nuonzaal, waarvan het ensemble de vaste bespeler wordt, ziet er schitterend uit, maar de grote vraag was: hoe klinkt-ie? Wim Boerman, zakelijk leider en (meestal) dirigent van de muziekgroep, over de zaal waar zijn groep twee maal per week zal gaan repeteren: „Het is natuurlijk een prachtige ruimte, maar een beetje aan de kleine kant voor de ritme akoestiek die er heerst. Ik hoop dat het niet dichtslaat wanneer we hier echt hertie beginnen te maken.“

Vooralsnog overheerst bij de Ereprijsers echter een gevoel van blijdschap en lichte trots. Een gevoel dat ongetwijfeld wordt versterkt door het feit dat de meeste zwerende bestaan dat het professionele blaasorkest (plus piano, slagwerk, gitaar en basgitaar) de afgelopen jaren heeft geleefd. De beginjaren speelden zich af in Doetinchem en Loenen, waarna de groep al snel vaste voet op Arnhemse grond leek te krijgen. Léké, want de gemeente slaagde er maar niet in om De Ereprijs aan een vaste repetitieruimte te helpen. En ook de subsidies waren geheel in overeenstemming met het maagere muziekbeleid van het Arnhemse gemeentebestuur. Die haat-liefde-vechthouding werd abrupt verbroken toen enkele jaren geleden directeur Gerri Steenbergen van Gigant en de toenmalige werhouder Marijke Essers met een verleidelijk Apeldoorns aanbod, met louter facilitaire en financiële voordelen, op de stoep stonden. Wim Boerman: „Dat was een geschenk uit de hemel. De muzikanten reagerden aanvankelijk nogal verbaasd... 'Naar Apeldoorn???' maar toen duidelijk werd wat er voor de groep zou veranderen konden we dit aanbod gewoon niet weigeren.“

Allure

Tot op heden repeteerde De Ereprijs in een dependance van de muziekschool en werden de première-programma's in Gigant gespeeld. Vanaf vandaag gebeurt dat dus in de Nuonzaal in het Huis voor Schoone Kunsten, een ruimte met de allure van een vooraf voor kamermuziek zeer geschikte concertzaal, die echter ook voor theatervoorstellingen gebruikt zal worden. Goede hoop was er dan ook dat de opera 'St. Louis Blues' van De Ereprijs en InDependance, die afgelopen weekende in première ging, ook in deze zaal gebracht zou kunnen worden. „Maar het podium is een meterdje te kort. Het decor past er net niet in.“ Daarom wordt er vrijdag een -overigens gratis te bezoeken- concertante versie van de operamuziek: Chiel Meyering, libretto en regie: Paul Binnerts - gespeeld.

Maar gisteravond al speelde De Ereprijs tijdens de officiële opening van het nieuwe gebouw, waarbij de nieuwe cd van het ensemble - met daarop 'Welt voll Irsin' van de Russische componist Vladimir Tarnapolsky - in

een luxe uitgave aan staatssecretaris Aad Nuis werd overhandigd. Die door Gigant gennoteerde uitgave (kosten voor niet-politici: 195 gulden), bestaande uit een facsimile van de partituur, een door de muziek geïnspireerde zeeftuks van Otto Hamer en de cd, is volgens Boerman een direct uitvloeisel van de mogelijkheden tot samenwerking die er binnen het Huis voor Schoone Kunsten liggen. Ook het muziekschoolproject, zoals we verleden jaar hebben gehouden en waarbij we de leerlingen een beeld gaven van de hedendaagse muziek, schreefwt om een herhaling. En zeker nu we eindelijk onder één dak zitten.“

Componistenweek

Een andere educatief project van De Ereprijs krijgt op 9 april z'n afronding in de Nuonzaal. De afgelopen maanden hebben op vier Gelderse scholen cindexamens-kandidaten stukken geschreven voor De Ereprijs, waarvan er elf zijn geselecteerd voor de finale-avond in Apeldoorn. Die elf stukken worden dan uitgevoerd, waarna een jury met o.a. Pay'Uun Hui van De Volkskrant en Han Reiziger van de VPRO aan de schrijver van het beste werk De Ereprijs zal toekennen. De winnaar krijgt vrijkaartjes voor de opening van het Holland Festival in Amsterdam, compleet met diner en hotel.

Betreeft het hier een samenwerking met het Centrum Nederlandse Muziek, van 1 tot en met 5 mei is het Huis voor Schoone Kunsten het decor voor een internationale componistenweek, waarbij ook de Amsterdamse Stichting Gaudemus is betrokken. Boerman: „Gaudemus organiseert jaarlijks in september een internationale wedstrijd voor jonge componisten, waarvoor de beste inzendingen al in februari geselecteerd worden. Er was de behoefte om die geselecteerden een weekje bij elkaar te brengen en daar omheen allerlei activiteiten te organiseren. Dat gebeurt dus in mei in Apeldoorn, hetgeen we dankzij subsidies van de provincie en de gemeente Apeldoorn in 1996 en '97 kunnen herhalen.“

„Tijdens die week zijn er drie concerten, met onder andere optredens van De Ereprijs en de winnaars van de laatste edities van het Gaudemus Vertolkers Concours. Daarnaast zijn er workshops en gaan de jonge componisten met meer ervaren mensen als Hanna Kulenty en Michael Finissy in discussie over hun werk. Ik denk dat Apeldoorn met deze componistenweek een zeer interessant evenement rijkt.“

Apeldoorn zal kortom weten dat De Ereprijs in het Huis voor Schoone Kunsten is neergestreken. Boerman kijkt de Nuonzaal nog maar eens rond. „Die stoelen zijn misschien een beetje donker, maar dat rood geeft de zaal toch wel aanzien.“ En dan, met een glimlach over zijn eigen onderstatement: „Niet gek, he, zo'n thuisbonk?“

De Ereprijs in het Huis voor Schoone Kunsten, Apeldoorn: vrijdag 17/3 met de opera 'St. Louis Blues'; zondag 24/3 afsluiting van schooneproject, 1 um 5/5 internationale componistenweek; 'St. Louis Blues' wordt vandaag gespeeld in o.a. Veenendaal (20/3), Nijmegen (21/3) en Cuyk (4/4).

Muziekgroep vindt thuisbonk in Apeldoorns Huis voor Schoone Kunsten
De Ereprijs hoeft niet meer te zwerfen

Cobla biedt remedie tegen kleurloosheid

59 162 167 102
Muziek

Cobla Principal d'Amsterdam in De IJsbreker, Amsterdam.

ook eens wat anders dan altijd maar die traditionele sardana's, de volksdans bij uitstek in de dorpen en steden rondom Barcelona. Zo werden op initiatief van hoboliste/componiste en Cobla-lid Maud Sauer zeven Nederlandse componisten gevraagd een stukje te schrijven met de typische Cobla-bezetting van tien blazers (waaronder de karakteristieke schalmieten en het kleine snerpande blokfluitje, de flaviol).

De "cross-culturele" verkenningen van de kunstbroeders in het serieuze circuit zullen niet de gezamenlijke muziek als wereldstokschiednis ingaan als wereldstokschiednis, maar de bevrijding van de druk om Meester-1987 opgerichtte dansorkestje wilde

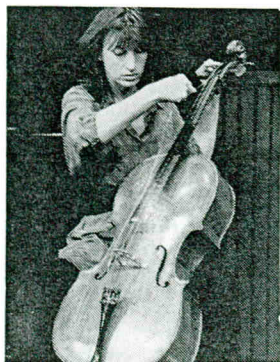
werken te moeten schrijven voor Vennarde Ensembles en Solisten, tegen ingewikkelde kleurloosheid. Opvallend is dat niet het specifieke vormschema van de sardana bron van inspiratie was, maar dat vooral het Cobla-instrumentarium tot inventiviteit had aangezet.

In *Falanz II* van Huba de Graaff (leden van de tuba-familie) onder aanvoering van de flaviol opgewekt een muiter tegemoet, waarna het hele gezelschap als in slow-motion een poging onderneemt de slaglinie te herstellen. Voor Chiel Meijering waren de lange tenora's (een lage tocht voor verdwaalde noten op zoek naar hun akkoord).

Een substantieel en bijzondere fraai gebruik van de melodische kwaliteit en de ritmische springkracht van de Cobla, gecombineerd met joods volksgehoed was te horen in *Ef Golem* van Jeff Hamburg.

Deze Catalaanse Golem krijgt komende maand nog een Amerikaanse tegenhanger in Hamburgs nieuwe werk voor de bigband van het Hillversims Conservatorium. tussendoor waren er nog traditionele 'Sardana's', waarin tenora's weemoedig hun liedjes van verleden blezen, de flaviol de orde bewaarde, terwijl Amsterdammers in Sardaanse wiggelpas hun vakantie-itinerare verdraven.

Pay-Uun Hiu

Frances-Marie Uitti

1/4	Amsterdam	Stedelijk Museum	Cobla la Principal d'Amsterdam Ron Ford Huba de Graaff Jeff Hamburg Roderik de Man Chiel Meijering Jacob ter Veldhuis Maud Sauer	Stampa Falanz-11 El Golem ¿Sardana? Trekganzen Homenatge El Drac del Estany
1/4	U.S.A.	Chicago	Woodland Pattern Luc Houtkamp's programma "Towards a definition of Flow"	
2/4	Velp	Kunsthuis 13	Ensemble Novecento Vsevolod Chmoulevitch Andrey Frolov Ivo van Emmerik Caroline Ansink Ivo van Emmerik Eugeny Shchelkanov	Les ombres du soir de l'été Dramatic Games Machines à composer On my volcano Machines à composer Albanian Tango
2/4	U.S.A.	Milwaukee, Wis	Lunar Caberet, Luc Houtkamp's programma "Towards a definition of Flow"	
2/4	Den Bosch	Theater BIS	Luk' werken voor piano van Polo de Haas, Michael Finnissy, Kunsu Shim, Olivier Messiaen, John Zorn en Mauricio Kagel	
2/4	Utrecht	De Utrechtse School	Termos Dubbel Express composities van Paul Termos	
3/4	Duitsland	Darmstadt	Orangerie Klarenz Barlow	
4/4	U.S.A.	San José	State University, Luc Houtkamp	
4/4	Duitsland	Lüneburg	'Internationale Studienwoche für zeitgenössische Musik', Tape muziek Kees Tazelaar René Uylenhoet Eric de Clercq Armeno Alberts	Stimmlich (1993/94) Wedge (1994) Dreamdrums (1993) Hakéh (1993)
5/4	U.S.A.	Oakland	Mills College, Cal. Luc Houtkamp	
6/4	U.S.A.	Berkeley	CNMAT University of California, Luc Houtkamp	
6/4	Polen	Grudziadz tot 29/4	Ed Bogaard met lezing en workshops	
7/4	Den Haag	Kloosterkerk	Orgelproject II werken van Jan Vriend (het grootschalige Jets d'Orgue), Jan van de Putte, Geoffrey King, Piet-Jan van Rossum en Peter Adriaansz	
7/4	U.S.A.	Detroit, Mi.	Alvin's Twilight Luc Houtkamp's programma "Towards a definition of Flow"	
7/4	België	Kortrijk	Wim Konink en Marcel Andriessen in Limelight met werken van Luc Brewaeyts, Harry de Wit, Phillippe Boesmans, Jan Bus en Frank Denyer.	
7/4	Den Haag	Kloosterkerk	Orgelprojekt 2, Gottfried Sembdner, Jan Hage en Peter Adriaansz, orgel Jan Vriend Piet-Jan van Rossum Geoffrey King Jan Vriend Jan van de Putte Peter Adriaansz Jan Vriend	Jets d'Orgue, deel I Acqua, Vive! Arabesque d'Orgue, deel II Terra Fast Movement d'Orgue, deel III
8/4	Amsterdam	De IJsbreker	New Jersey Percussion Ensemble Charles Wuorinen David Olan Henry Cowell Robert Pollock Arthur Kreiger	Percussion Quartet Prism, voor zes slagwerkers en tape Ostinato Pianissimo Chamber Symphony Caprice
9/4	Apeldoorn	De Gigant	Slotconcert onderwijsproject met medewerking van De Ereprijs.	
9/4	Amersfoort	Theater De Lieve Vrouw	Gaudeamus Trio Klaus Hinrich Stahmer Gerda Geertens Huub Kerstens Alfred Schnittke	Kleines Monument für Dada Slinger Die feurige Träne, geweiht in die Nacht Trio voor viool, altviool en cello
9/4	U.S.A.	Berkeley	University of California, Frances-Marie Uitti, cello Jonathan Harvey Roger Sessions Bernd Alois Zimmermann Giacinto Scelsi Iannis Xenakis	Curve with Plateaux Six pieces Sonate für Violoncello Ygghur Kottos

11/4	U.S.A.	San Francisco	State University Jonathan Harvey Roger Sessions Bernd Alois Zimmermann Giacinto Scelsi Iannis Xenakis	Frances-Marie Uitti, cello Curve with Plateaux Six pieces Sonate für Violoncello Ygghur Kottos
12/4	U.S.A.	Stanford University	Frances-Marie Uitti, cello Jonathan Harvey Roger Sessions Bernd Alois Zimmermann Giacinto Scelsi Iannis Xenakis	Curve with Plateaux Six pieces Sonate für Violoncello Ygghur Kottos
12/4	Rotterdam	Laurenskerk	Orgelproject II Gottfried Sembdner, Jan Hage en Peter Adriaansz, orgel Jan Vriend Piet-Jan van Rossum Geoffrey King Jan Vriend Jan van de Putte Peter Adriaansz Jan Vriend	Jets d'Orgue, deel I Acqua, Vive! Arabesque d'Orgue, deel II Terra Fast Movement d'Orgue, deel III
12/4	Frankrijk	Parijs	Fondation des Etas-Unis	het Newt Hinton Ensemble, o.a. bestaande uit deelnemers van diverse edities van het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours
13/4	Amsterdam	De IJsbreker	Konink/Andriessen Phillippe Boesmans John Cage Frank Nuyts Frank Denyer Jan Bus	Smiles Forever and Sunsmell Bombos del Sol Beneath the fired City Llanto
14/4	U.S.A.	Honolulu Academy of Arts	Roger Sessions Earl Brown	Frances-Marie Uitti, cello Six pieces Folio en werken van John Cage en Morton Feldman
14/4	Frankrijk	Evreux	Festival Musica Voix	het Newt Hinton Ensemble, o.a. bestaande uit deelnemers van diverse edities van het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours
15/4	Amsterdam	Stedelijk Museum	New Jersey Percussion Ensemble Charles Wuorinen David Olan Henry Cowell Robert Pollock Arthur Kreiger	Percussion Quartet Prism, voor zes slagwerkers en tape Ostinato Pianissimo Chamber Symphony Caprice
18/4	Japan	Nagoya	tot 29/4 Simone Simons en Peter Bosch met de installatie Krachtgever	
18/4	Amsterdam	Concertgebouw	Nieuw Sinfonietta Amsterdam György Ligeti György Kurtág Witold Lutosawski Béla Bartók	Ramifications Altvioolconcert Trauermusik Divertimento
21/4	Bergen	Ruïnekerk	Jannie Pranger en Tomoko Mukaiyama Maarten Altena Louis Andriessen Gilius van Bereijk Martijn Padding Charles Ives into Heaven Erik Satie	La Belle Dame sans Merci Een lied van de zee You're My Fairy Queen Dearest Nederland Muziekland General William Booth Enters Mort de Socrate
22/4	Amsterdam	Stedelijk Museum	Konink/Andriessen Phillippe Boesmans John Cage Frank Nuyts Frank Denyer Jan Bus	Smiles Forever and Sunsmell Bombos del Sol Beneath the fired City Llanto
22/4	Utrecht	Theater Kikker	Elektro-instrumentalisten Anne Welmer Niels Bogaards Florentijn Boddendijk Sanne van Rijn David Shea	Suite Two Gods The Confidence of the Birds live-nasynchronisatie film Alpha
22/4	Tilburg	De Vonck/De Synagoge	o.a. nieuw werk van Hans van Helvert	An Arche/5UU's

Orgelklanken als een driftaanval

Elk van de drie delen van *Jets d'Orgue* is weer driedelig onderverdeeld. Het begint steeds met een klankexplosie die de kerk geheel vult, waarna het middendeel in een uitdunning oude orgeltechnieken incorporeert, terwijl het derde deel alle orgelsoorten letterlijk en figuurlijk uit de kast haalt. Razend virtueuze muziek, razend virtuoos door Sembdner vertolkt, daaraan deed een ongelukje aan het eind van *Jets I* niets af. De muziek, bel en fel, soms scriabi-nesk kleurig, klaterend en raterend, is als één grote driftaanval. In *Jets II* komt een cadens voor

waarin de registranten de taak van de organist overnemen en het muzikale discours bepalen. Het eerste deel vind ik het sterkst, daar verlies van spanning geen moment. In de andere delen springt Vriend net iets te veel van de hak op de tak en wisselen sterke en zwakkere momenten elkaar af. Dat laatste is ook het geval in Van Rossums vijf vlaggen boeiende *Acqua, Vive!* (1993), terwijl Adriaansz in *Fast Movement* (1993) zich geconcentreerder toont. Het thema van dit orgelproject was gewijd aan de parameter 'snelheid'. Die was bij

Vriend in elk opzicht prominent aanwezig, bij Van Rossum in een snelle opeenstapeling van motieven en bij Adriaansz juist in een versnelling over de grote vorm heen. Maar Jan van de Putte wenste zich daar volstrekt niet aan te houden. Zijn bijdrage onder de titel *Terra* (1989-1995) vond ik verreweg het boeiendst. Lang doorklinkende bassen en traag chromatisch voortkruipende bovenstemmen, heel egaal van klank en dun gezet, ontwikkelen zich nauwelijks. Los bespeelde kloeken en zelfs de klok van de toren zijn getintegreerd in deze rituele kaalslag die in krakend slagwerk (als in Japanse theatermuziek) zijn einde vindt.

Vriend componeerde *Lava Rivers*, maar zijn muzikaal landschap blijft toch menselijk virtuoos, terwijl dat van Van de Putte prehistorisch lijkt. Hij riep bij mij althans visioenen op van reusachtige reptielen, die zich tevergeefs trachten te redden door zich vast te klampen aan los rollende stukken basalt.

Als Van de Putte een *furioso* inzet is hij mij te dramatisch. Ik vind hem op zijn sterkst waar zijn muziek zacht klinkt en hij zich als het ware niet toestaat uit te pakken.

Van de Putte interesseert zich niet voor clusters en klankkleuren en zeker niet als een doel op zichzelf. 'Zijn' orgel klinkt weer stijf en hoekig, maar ook intens geladen zoals niet eerder, althans in onze Westerse traditie.

**BOEM
PAUKESLAG**
Hedendaags slagwerk

SLAGWERKDUO
WIM KONINK / MARCEL ANDRIESEN
spelen werk van Jan Bus, Luc Brevaeys, Harry de Wit en Frank Denyer
vrijdag 7 april '95 om 20u 15
[m.m.v. Stichting Gaudeamus]

HAN BENNING / DAVID MOSS
zaterdag 8 april '95 om 20u 15

LIMELIGHT RESERVATIE EN INFO: LIMELIGHT vzw
JAN PERSIJNSSTRAAT 6, 8500 KORTRIJK
TEL. 056 / 22 10 01, FAX 056 / 20 04 93

VLAAMSE GEMEENSCHAP, PROVINCIE WEST-VLAANDEREN EN DE
STAD KORTRIJK LIMELIGHT WORDT STRUCTUREEL GESPONSORD
DOOR LOTTO, NY INFOSOFT, VZW NOORDSTARKONDS
DE HOGEN EN DE GENERALE BANK.

Band Michael Gordon hecht en energiek

Concert Michael Gordon Philharmonic. Gezien in Plaza Futura, dinsdag 25 april.

(Door René van Peer)

De minimal music heeft in de hedendaagse Amerikaanse muziek zijn sporen achtergelaten. Met zijn ritmische verschuivingen en herhalende, hypnotische lijnen is het niet alleen een herkenbare stijl geweest, er school ook het gevaar in van een doodlopende weg. Newyorkse componisten als Michael Gordon en Evan Ziporyn hebben deze ijzersterke ingrediënten echter naar hun hand weten te zetten en deze weten te integreren in heel nieuwe en eigen muziek. Dat bleek tijdens het concert dat hun groep, de Michael Gordon Philharmonic, in Plaza Futura gaf.

Het was een ensemble met een opvallende bezetting: viool, altviool, basklarinet (afgewisseld met sax), elektrische gitaar en keyboard. Opvallend was ook dat de musici de complexe composities van papier speelden. En toch maakte de muziek eerder de indruk van vrijheid dan van een strak gareel. Verassende wendingen waren er legio. Daarnaast leek het of alle

invloeden die momenteel denkbaar zijn, er hun plaatsje in gekregen hadden. Ze waren terug te horen zonder dat het stoorde.

Zo had Gordon een mooie mengvorm geconstrueerd van repeterende melodien uit de minimale hoek, dichte samenklanken en nauwelijks te volgen ritmes uit de 'nieuwe complexiteit', de ongepolijste springerige cadans van de rock. Het leverde een hecht en energiek geluid op waarin de musici soms met sublieme beheersing verschillende ritmes in lagen over elkaar speelden, zodat de groep zich hinkend en hortend voortbewoog. Om even later los te barsten in een razende dans.

Met name gitarist Mark Stewart had een belangrijke rol als voortrekker en begeleider. Schijnbaar moeiteloos sprong hij heen en weer tussen opvullen en opdrijven. Vaak echter was het groepsgekluid zo hecht dat niet meer uit te maken was wie nu eigenlijk wat speelde. Maar wat ze ook speelden, ze brachten het met een aanstekelijkheid die je niet direct zou associëren met gecomponeerde muziek. Het was een zinderend concert dat uitstekend paste in deze zomerse avond.

NRC HANDELSBLAD
Opplage : 268.250
Datum : 290495

Russisch ensemble speelt verdroomd tot de allerlaatste noot

Concert door Moscow Contemporary Music Ensemble. Werken van Capryrin, Tarnopolski en anderen. Gehoord 25/4 De IJsbreker Amsterdam. Daarna 29/4 (15u) in het Stedelijk Museum in Amsterdam met de serenade van Alfred Schnittke en Theo Loevendie's *Lerchen Trio*.

Door ERNST VERMEULEN

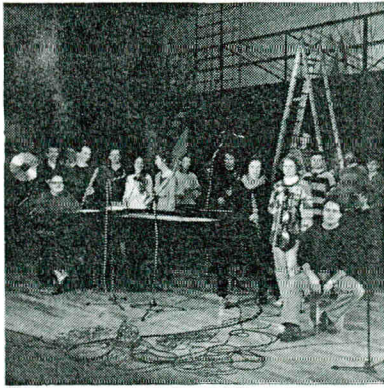
Vorig weekeinde liet de band van het Newyorkse Festival Bang on a Can zich horen in Paradiso en afgelopen dinsdag trad voor het eerst in De IJsbreker het Moskouse Ensemble voor Hedendaagse Muziek op. Wat een wereld van verschil! De Amerikaanse muziek: snel ritmisch en snoeihard, de Russische: langzaam, buigzaam vrij en rollig zacht. In Paradiso drong nauwelijks een politisierende door, in De IJsbreker hoorde je zelfs het zachte rinkelen van de lepelstijlen vanuit het bedenkende café.

De Amerikanen eindigen hun muziek zomaar, de Russen spelen toe naar de allerlaatste, vaak meest betekenisvolle noten. Bang on a Can musicceerde als het ware met de ogen open. Het Moscow Contemporary Music Ensemble klonk verdroomd, muziek die als het ware vanuit het onderbewuste opborrelt. Het is een jong ensemble. Meestal zijn in Oost-Europa de strijkers de meesters van de blazers, maar dat zou ik ditmaal niet durven bevestigen, integendeel. Is de Amerikaanse muziek abstract, met een vrouwelijk voorbeeld, de Russische verwijst naar beelden en vrijwel

steeds variërend van melancholiek (Dimitris Capryrin's *Pastorale*, 1992) tot apocalyptisch (Vladimir Tarnopolski's *Repercussions of going away day*, 1990). Bij Capryrin krijg je het gevoel dat een zwemmer overvalt die al drijvend naar de bewegende wolkenpartijen tuurt, Debussy staat op de achtergrond. Bij Tarnopolski zijn het lijken die voorbijrijden, terwijl aan de wal hevige branden woeden. En hier staat Crumb op de achtergrond, te weten in rituele aspecten zoals het zacht fluisstere tijdens het musiceren. Jammer dat Tarnopolski geen maat kan houden, aan een op zichzelf leuk effect als het spelen met de beginnoten van *Für Elise* komt maar geen eind. Zoals gezegd: het slot is poëtisch en dat geldt zeker ook voor het *Lamento* uit 1990 van Alexander Schetinski. En jawel: Debussy en Crumb zijn weer present bij Yuri Kasparov's *Landscape fading into infinity* (1992). Een donker, onbewoond landschap met een sluit van wan-

Sterk in al deze stukken is de expressieve lyriek, de daarmee afwisselende tumultueuze effecten als bij een Schnittke gaan veel eerder vervelen. Daarnaast is het voor de musici bijzonder dankbare muziek. Jammer alleen dat bijna alle werken zo stuurloos aandoen, de fragmenten zo verwisselbaar zijn, zo willekeurig geordend. Daarin had men bij de Amerikaanse collega's — in een veel strengere afwikkeling van structuur — veel kunnen opsteken.

23/4	Arnhem	Gemeentemuseum	Syrinx Saxofoonkwartet Calliope Tsoupaki Theo Loevendie Geert van Keulen Jan-Rokus van Rosendaal Meliha Douduyal Caroline Ansink	Music for Saxophone Quartet Two pieces on canons by Guillaume de Machaut Kwartet Nove Saxophone Quartet Waves
23/4	Rusland	Astrakhan tot 28/4	"Astrakhan's Evenings of Contemporary Chamber Music", zal het Baroque Ensemble nieuwe werken uitvoeren van David Little, Ynam Leef en Tichon Bujevski. Dit concert vindt plaats in het kader van het Carrousel Project.	
23/4	Venlo	Museum Van Bommel Van Dam	Charles Wuorinen David Olan Henry Cowell Robert Pollock Arthur Kreiger	New Jersey Percussion Ensemble Percussion Quartet Prism, voor zes slagwerkers en tape Ostinato Pianissimo Chamber Symphony Caprice
25/4	Eindhoven	Plaza Futura	Michael Gordon Philharmonic	
25/4	Amsterdam	De IJsbreker	Moscow Contemporary Music Ensemble Vladimir Tarnopolski Vadim Karasikov Dmitri Capryrin Yuri Kasparov Alexander Schetinski Rokus de Groot	Repercussions of going away day Antecedens et consequens Pastorale Landscape into infinity Lamento Concertino
26/4	Eindhoven	Plaza Futura	Ensemble An Arche o.a. Hans van Helvert's Routed now past points which are through the silence.	
26/4	Roemenië	Bacau	'The 9th Contemporary Music Days' concert en workshop door het Pianoduo - Cees van Zeeland en Gerard Bouwhuis Diderik Wagenaar Cees van Zeeland Guus Janssen Louis Andriessen	Stadium Initials Veranderingen De Staat
27/4	Utrecht	De Utrechtse School	De Volharding Kenny Wheeler Wiek Heijmans Peter van Bergen Eckard Koltermann Frederic Rzewski	Wheantwil Burn! F.031 Dilemma in F Family Scenes
28/4	Amsterdam	De IJsbreker	Moscow Contemporary Music Ensemble Vadim Karasikov Dmitri Capryrin Yuri Kasparov Alfred Schnittke Theo Loevendie	Antecedens et consequens Pastorale Schoenberg's Space Serenade Lerchen Trio
28/4	Apeldoorn	De Gigant	De Volharding Kenny Wheeler Wiek Heijmans Peter van Bergen Eckard Koltermann Frederic Rzewski	Wheantwil Burn! F.031 Dilemma in F Family Scenes
28/4	Ierland	Belfast tot 6/5	Northern Ireland's Festival of 20th Century Music 'Sonorities' te Belfast: Harry Sparnaay, basklarinet Lucca Francesconi Isang Yun Martin Wesley-Smith Guus Janssen Gerard Brophy Claudio Ambrosini Simon Burgers	Tracce Monologue For bass clarinet and tape Spezzatura Twist Cappriccio, detto l'ermaphrodite Pastische!
29/4	Amsterdam	Stedelijk Museum	Moscow Contemporary Music Ensemble Vadim Karasikov Dmitri Capryrin Yuri Kasparov Alfred Schnittke Theo Loevendie	Antecedens et consequens Pastorale Schoenberg's Space Serenade Lerchen Trio
2/5	Apeldoorn	Gigant	International Young Composers' Meeting 1995 workshop stem o.l.v. Jannie Pranger Krzystof Bakowski, viool, Alexandra Krzanowska, piano Michael Finnissy Hanna Kulenty Gerhard Stäbler	Enec Folk Lwa Fourth Circle Fallen, fallen.... und liegen und fallen,
3/5	Apeldoorn	Gigant	Workshop o.l.v. Krzystof Bakowski Margit Kern, accordeon, Alexandra Krzanowska, piano	

Ives Ensemble

Compositie- alchimisten in Kikker

Emile Wennekes

Concerten met louter in compositielaboratoria gegenereerde reageerbuisklanken beginnen tot het verleden te behoren. De elektronische muziek neemt een steeds bescheidener plaats in te midden van het veel omvattender terrein van de computermuziek. Het items daarbij zijn de 'Interactieve compositie', waarbij het publiek ten minste iemand fysiek iets ziet doen, en het componeren voor 'hyper instruments', waarbij een musicus weliswaar een vaak conventioneel instrument bespeelt, maar het publiek een via computertoepassingen gevormd geluid te horen krijgt.

In Theater Kikker vindt woensdag 21 juni een concert plaats met werken van een aantal studenten en onlangs afgestudeerden van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, afdeling Computer Compositie. Het programma biedt een staalkaart van de richtingen die zijn ontstaan binnen het terrein van de computercompositie.

„Een traditionele componist schrijft voor een instrumentarium dat al bestaat, licht docent Hans Timmermans toe. „Hooguit ontwikkelt hij, samen met de instrumentalisten, speeltchnieken die nog niet bestaan. Wij schrijven in principe voor een instrumentarium dat niet bestaat. Omdat het niet bestaat, moet iemand het maken, iets wat de componist vaak zelf doet. In dat opzicht lijkt het dus ook veel op elektronische compositie. Alleen bij het instrumentarium hoort vaak nog wat meer.

„In computercompositie gebeurt het steeds minder dat mensen twee boxen in een zaal neerzetten, zoals bij elektronische concerten gebeurt. Wat je nu vaak ziet is dat mensen op een instrument staan te spelen, waarmee een computersysteem is verbonden, dat van dat instrument een ander instrument maakt. De conceptuele aspecten die daar bij komen kijken, het esthetisch aspect en het research-deel: dat alles hoort nou typisch bij het werk van een computercomponist. Je componeert niet alleen het uiteindelijke resultaat, maar ook alle processen daar tussenin.”

Het eerste stuk dat in Kikker wordt vertoelt is Pieces van de onlangs afgestudeerde Ellen Meijers. Pieces is een werk voor tenor blokfluit en 'realtime DSP', wat wil zeggen dat de componist op het moment zelf kan ingrijpen en het verloop van het stuk kan sturen door ter plekke voorgeprogrammeer-

de settings van geluidsvarianten op te roepen.

In de vierdelige compositie worden de klanken die blokfluitist Frank Ober-schelp voortbrengt, vervormd door speciaal hiervoor ontwikkelde software van medestudent Pieter Suurmond, van wie zelf in Kikker een tape-stuk gaat. De luisteraar hoort in Pieces overstuurd fluitgeluiden met flat-terzungen, tremoli, micro-intervallen en wat dies meer zij. De inbreng van de componist bestaat er onder meer uit dat zij live speelt met de nagalm-tijden van de blokfluit, en met haar computersysteem reageert op de improvisaties van de musicus.

Van Jorrit Tamminga en Niels Bogaards staat Wok geprogrammeerd, een werk voor bekken, het Oosterse keukengerie uit de titel en elektronica. De partijen van de slagwerkinstrumenten worden geregistreerd door microfoons en worden via de mentaal deels rechtstreeks doorgestuurd naar de boxen en deels live met de synthesizer bewerkt. Aan de compositie liggen complexe berekeningen met sinusgrafieken ten grondslag, die aansluiten bij de seriële compositiemethoden die in de jaren vijftig hun intrede deden in het compositieproces.

Dat de tape-compositie bij de computercomponisten niet geheel uit de gratie is, onderstreept de Trois divertissements numériques van de Franse student Jean François Cavro. Cavro maakte in de studio een spannend drieluik, waarin het derde deel een gestileerde weergave bevat van een televisie die langzaam in een slokdarm verdwijnt terwijl de luisteraar authentieke Tarzan-kreten hoort, flarden muziek en speelfilm-dialogen. Stockhausens Kurzwellen, waarin toevallig op kortgolffenders ontvangen geluiden werden gebruikt, lijken hier op voorbeeldige wijze in een eigentijds jasje te zijn gestoken.

Het zijn maar enkele voorbeelden van wat er in Kikker tot klinken komt. Verder kan men bijvoorbeeld een knipooig verwachten naar pianolacomponist Conlon Nancarrow in een werk voor vleugel en forsetzer van Daan Testas of een live performance van de houseband van de afdeling Muziektechnologie.

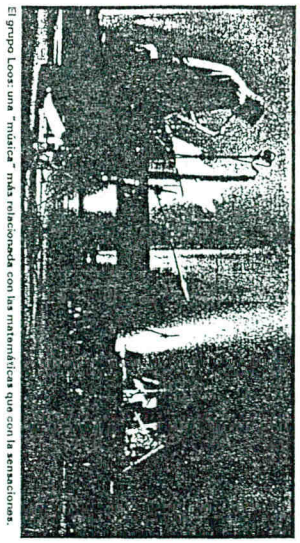
Presentatie Computer Composites Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Theater Kikker, wo 21 jun., 21 uur.

29/5	Amsterdam	De Ijsbreker tot 1/6	Soundscape workshopHet Concert. De deelnemers worden geassisteerd door Armeno Alberts (VPRO), Arno Peeters (CEM) en Michael Fahres (NPS)	
30/5	Utrecht	Theater Kikker	Koh-I-Noor Saxofoon Kwartet composities van Montserrat Campani, Silvano Picchi, Augusto Rattenbach, Salvador Ranieri en Mario Cosentino, Barbara Woof en Paul Bruinen	
4/6	U.S.A.	Washington	The International Carillon Festival Joost van Balkom Toon van Balkom Willem Creman Anton van O'Poik Willem Pijper Sjef van Balkom Albert de Klerk	Caprice Improvisatie Suite Bagatelle Passepiet Sweelinck Citaten Sweelinck Fantasie
4/6	U.S.A.	New York	Tomoko Mukaiyama Sofia Goebaidoelina Galina Oestvolkskaya Vanessa Lann Meredith Monk	Piano Sonata Sonate no. 6 Inner Piece Double Fiesta
7/6	U.S.A.	Buffalo	Tomoko Mukaiyama Sofia Goebaidoelina Galina Oestvolkskaya Vanessa Lann Meredith Monk	Piano Sonata Sonate no. 6 Inner Piece Double Fiesta
11/6	Italië	Lantini	31e Festival Pontino, Aldo Clementi	Ives Ensemble Impromptu Madrigale Triplum Scherzo ...im Himmelreich Echi per Aldo Larghetto Triplum Zapping Piece of Cake
20/6	Italië	Ancona	Musica 2000 Festival Wim Konink en Marcel Philippe Boesmans Frank Nuyts Frank Denyer Harry de Wit Toshio Hosokawa Klaus K. Hübler Robert H.P. Platz	Wim Konink en Marcel Andriessen, slagwerk Smiles Bombos del Sol Bebeath the Fired City MAX Sen II da 'Arie Dissolute' Levine's solo
21/6	U.S.A.	New York	Bang on a Can Orkest De Volharding	
22/6	U.S.A.	New Jersey	De Volharding	
21/6	Utrecht	Theater Kikker	Studenten muziektechnologie werken van o.a. Jorrit Tamminga, Maarten de Boer, Niels Bogaards, Jean François Cavro en Michel Koenders.	
25/6	Engeland	Elm	Great Elm Music festival Elenore Pameijer, flute 12 Fantasiën van George Philipp Telemann van Otto Ketting, Rob Zuidam, Guus Janssen, Misha Mengelberg, Jeff Hamburg, Theo Verbey, Ron Ford, Charles Trenet/Louis Andriessen, Theo Loevendie, Robert Heppener	
27/6	Duitsland	Essen	ISCM Festival, Ives Ensemble, Jos Zwaanenburg, fluit Kunsu Shim Zonder titel voor fluit en strijkkwartet	
14/8	Spanje	Ventalló	Musica 13, III Festival de Noves Musiques, Roy en Martien Groeneveld, slagwerk	
30/7	India	Kodaikanal/Madurai	tot 3/8 Lezingen en workshops door Carlos Michans	
17/8	U.S.A.	Orlando tot 20/8	National Flute Associations Annual Convention Ann LaBerge: workshops en concerten	
24/8	Brazilië	Gaurulhos	Loos/Piano Duo Louis Andriessen Peter van Bergen Guus Janssen Paul Termos Huib Emmer Louis Andriessen Pierre Boulez	Hout Factorseries 1, FL.1, F.001.6 Ijoh 1991 Blood and Oil De Staat Structures Livres II
25/8	Tsjechië	Praag	Tera de Marez Oyens, piano met eigen werk	

Grupo Loos: cuando el ritmo mecánico se impone a la expresión musical

Mónica Martínez / A.M.

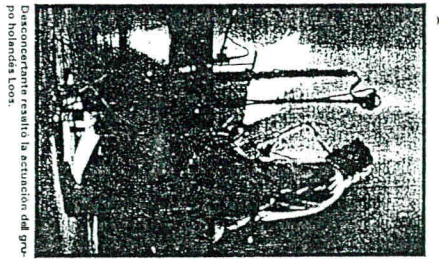
En el segundo día de actividades del Festival Internacional Cerámico, se presentó el pasado viernes en la sala principal del teatro Doblado el quinto concierto del grupo Loos. Conducido por Peter Van Bergen en la sax y el clarinete, el grupo Loos repite una de las visiones musicales más vanguardistas contemporáneas, en el sentido de la innovación, la

El grupo Loos una música más rítmica con las matemáticas que con las armonías.

aporta e imprime en el momento, la variable de dichos procesos que es el tiempo que evoluciona cada vez. Loos es un grupo que se define por su música más matemática, a priori monótona, a secuencias estructuradas de sonidos abstractos, la mayoría de las veces repetitivos. Parece que el producto musical de Loos está más centrado en las relaciones matemáticas del ritmo, en la exploración del elemento ritmo por el ritmo mismo, pero no en el contenido de la música. Más un juego matemático que una vía de expresión musical.

Así, por ejemplo, en la segunda pieza interpretada, "Blood and Oil" (Sangre y aceite), Peter Van Bergen interpreta un sax y guitarra eléctrica en el que el palmar del programa de mano, "la línea musical" (1) consiste en una melodía al ritmo de "2". En realidad la música que se interpreta por el saxofón y la guitarra eléctrica, se desarrolla con una serie de sonidos y modulaciones que Peter atraca al sax, en base a la línea de una nota grave con dos notas sostenidas. Nada más. No hay línea armónica, no hay línea melódica. Los sonidos de las interpretaciones (la composición de la música) se repiten en un ciclo de 16 segundos, formando una línea a una alta velocidad de concepción "musical" del grupo. Indudablemente el espectáculo del grupo Loos resulta fascinante al de la interpretación musical, no fue oportuno que algunos espectadores abandonaran la sala a los pocos minutos de haber comenzado el concierto. El ritmo que el grupo Loos es demudante, para una audiencia acostumbrada a la música tradicional y, desde una forma de un gusto.

Desconcentra el ritmo la actuación del grupo holandés Loos.

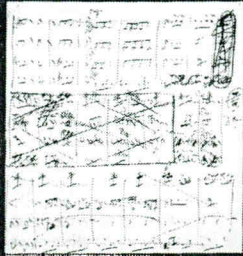
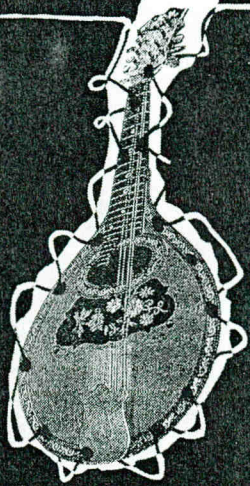
25/8	Brazilië	Ribeirao Preto	Loos/Piano Duo Louis Andriessen Peter van Bergen Guus Janssen Paul Termos Huib Emmer Louis Andriessen Pierre Boulez	Hout Factorseries 1, FL.1, F.001.6 Ijoh 1991 Blood and Oil De Staat Structures Livres II
27/8	Brazilië	Santos	Loos/Piano Duo Louis Andriessen Peter van Bergen Guus Janssen Paul Termos Huib Emmer Louis Andriessen Pierre Boulez	Hout Factorseries 1, FL.1, F.001.6 Ijoh 1991 Blood and Oil De Staat Structures Livres II
1/9	Mexico	Leon	Festival Internacional de arte Contemporaneo de Leon Loos/Piano Duo Louis Andriessen Peter van Bergen Guus Janssen Paul Termos Huib Emmer Louis Andriessen Pierre Boulez	Hout Factorseries 1, FL.1, F.001.6 Ijoh 1991 Blood and Oil De Staat Structures Livres II
2/9	Sweden	Stockholm	Kammarensemble Rolf Wallin Antonio Chagas Rosa Bart de Kemp Marc-André Dalbavie Alexander Schetinsky Ivo Nilsson	v. Huub Kerstens Solve et Coagula Angkor Paperclip Music In Advance of the Broken time.. Looking-glass Music Totentanz
1/9	Mexico	Leon	Festival Internacional de arte Contemporaneo de Leon Loos/Piano Duo Louis Andriessen Peter van Bergen Guus Janssen Paul Termos Huib Emmer Louis Andriessen Pierre Boulez	Hout Factorseries 1, FL.1, F.001.6 Ijoh 1991 Blood and Oil De Staat Structures Livres II
5/9	Tsjechië	Praag	Martien Groeneveld concert en TV opname	
6/9	Mexico	Guanajuato	Loos/Piano Duo Louis Andriessen Peter van Bergen Guus Janssen Paul Termos Huib Emmer Louis Andriessen Pierre Boulez	Hout Factorseries 1, FL.1, F.001.6 Ijoh 1991 Blood and Oil De Staat Structures Livres II
7/9	Australia	Wollongong	Duo Contemporain Andrew Ford Volker Blumenthaler Ross Edwards José Manuel López López Stephen Cronin Gerard Brophy David Mott Claudio Pompili Jacob ter Veldhuis Michael Smetanin	Getting Blue Hongsedehüdie Enyato IV Cálculo Secreto Even Love Can Wield a Stealthy Blade We Bop Serge Chaloff in Memoriam El grito deja en el viento una sombra de cipres Post Nuclear Winter Scenario Tube Makers
8/9	Tsjechië	Brno	Martien Groeneveld concert Moonrise, VW Beetle Harp, Giant Xylophone	
10/9	Apeldoorn	De Gigant	Russian Ensemble Vladimir Tarnapolski Olga Rajewa	Ausklange des vergangenen Tages Trio
10/9	Leiden	Centrum X	Utrecht String Quartet Béla Bartok Peter Sculporpe	Strijkkwartet 1 - 6 Strijkkwartet 9
12/9	Argentinië	Buenos Aires	Loos Louis Andriessen Peter van Bergen Guus Janssen Paul Termos Huib Emmer	Hout Factorseries 1, FL.1, F.001.6 Ijoh 1991 Blood and Oil

Vladimir Tarnapolski

XXXI FESTIVAL

MÚSICA INOVA

Santos
1995

PREFEITURA MUNICIPAL DE SANTOS . SECRETARIA DE CULTURA . SOCIEDADE ARS VIVA
SECRETARIA DE ESTADO DA CULTURA

TEATRO MUNICIPAL
BRÁS CUBAS

15 a 27 de Agosto

PREFEITURA MUNICIPAL DE SANTOS
SECRETARIA DE CULTURA

San os
atividades democráticas artísticas

Our composers go Dutch

BY MIRIAM COSIC

HENRI Bok and Miguel Bernat could be two of Australian music's greatest assets overseas.

The pair, who form the Duo Contemporain, have some 30 pieces by Australian composers in their repertoire, all written especially for them.

"I think the standard of composition in Australia is very high when you compare it with other countries," Bok said in Sydney yesterday. "Musical life in general here is very active and your institutions of musical education are working very well."

Rotterdam-based Bok, who plays bass clarinet and saxophone, formed Duo Contemporain 15 years ago with fellow-Dutch, percussionist Evert Le

Government's contribution to our bicentennial celebration. That visit strengthened its ties with Australian composers. It has visited every two years since, playing concerts, meeting composers and delivering master-classes.

Five years ago, Miguel Bernat replaced Le Mair. A marimba and vibraphone player, he taught with Bok at the Rotterdam conservatorium, but has left now to live in Brussels and teach in Portugal. "We are really a European Community duo," Bok said.

The Duo Contemporain performs a program of Australian and other music, all of which are Sydney premises, at the Old Darlington School in Chippendale tonight.

"Our total repertoire now is 250 pieces, of which 30 are Australian," Bok says. "But we contacted music centres all over the world and had many replies from Australian composers."

The duo, having become fine cultural ambassadors for Australia. Next week, Bok says, they play a concert for the BBC in London and half the program will be Australian. And they plan to release a compact disc.

The Duo Contemporain first came to Australia in 1988, part of the Dutch

13/9	Argentinie	Buenos Aires	Piano Duo Louis Andriessen Pierre Boulez	De Staat Structures Livres II
17/9	Australia	Armidale	Duo Contemporain Andrew Ford Volker Blumenthaler Ross Edwards José Manuel López López Stephen Cronin Gerard Brophy David Mott Claudio Pompili	Getting Blue Hongsedehydie Enyato IV Cálculo Secreto Even Love Can Wield a Stealthy Blade We Bop Serge Chaloff in Memoriam El grito deja en el viento una sombra de cipres
18/9	Argentinie	Buenos Aires	Jacob ter Veldhuis Michael smetanin	Post Nuclear Winter Scenario Tube Makers
18/9	Canada	Montréal tot 22/9	Harry Sparnaay	Werken van Szeghy, Czaplowski, Ambrosini, Rai, Loevendie, Janssen, Francesconi, Burgers
19/9	Australie	Sydney	Peter Bosch en Simone Simons met de installatie Krachtgever	
			Duo Contemporain Andrew Ford Volker Blumenthaler Ross Edwards José Manuel López López Stephen Cronin Gerard Brophy David Mott Claudio Pompili	Getting Blue Hongsedehydie Enyato IV Cálculo Secreto Even Love Can Wield a Stealthy Blade We Bop Serge Chaloff in Memoriam El grito deja en el viento una sombra de cipres
			Jacob ter Veldhuis Michael Smetanin	Post Nuclear Winter Scenario Tube Makers
19/9	Polen	Warschau	De Erepijs, o.l.v. Wim Boerman Wlodzimierz Kotonski Hanna Kulenty Jaroslaw Siwinski Marzena Komsta Vanessa Lann Jan Bas Bollen Vladimir Tarnopolski	Concerto for Electric Guitar Going Up 2 Pianerecerto Agmen Dancing to an Orange Drummer Ptooma Welt voll Irnsinn
22/9	Den Haag	Korzo	Plankgas Chinese Dai Xiaolian en Luc Houtkamp	
24/9	Australie	Melbourne	Duo Contemporain Andrew Ford Volker Blumenthaler Ross Edwards José Manuel López López Stephen Cronin Gerard Brophy David Mott Claudio Pompili	Getting Blue Hongsedehydie Enyato IV Cálculo Secreto Even Love Can Wield a Stealthy Blade We Bop Serge Chaloff in Memoriam El grito deja en el viento una sombra de cipres
			Jacob ter Veldhuis Michael Smetanin	Post Nuclear Winter Scenario Tube Makers
27/9	Australia	Sydney	Duo Contemporain Andrew Ford Volker Blumenthaler Ross Edwards José Manuel López López Stephen Cronin Gerard Brophy David Mott Claudio Pompili	Getting Blue Hongsedehydie Enyato IV Cálculo Secreto Even Love Can Wield a Stealthy Blade We Bop Serge Chaloff in Memoriam El grito deja en el viento una sombra de cipres
			Jacob ter Veldhuis Michael Smetanin	Post Nuclear Winter Scenario Tube Makers
28/9	Rotterdam	Zaal De Unie	Zivatar & Ugly Culture Daniel Matej Henk van der Meulen Richard Ayres David Dramm Gilius van Bergeijk	Memories - Memories of You Nomadic Songs 21 and 22 Nieuw werk Ein Tag im Zoo
30/9	Amsterdam	Stedelijk Museum	Gene Carl Band zowel gecomponeerde muziek als improvisaties	

29/9	Den Haag	Korzo	De Volharding Wim Laman Hanna Kulenty Peter Adriaansz Stevan Kovacs Tikmayer Klas Torstensson	Vortex Air Barrier Music Orphic Drones and Pagan Beats Jörn
30/9	Utrecht	Galerie Sluymer & v. Leeuwen 22/10	Expositie J.W. Wartena werken van Cage en Feldman	
30/9	Amsterdam	Stedelijk Museum	Gene Carl	Slierten Echo van Laika Pink Chinese restaurants, Een cantate voor countertenor en 8 instrumenten Brian Wilson B-52's Let's Go Away For A While Follow Your Bliss
1/10	Den Bosch	Theater BIS	Amsterdams Gitaartrio werken van Dnu Huntrakul, Chiel Meyering, David Dramm, Thiery de Mey	
2/10	Bulgarije	Sofia tot 12/10	International Composers' Workshop o.l.v. Ton de Leeuw	
6/10	Noorwegen	Oslo tot 14/10	Simone Simons/Peter Bosch: installatie	Electrisch Zwaaiorkest
8/10	Nijmegen	Galerie Marzee	Slagwerkensemble New Percussion Theo Loevendie Masao Homma Steve Reich William Cahn Minoru Miki	Doppleriana Taikyo for Percussion Drumming The Recital Piece Marimba Spiritual
10/10	Utrecht	Theater Kikker	Utrechtse Tegentonen Jane Henry en Luc Houtkamp	
13/10	Alkmaar	Provdja	Polo de Haas Theo Loevendie Theo Loevendie Ton Bruynèl Ton Bruynèl Polo de Haas Polo de Haas Polo de Haas	2 Short Pieces Blues Toccare Brouillard Pinoa Improvisations and harmonies Het ABC
15/10	Arnhem	Gemeentemuseum	Tomoko Mukaiyama Sofia Goebaidolina Galina Oestvolkskaya Vanessa Lann Meredith Monk	Piano Sonata Sonate no. 6 Inner Piece Double Fiesta
15/10	Amsterdam	Frascati	Rumori concert Menno van Delft, Jaap Blonk, Ron Ford Harry Partch John Cage Edgar Varèse	Blonk, Ron Ford The dreamer that remains (film) Music for amplified toy pianos Poème électronique
15/10	Den Bosch	Theater BIS	Frances Lynch Judith Weir Alejandro Viñao Daryl Runswick	King Harald's Saga Hildegard's Dream Chant D'Ailleurs Lady Lazarus
20/10	Bergen	Ruïnekerk	Greetje Bijma, stem, Alan Laurillard en Klaas Hoek Up there; composities van Alan Laurillard	
21/10	Amsterdam	Stedelijk Museum	De Volharding Peter Adriaansz Stevan Kovacs Tikmayer Klas Torstensson Wim Laman	Barrier Music Orphic Drones and Pagan Beats Jörn Vortex
22/10	Den Bosch	Theater BIS	Ives Ensemble Luc Ferrari	Cahier du Soir (Avondschrijf)
23/10	USA	Californië	Tera de Marez Oyens, lezing/concert met eigen werken	
23/10	Den Haag	Korzo Theater	Ives Ensemble Luc Ferrari	Cahier du Soir (Avondschrijf)
24/10	Middelburg	Kloveniersdoelen	Ives Ensemble Luc Ferrari	Cahier du Soir (Avondschrijf)
25/10	Groningen	Oosterpoort	Edgar Varèse Film Luc Ferrari Luc Ferrari	Poème Electronique Presque Rien avec Filles Collection de petites pièces
26/10	Rotterdam	Lantaren-Venster	Ives Ensemble Luc Ferrari	Cahier du Soir (Avondschrijf)
27/10	Amsterdam	Westergasfabriek	Ives Ensemble Luc Ferrari	Cahier du Soir (Avondschrijf)

Verlate aandacht voor Luc Ferrari

MUZIEK

Ferrari - Cahier du Soir (Avondschrijf) Ives Ensemble o.l.v. Richard Rijnvos m.m.v. Henriette Koch (actrice). Regisseur: Johan Simons. Gehoord: 23/10, Korzo Theater, Den Haag. Nog te horen: 26/10 Rotterdam, 27/10 Amsterdam, 29/10 Maastricht. Uitzending: 30/10 Radio 4.

door PAUL JANSSEN

De eerste seriele stukjes, de strijd om de hegemonie van de naoorlogse avantgarde, de elektronische muziek, de opkomst van de musique concrète, de oprichting van de Groupe de Recherche Musicale, de eerste multimediale spektakels: Luc Ferrari (1929) heeft het allemaal meegemaakt. Dat is grotendeels aan Nederland voorbij gegaan. Zijn spraakmakende bandcompositie *Presque rien ou le leur du jour au bord de la mer* (1966) kreeg een uitvoering in de jaren zeventig, berichten over zijn pseudomarxistische Gesamtkunstwerk *Ailloi la terre* (1972) bereikten enige tijd later de annalen en daar bleef het bij. In eigen land ging hij zijn eigen weg en werd hij tot een kreetomkering van Pierre Boulez, voor Nederland bestond hij nauwelijks.

Deze week wordt de stilte doorbroken. Tijdens het festival *Luc Ferrari - een dwaaltocht*, van 25 t/m 29 oktober in de Oosterpoort te Groningen, komen vooral zijn latere werken tot klinken en ondertussen reist het Ives Ensemble door Nederland met Ferrari's *Cahier du Soir* (1991-'92), *Avondschrijf* in de vertaling.

Avondschrijf, voor veertien mu-

sici. Voorlezers en diaprojectie, is een bescheiden nakomertje van Ferrari's multimediale slipper-tjes. De voorlezers verbeeld de componist en praat de twintig korte muziekfragmenten aan elkaar door de gehoorde noten te verklaren, te verzinken in dromerijen en te verrassen met Satieske filosofieën: "Zonder ideologie zijn mensen barbaars. Met ideologie zijn mensen barbaars. Aan welke barbarij geeft u de voorkeur?" De - overbodige - dia's bestaan uit witte tekstregels op een zwart vlak, die de ene keer slechts de titel van stukje muziek aangeven en de andere keer de voorlezers aanvullen of op weg helpen. Daartussen speelt het Ives Ensemble op voortreffelijke wijze de quasi-naieve en veelal hoogst tonale noten.

Hoewel het geheel niet de spanning heeft om de volle anderhalf uur te boeien, bereikt Ferrari op de beste momenten de ontwapenende charme van voorgangers als Poulenc en Mompou. Tegelijkertijd houdt hij zichzelf een spiegel voor, zo ramt een slagwerker dwars door twee verstrengelde blazers heen en maakt een als schuurpapier klinkende synthesizer krassen op een romantische akkoordprogressie.

Johan Simons dacht dat de luisteraar deze knipogen niet zou begripen en liet Henriette Koch de teksten overgearticuleerd lullig of hypergeflipt heftig voorlezen. Daarmee deden regisseur en actrice - beiden uit de Hollandia-stal - taal, melancholie en ironie van deze post-Darmstadt-Satie te kort. Of beter, te 'lang'.

MUZIEK

161

Ives Ensemble subliem in Ferrari's 'Avondschrijf'

Maastricht. Zoel. Conservatorium. Ives Ensemble o.l.v. dirigent Richard Rijnvos met Avondschrijf van Luc Ferrari m.m.v. actrice Henriette Koch onder regie van Mechthild Prits.

"Het is waar, als ik ophield met componeren, wie zou het dan merken?" Een van de vragen, die de Franse componist stelt in zijn muziektheaterstuk *Cahier du Soir* (Avondschrijf). Want is componeren niet een wat obscure activiteit? Misschien, maar naar zijn zeggen is dat het enige wat hij kan. Alleen mogelijk in de uiterst kleine

ruimte beschaving tussen de puinhoop van deze wereld. In ieder geval is Ferrari's arbeid geen verspillde moeite. Met zijn *Avondschrijf* schotelt hij het publiek anderhalf uur lang een boeiend muziektheaterstuk voor. Veel middelen heeft hij er niet voor nodig om te zeggen wat hij wil zeggen. Er is een groot zwart scherm achter op het podium, waar af en toe dia's met teksten verschijnen. Er is een kamerorkest met een dirigent, die soms ingewikkelde maats oortonen staat. Er is een actrice, gekleed in een vreemdsoortig violet jasje, die op

een knipsoortje achter een lesenaar teksten spreekt. Luc Ferrari (1929) slaagt erin duidelijk te maken dat het in *Avondschrijf* gaat om muziek en theater. Hij denkt daarbij terug aan de tijd van Molitère. Los van het verhaal werden loon toneelhandelingen onderbroken met muzikale tussenspelletjes en balletten. Daarmee levert hij kritiek op de opera, die met haar droombeeld 'totale kunst' het ware muziektheater kapot maakte. Ferrari onderneemt daarom geen poging om muziek, beeld en toneelhandeling tot één geheel samen te smelten. Hij

projecteert eerst een stelling. Vervolgens vertaalt hij die in een muziekfragment. Ten slotte gaat hij de actrice een commentaar uitspreken over het gehele gebeuren. Zo luidt de openingszin "wees niet schuchter". Losse tonen, verspreid over verschillende blaasinstrumenten, suggeren daarop een gevoel van ontzetting. Na de laatste toon reageert de voorlezeres met "het is waar dat je de eerste ogenblikken die je met elkaar doorbrengt altijd een beetje schuchter bent". Het eerst deel stuit af met het voorlezen van de aanwijzingen in de partituur. Door de

FRANS MULDER

Invlóed Messiaen hoorbaar in werk van Ton de Leeuw

Het Gelders Orkest onder leiding van Reinbert de Leeuw. Solliste: Marja Bon, piano. Werken van Igor Stravinsky, Olivier Messiaen en Ton de Leeuw. Concert in het kader van het 50-jarig bestaan van de Stichting Gaudeamus. Gisteravond in Musis Sacrum in Arnhem

Door Wil Kox

Glukkig maar dat het HGO-concert van gisteren in een serie was opgenomen. Wie weet of het anders niet hetzelfde droevige lot beschoren zou zijn als in Amsterdam, waar dit programma, ondanks het 'Gaudeamus'-etiket, zo weinig belangstelling ondervond dat het moest worden afgelast. Nu was de concertzaal van het Arnhemse Musis tenminste nog redelijk bezet, al zijn in dit verband juichkreten nu ook weer niet op hun plaats. Het is het oude verhaal van de relatie tussen moderne muziek en het grotere deel van de muziek van voorbije eeuwen opgevoede concertpubliek.

Stravinsky's Apollon musagète is balletmuziek van een aparte gratie. Met de ogen dicht zie je een klassiek ballet. Met de ogen open ontwaar je Reinbert de Leeuw voor HGO: 'onze' specialist in en vurig pleitbezorger voor eigentijdse muziek. Hij is, en dat komt mooi uit, een buitengewoon analytisch ingestelde dirigent, die, bij wat er ook

gebeurt, het hoofd koel houdt. Onverstoort ploegt hij zich een weg door de meest complexe partituren en biedt zo voor een ensemble als HGO, dat zeker niet in eigentijdse muziek is gespecialiseerd, een veilige verankering. Nu is de partituur van deze balletmuziek voor strijkorkest nog niet van de hoogste ingewikkeldheidsgraad. De strijkers van HGO lieten zich van hun meest sonore kant horen. Af en toe ontstond er iets van een verzadigde strijkersklank waardoor dit neo-klassieke idioom, tot pure romantiek werd verheven. Zo koel is Stravinsky nu ook weer niet.

Messiaens muziek en zeker 'Le réveil des oiseaux' is dat wel. Ijskoud kwetteren en kwinkeleren al die vogelgeluiden de zaai in. Heel knap door Marja Bon pianistisch gerealiseerd en door HGO met de Leeuw aan het roer van een wel te bewonderen maar nergens emotioneel orkestraliteit voorzien. Men mag deze muziek dan wel een naturalistische waarde toedichten, maar de verdenking van gekunsteldheid laadt zij ook op zich.

Hoorbaar is ook Ton de Leeuw niet, ontsnapt aan de invloed van Messiaen. Zijn 'Résonances', gecomponeerd voor het eeuwfeest van het Concertgebouworkest, is een ruim bemeten werk voor zeer groot orkest. Behalve de door de componist genoemde elementen vorm en tijd bepaalt hier de ruimte het karakter van de muziek.

Twee bewegingen stromen voort, soms gelijk op dan weer ieder afzonderlijk voortkabbellend. En dat alles in één grote ruimte, die, gehoord de exotische klanken alle continenten lijkt te omvatten. 'Heracitus' alles stroomt en niets blijft' is op deze zeker geen ijskoude muziek van toepassing. Veertig minuten lang wijdden dirigent en orkest er hun beste krachten aan met als resultaat een uitvoering, die veel indruk maakte.

28/10	Amsterdam	Stedelijk Museum	The 13th Tribe Werner Durand, Erik Balke en Silvia Ocouga met composities die zijn gebaseerd op vaste structuren en patronen
28/10	Groningen	De Oosterpoort	Ives Ensemble Luc Ferrari Comme une Fantasia dite des Réminiscences Fable de la démission et du cendrier Cahier du Soir (Avondschrijf)
29/10	Leiden	Centrum X	Henneman Strijkkwartet Met muziek op gedichten van Emily Dickinson
29/10	Groningen	De Oosterpoort	Prime Harry Sparnaay, Taco Kooistra en Yoko Abe Luca Francesconi Mambo Iris Szeghy Preludio e Danza Vanessa Lann Dan neem ik een bloemkool Simon Burgers Pastische! Luc Ferrari Bonjour, comment ça va Luc Ferrari Portraits des Femmes Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard Mauricio Kagel Rrx.. Fünf Jazzstücke Luc Ferrari Solidaridad Theo Loevendie Brasilia Luc Ferrari Patajaslotcha
29/10	Maastricht	Conservatorium	Ives Ensemble Luc Ferrari Cahier du Soir (Avondschrijf)
29/10	USA	New York	Tera de Marez Oyens, lezing/concert speelt eigen werken: Ballerina on a Cliff, Prelidium und Tanz, Sentenced to Dream
29/10	Venlo	Museum Van Bommel Van Dam	Matty Niël Consort Matty Niël Variationen, für Geige und Klavier Willy Paulissen 3 Sonatines voor piano Wil Verhesen 3 kleine stukken voor cello en piano André Stolwijk Metamorfozen voor viool Anton Webern Drei kleine Stücke für Violoncello und Klavier, Opus 11 Henri Delnooz Sonatine voor violoncello en piano
29/10	Leiden	De X	Ig Henneman Kwartet (alt)violiste Mary Oliver, cellist Tristan Honsinger en contrabassist Wilbert de Joode
29/10	Utrecht	De Utrechtse School	Jan van de Putte mini-opera's
2/11	Amsterdam	Stedelijk Museum	tot 9/11 Peter Bosch/Simone Simons Het repertoire van de Krachtgever kan het best worden omschreven als klankstapelingen, die zowel in sterkte, timbre en ritmiek variëren van subtiel tot zeer krachtig, van ordelijk tot chaotisch
3/11	Arnhem	Musis Sacrum	Gaudeamus 50 jaar: Het Gelders Orkest Igor Stravinsky Apollon musagète Olivier Messiaen Le réveil des oiseaux Ton de Leeuw Résonances
3/11	Den Haag	Koninklijk Conservatorium, Ives Ensemble, Ugly Culture, Wolpe Trio	Dirk Reith Resonanzen Masahiro Miwa Dithyrambe Gerald Eckert Aisthanámenon Michael Manion Music for cello and electronic Sounds Richard Barrett Not at the moment Nic Collins Shotgun für Flöte Johannes Fritsch Trio 93 David Dramm Big Screen Yannis Kyriakidis Zembekiko 1918
4/11	Den Haag	en 5/11 Koninklijk Conservatorium, Ives Ensemble, Ugly Culture, Wolpe Trio	Hans Ulrich Humpert Klavierstück IV Martijn Padding Twenty to twenty-one Richard Rijnvos Gigue et Double Klarenz Barlow Spright The Diner Siegfried Koepf Zwei Stücke für Klavier Ludger Brümmer The Gates of H Wolfgang Hufschmidt Trio IV danach Scott Roller Trio Set Dietrich Hahne Fourtunes
3/11	Polen tot 5/11	Krakau	Audio Art Festival, Horst Rickels' Mercurius Wagen
4/11	Utrecht	K&W gebouw	KNTV Compositieprijs 1995 Winnaar is Robin de Raaff (geboren 1968) met zijn werk De vlucht van de magiër (1995) voor sopraan, fluit, mandoline, gitaar en harp.
4/11	Alkmaar	Provadja	Opera Fitzcaraldo Bernard Van den Boogaard Monomidmatch Dirk Dekker First Journey

10x Veelbelovend componist maakt stuk voor zangstem en eenzestig snaren

Van onze medewerkster
MARTHA
DIRKMAAT-PLANTING

Vijf jonge musici vormen sinds anderhalf jaar Het Amsterdams Kwintet. Ze studeren aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam zang, fluit, harp, gitaar en mandoline. Student compositieleer Robin de Raaff schreef speciaal voor dit kwintet 'De Vlucht van de Magiër'.

Het in februari voltooide muziekstuk won de compositiewedstrijd van de Koninklijke Nederlandse Toonkunstenaars Vereniging ter gelegenheid van het 120-jarig bestaan. Zondag speelt het Amsterdams Kwintet een van de twee delen van de compositie in het tv-programma 'Reiziger in Muziek' (Nederland 3, 11.00 uur). De wereldpremière van het door Donemus uitgegeven werk is zaterdag 4 november in het Utrechts Conservatorium.

Marijke van Stralen uit Purmerend is een van de vijf leden en studeert zang. Haar mond beweegt als bij het spreken. Haar stem neemt moeiteloos de hoogte: 'Het is niet zonder bedoelingen dat hij zijn kussen pakt en de poes met de ochtend tegen de hemel geplakt de dag losmaakt van de rest van het leven...'

5/11	Den Bosch	Theater BIS	Schreck Ensemble met werken van Kaija Saariaho, Arie van Schutterhoef en Luigi Nono
6/11	Polen	Krakau	Audio Art Festival, La Zététique (Jos Zwaanenburg en Leigh Landy), met workshops op 7 november en extra optreden op 8 november in Warschau
7/11	Slovaki�	Bratislava	Melos-Ethos'95 Francis-Marie Uitti, cello Jonathan Harvey Curve with plateaux John Cage Etudes Boreales I & II Richard Barrett Ne songe plus � fuir Giacinto Scelsi Ygghur Louis Andriessen La Voce György Kurtág Hommage to John Cage Iannis Xenakis Kottos Francis-Marie Uitti Ricercar 1995
8/11	USA	Chicago	Composers' Consortium Tera de Marez Oyens Lenaia, voor fluit Charon's Gift If Only....
10/11	Den Haag	Korzo	improvised MusicIContemporary Roberto Morales-Manzanares composities/improvisaties
10/11	Duitsland	Keulen	Musikhochschule, Trapezium Diderik Wagenaar Stadium Richard Barrett not at the moment Martijn Padding Twenty to twenty-one Richard Rijnvos Gigue et Double Cornelis de Bondt
11/11	Duitsland	Keulen	Musikhochschule Trapezium Kees Tazelaar Cepheiden Dirk Reith Resonanzen Nic Collins Shotgunn f�r Fl�te Wolfgang Hufschmidt Trio IV - danach Scott Roller Trio Set Dietrich Hahne Fourtunes
11/11	Amsterdam	Stedelijk Museum	Polo de Haas: Satie-programma programma met film, teksten en muziek rondom de Franse componist, tekenaar en tekstschrijver Erik Satie.
12/11	Duitsland	Keulen	Musikhochschule Trapezium Ludger Brümmer The Gates of H Gerald Eckert Aisthan�menon David Dramm Big Screen Yannis Kyriakidis Zembekiko 1918 Florentijn Boddendijk Tout abus sera puni Gilius van bergeijk Ein Tag im ZooB Richard Ayres No. 19
12/11	U.S.A.	New Jersey	New Jersey State Museum met gast componist- Peter Schat met uitvoeringen van Serenade, Canto Generale
12/11	Amersfoort	De Lieve Vrouw	Tomoko Mukaiyama Sofia Goebaidoelina Piano Sonata Galina Oestvolskaya Sonate no. 6 Vanessa Lann Inner Piece Meredith Monk Double Fiest
12/11	Utrecht	De Utrechtse School	Dennis Rudge, Johan Simons, Bert Luppens en m.m.v. LOOS. Paul Koek presenteert vier muziektheatrale werken Plumes-2/Flux-2 van Dick Raaymakers Louis Armstrong Schreiend Zink, op tekst van G.J. Rijnders, de Russische futuristen naar een concept van Peter van Bergen
12/11	Nijmegen	Galerie Marzee	ConSequenze: Manja Smits/Pauline Oostenrijk Paul Ben-Haim Poème Calliope Tsoupani Pas de deux Jacqueline Fontyn Intermezzo Heinz Holliger Sequenze �ber Johannes:1:23 Louis Andriessen To Pauline O Karlheinz Stockhausen Im Freundschaft Luciano Berio Sequenza II en VII
13/11	Polen	Krakau	Audio Art Festival Luc Houtkamp en Nicolas Collins, saxofoon en electr.
14/11	USA	Wheaton	Tera de Marez Oyens, lezing/concert speelt eigen werken: Ballerina on a Cliff, Preludium und Tanz, Sentenced to Dream
16/11	USA	Boston	Tera de Marez Oyens, lezing/concert met eigen werk

Nieuwe muziek in vier steden

Den Haag – 'Trapezium' is de titel van een festival voor nieuwe muziek, die zich uit de technologie heeft ontwikkeld. Het festival wordt deze maand in vier steden, Den Haag, Keulen, Amsterdam en Essen, gehouden. Te horen is live-electronische muziek, muziek op geluidsband en met behulp van de computer gemaakte muziek, gecomponeerd door in totaal 24 componisten, die in deze steden wonen of werken.

Het festival is tot stand gekomen dankzij samenwerking van enkele conservatoria, de stichting Gaudeamus, De IJsbreker en enkele andere Nederlandse en buitenlandse instellingen. De eerste concerten worden a.s. vrijdag- en zaterdagavond in Den Haag (Koninklijk Conservatorium) gegeven. Onder de Nederlandse componisten van wie werken worden uitgevoerd bevinden zich Richard Rijnvos en Martijn Padding. Aan het festival werken het Ives Ensemble, de groep Ugly Culture en het Wolpe Trio mee.

Peter Schat

Composers Guild of New Jersey and the New Jersey State Museum present
Capital Music Festival XI:
The Millennium Concerts

CYGNUS FESTIVAL ORCHESTRA
Peter Jarvis, conductor

NEW JERSEY STATE MUSEUM AUDITORIUM
SUNDAY, NOVEMBER 19, 1995, 2PM

Strykere i verdensklasse

festivale voor samtidsmu- sikk, og de har også spilt i Norge tidligere. Kwartet- ten, som ble stiftet i 1982, har også arbeidet nye nye med teater, med film og dans. Epper, og de har også arbeidet med stridende kritikk for sitt konserter og plateinnspil- linger. Konsernten i Oslo et tredje stopp på en Norges- turne i Ny Musikkstrøg, Ld- ter Konserter i Bodø og Trondheim i helgen.

Janssen er representert i kveldens konsert, men også verker av Béla Bartók (strykekvartett nr. 4), An- ton Webern (6 Bagateller) og Silvestre Revueltas står på programmet, og tillegg en helt ny strykekvartett av en av samtidsmusik- kens nestoren, Iannis Xe- nakis.

Mondriaan Strykekvart- tets fremførelser av ny- skrevet og nyere musikk er kjent over hele verden gjennom opptræder på Paul Termos og Guus de store Internasjonale

Nederlenderne setter sitt preg på Oslo for tiden: I kveld spiller en av verdens fremste utøvere av sam- tidsmusikk i Konserthu- sets Lille sal, Mondriaan Strykekvartett. Karakterisert som en «rå strykekvartett med stil- linnar de fire hollenderne podiet med en spennende konsert, satt sammen av verker fra både de helt nye og de noe eldre verker fra vårt århundre. Neder- ländske komponister som

KVARTETT

En kvartett utenom det vanlige inntar Konserthuset i kveld. Mondriaan Strykekvartett harry for å være en rå gjeng musikere.

17/11 Amsterdam	De Ijsbreker	Trapezium Lesley Olson (fluit), Scott Roller (cello) Michael Manion Music for cello and tape Dirk Reith Resonanzen Kees Tazelaar Cepheiden Gerald Eckert Aisthanómenon
17/11 Amsterdam	De Ijsbreker	Trapezium Ugly Culture (saxofoon, gitaar, contrabas) Dirk Reith Resonanzen Kees Tazelaar Cepheiden Gerald Eckert Aisthanómenon Michael Manion Music for cello and electronic Sounds Ludger Brümmer The Gates of H. Florentijn Boddendijk Tous abus sera puni Gilius van Bergeijk Ein Tag im Zoo Johannes Fritsch Trio '93 Masahiro Miwa Dithyrambe
17/11 Rusland	Moskou	festival Andries van Rossem Escape Huib Emmer Crawling up the wall Rokus de Groot Concertino Theo Loevendie Lerchen Trio Jan Bas Bollen Docadans
18/11 Amsterdam	De Ijsbreker	Trapezium Ileden van het Ives Ensemble / het Wolpe Trio Siegfried Koepf Zwei Stücke für Klavier Wolfgang Hufschmidt Trio IV - danach Scott Roller Trio Set Dietrich Hahne Fourtunes Clarence Barlow Spright the Diner
18/11 Amsterdam	De Ijsbreker	Trapezium John Snijders (piano), Susanne Achilles (piano) Diderik Wagenaar Stadium Hans Ulrich Humpert Klavierstück IV Cornelis de Bondt Grand Hotel
17/11 Zuid-Nederland en Vlaanderen		tot 26/11 November Music Van Mark Pekarsky met een Vlaams-Nederlands slagwerkensemble (met onder meer nieuw werk van Royé en Logghe) tot stemkunstenaar Jaap Blonk. Musici begeven zich op het grensvlak waar muziek overgaat in handeling. De centrale figuur hierbij is de Grieks-Franse componist Georges Aperghis en door het Meridian Arts Ensemble (Zappa), Susanne un jour (16e eeuwse muziek), het Louis Sclavis Sextet (improvisaties rond het werk van Jean-Philippe Rameau) en vele anderen
18/11 Noorwegen	Narvik	Mondriaan Strijkkwartet werken van Webern, Bartok, Janssen en Xenakis
18/11 Amsterdam	Stedelijk Museum	Leo Kupper & Anna Maria Kiefer werken van Leo Kupper Amkea Lumière sans Ombre Anamak (wereldpremière)
19/11 Maastricht	Intro Podium	Carrousel project: Ensemble '88 Nadav Ziv Yearning for peace Eric Verbugt Drempeel Arthur Jarvinen Goldbeater's Skin Vladimir Tarnopolski Ausklänge des vergangenen Tages
19/11 Utrecht	De Utrechtse School	Utrecht String Quartet Alison Isadora Namasté Béla Bartók Strijkkwartet no. 6 Béla Bartók Strijkkwartet no. 4
19/11 Noorwegen	Trondheim	Mondriaan Strijkkwartet werken van Webern, Bartok, Janssen en Xenakis
20/11 Noorwegen	Oslo	Mondriaan Strijkkwartet werken van Webern, Bartok, Janssen en Xenakis
21/11 Apeldoorn	Gigant	Messiaen project o.a. Kwartet voor klarinet, viool, cello en piano van Hindemith en het Quatuor pour la fin du temps
21/11 Estland	Tallinn	NYD Festival Simone Simons/Peter Bosch The Electric Swaying Orchestra
24/11 Duitsland	Essen	Folkwang-Hochschule, Trapezium Diderik Wagenaar Stadium Richard Barrett not at the moment Cornelis de Bondt Grand Hotel Hans Ulrich Humpert Klavierstück IV Martijn Padding Twenty to twenty-one Richard Rijvros Gigue et Double Klarence Barlow Spright The Diner

MAANDAG 18 DECEMBER 1995

de Volkskrant

Padding trakteert jarig Gaudeamus op een kolossale ruïne

MUZIEK
Schat, Carter en Padding, door het Nederlands Blazers Ensemble en Bart Schneemann o.l.v. Jurjen Hempel en het Residentie Orkest o.l.v. Oliver Knussen. Dr. Anton Philipszaal, Den Haag.

Zelden zal een bewindsman een kunstinstelling zo onvoorwaardelijk zijn steun betuigd hebben als staatssecretaris Aad Nuis dat deed tijdens het jubileumconcert dat door het Residentie Orkest werd aangeboden aan de vijftigjarige stichting Gaudeamus. Nuis noemde de organisatie die zich inzet voor nieuwe muziek en speciaal voor jonge componisten, van 'buitengewoon grote betekenis'. De stichting staat dan in eigen land zelden in de schijnwerpers, toch is ze volgens Nuis 'wereldberoemd' en 'doet veel goeds in stilte'.

Inderdaad heeft Gaudeamus, het geesteskind van de in 1992 overleden Walter Maas, van meet af aan een sleutelrol bekleed in het Nederlandse muziekleven. Het wel en wee van de organisatie is geboekstaafd in de bij deze gelegenheid verschenen uitgave *Eeuwige jeugd*, geschreven door Peter Peters. Een dubbel-cd met werk van Nederlandse componisten vormt het klinkende illustratiemateriaal bij deze geschiedschrijving.

Het Nederlands Blazers Ensemble opende het jubileumconcert met *Thema* van Peter Schat, een werk dat in de loop van een kwart eeuw nog niets van zijn luiderachtige lading heeft verloren, al klonk vooral de solopartij van hoboïst Bart Schneemann gepolijster dan de ruige 'oerversie' van Han de Vries.

Het Residentie Orkest bracht onder Oliver Knussen de Nederlandse première van Elliott Carters *Adagio Tenebroso* uit 1994. Vergeleken met de zeer overladen en complexe muziek die de nu 87-jarige Carter doorgaans schrijft, is dit *Adagio*, het middendeel van een gepland drieluik, opvallend sober en gedra-

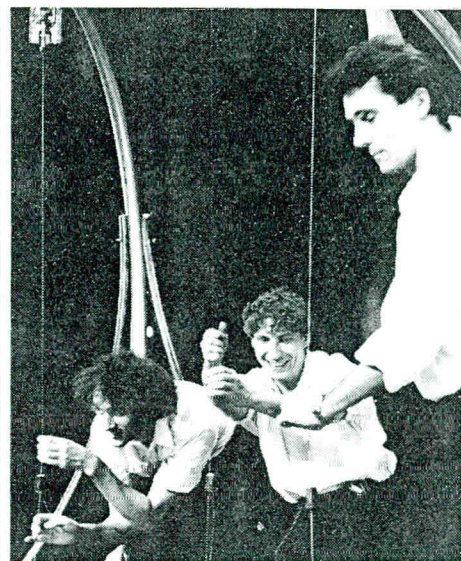
gen van toon. Toch blijft ook deze merkwaardige, half-broekelige aanschakeling van overlappende texturen moeilijk te doorgronden.

In dat opzicht was het speciaal voor dit concert gecomponeerde *Scharf Abreißen* van Martijn Padding beduidend toegankelijker. Padding (39), die relatief laat met componeren is begonnen, maakte met dit werk zijn debuut als orkestcomponist. Het is een ambitieus stuk, met zijn drieste streven om niet alleen de wortel te trekken uit de compositorische kwaliteiten van een Beethoven en een Thelonious Monk, maar die essenties ook nog eens met elkaar te combineren. En dan zijn er ook nog openlijke reminiscenties aan Andriessen, Strauss, Stravinsky, Varèse, onder anderen. *Scharf abreißen* is een uitgesproken eclectisch werk dat zijn eigen eclecticisme echter tegelijkertijd aan de kaak stelt. De verschillende elementen - een tweestemmig 'koraal', woeste ritmische bewegingen, en wonderlijke reminiscenties aan negentiende-eeuwse orkestmuziek, gaan eerder een strijd dan een synthese met elkaar aan. Door dat destructieve element heeft het werk iets van een kolossale ruïne - op elkaar gestapelde steenblokken, met hier en daar een gaping waarachter scheefgezakte balken zichtbaar zijn.

Ondanks de massiviteit, die te weeg wordt gebracht doordat het orkest vrijwel voortdurend op volle sterkte opereert, handhaaft Padding - hierin met kracht gesteund door Knussen en zijn musici - twintig minuten lang een flitsend tempo en een hoog energieniveau. Toch overspeelt hij zijn hand enigszins, want het stuk heeft dan wel een tomeloze voortgang, maar ook een zekere doelloosheid - alsof het niet werkelijk van zijn plaats komt. Maar dat laat onverlet dat Padding met dit werk een indrukwekkende proeve van bekwaamheid heeft gegeven.

Frits van der Waa

24/11 Bergen	Ruïnekerk	Yens en Yens Het concert bestaat uit vijf improvisaties
25/11 Duitsland	Essen	Folkwang-Hochschule, Trapezium Nic Collins Shotgun für Flöte David Dramm Big Screen Siegfried Koepf Zwei Stücke für Klavier Florentijn Boddendijk Tout abus sera puni Gilius van Bergeijk Ein Tag im ZooB Richard Ayres No. 19 Yannis Kyriakidis Zembekiko 1918 Johannes Fritsch Trio '93 Masahiro Miwa Dithyrambe Kees Tazelaar Cepheiden
25/11 Amsterdam	Stedelijk Museum	Het Nederlands Fluitorkest, o.l.v. Jorge Caryevski Yoshihisa Taïra Flautissimo David Porcelijn Amoebe Jeff Hamburg Duo decimi Tilo Medek Abfahrt einer Dampflokomotive Ryohei Hirose Blue train
26/11 Estland	Tallinn	Estonia Concert Hall Het Trio Michael Pisaro Hi-NRG Theo Loevendie Strides Lepo Sumera Scenario Simon Burgers Pastiche Shuya Xu Taiky II Geert van Keulen Skill Roderik de Man Gramvousa
26/11 Amsterdam	Frascati	Rumori concert Johan Faber, Tomoko Mukayama, Kwartet Elektron; Peter van bergen, Huib Emmer, Paul Lovens en Melvin Poor Conlon Nancarrow Etudes voor piano met vorsetzer Paul termos nieuw werk Morton Feldman Extension 3 improvisaties
28/11 Utrecht	De Utrechtse School	tot 2/12 De Daders Jan Langendijk en De Daders
28/11 Utrecht	Theater Kikker	Electro-instrumentalisten Kees Wieringa Morton Feldman Piano Michèl Koenders Speer & schild The Sensorband; eigen interactieve werken van Edwin van der Heide, Zbigniew Karkowski en Atau Tanaka
29/11 Lithouen	Vilnius	Gaida Festival Het Trio Paolo Pizzani Il volto della notte Jurgis Juozapaitis Kaleidophonium No.1 Jonathan Harvey The Riot
30/11 Enschede	Muziekcentrum	ConSequenze: Kapelle/Grotenhuis György Ligeti Etude X en XI György Kurtag Attila József-fragmenten op.20 Arthur Sauer The world as seen from the moon Jan van de Putte I am her mouth, aanwijsscène William Killmayer Klavierstück III Howard Skempton Piano Miniatures Luciano Berio Sequenza III voor sopraan Sequenza IV voor piano uitgevoerd
30/11 Rotterdam	Zaal De Unie	Ensemble Gending Barbara Woof Soundings Paul Termos Khendang Sinta Wullur Ganántara Armeno Alberts Haké Will Eisma Mawar jiwa Roderik de Man Dhawa-Cendak
1/12 Alkmaar	Provadja	Zivatar & Ugly Culture David Dramm Big Screen Daniel Matej Memories of You I Christian Wolff Tilbury 4 Pauline Oliveros Portrait Richard Ayres 21 and 22

Yens en Yens

door Frans Heijdemann

ENSCHEDA - Tijdens een gesprek met Ingrid Kappelle praat ze rustig en beslist niet hard, maar als je haar enkele uren later tijdens een concert in actie ziet, dan blijkt ter plotseling een gloedvol zangeres te staan met een volume dat toereikend moest zijn voor behoorlijk grote zalen. Intussen werkt ze mee aan een festival rond één van de grootste componisten van deze tijd, de Italiaan Luciano Berio, in een programma dat aanstaande donderdag in Enschede te horen is.

Hoewel de biografie van Ingrid Kappelle aangeeft dat ze ook een veelzijdig opera- en operettezangeres is, en regelmatig recitals geeft met romantisch liedrepertoire, is het vooral opvallend wat ze doet op het terrein van de hedendaagse muziek. Hoe is dat gekomen?
„In die muziek wordt vaak veel meer gevraagd dan gewoon zingen,” vertelt ze. „Men is blij als je een goed stemgeluid kunt koppelen aan allerlei dingen daarbuiten, en als je niet bang bent om meer te doen dan alleen zingen. Bij de Rotterdamse Kunststichting kenden ze me al van andere concerten, en zodoende vroegen ze me voor het Berio-project.”

Daarmee bedoelt ze het festival Con Sequenze, dat eerder deze maand plaatsvond. De Sequenza van Berio zijn stukken voor een instrument zonder begeleiding, waarin van de bespeler vaak het uiterste wordt gevraagd. Tijdens dat festival werden ze allemaal gespeeld.

„Alleen Sequenza III is voor zangstem,” zegt Ingrid Kappelle. „Berio schreef het voor zijn vrouw, de zangeres Cathy Berberian. De tekst is helemaal uit elkaar getrokken, die is niet meer herkenbaar.”

Berio-festival Con Sequenze doet ook Enschede aan:
**Sequenza III vergt nogal wat
van sopraan Ingrid Kappelle**

Stande ovaties voor Padding op feestavond Gaudeamus

Concert: Residentie Orkest o.l.v. Oliver Knussen en het Nederlands Blazers Ensemble o.l.v. Jurgen Hempel, met Bart Schneemann (hobo). Werken van Gaudeamus, met Martijn Padding. Concert 1571, Prinsenhof, Den Haag, Uitzending Radio 4 NPS rechtstreeks.

Door ERNST VERMEULEN

Het eerste werk op het feestprogramma van Gaudeamus, gisteren in de Hiltzsaal in Den Haag, het 'Scharf Abreisen' van Peter Schjorff, is een hoboconcert voor hobo solo en gitaar, opgedragen aan blazers, opus 21. Het ontstond in 1970, het jaar waarin de stichting

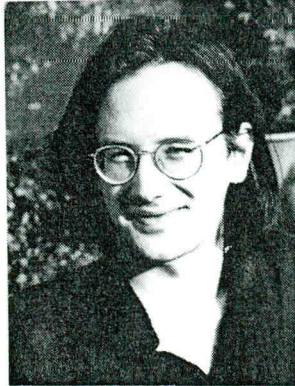
herhaling van A en B, D pas na A, B en C, enzovoorts. Vandaar het citaat uit *Flight to the Apollo* waarin James Brown schreef: „I feel alright one, I feel alright two”, enzovoort.

Dirigent Jurgen Hempel koos voor een hoog tempo met het vasthouden van de grote lijn. In mijn herinnering was het allemaal muzakelachtiger, waarbij bepaalde groepen, zoals de fagotten en de laagste instrumenten, nu minder geïmpulserd klonken, maar bijvoorbeeld de gitanen weer duidelijk hoorbaar waren. Scheemann speelde virtuos, maar de Vries 'kwaakte' indertijd de dubbeltoner veel venijniger. Het

feit dat je je al die details nog zo goed voor de geest kunt halen staat nu zelf in het middelpunt. Toen was het woord aan een eeuwig jonge componist uit de Verenigde Staten: Elliott Carter, mededrukker van *Adagio Tenoroso*. Lijkt het niet een beetje op de muziek waarbij hij zijn stichting, vergeleek met een krachtige jeun- pen. Vervolgens bood hij een boek over Gaudeamus aan onder de toepasselijke titel *Eenwige Jeugd*, geschreven door Peter Peeters en verlicht met zelfzame foto's, alsmede een doos met een voorbeeld van hoogtepunten uit de muziek van Gaudeamus. Het was De gelukkige was staatssecretaris Aad Nuis, die opmerkte: „Gau-

deamus doet veel in stilte maar staat nu zelf in het middelpunt". Toen was het woord aan een eeuwig jonge componist uit de Verenigde Staten: Elliott Carter, mededrukker van *Adagio Tenoroso*. Lijkt het niet een beetje op de muziek waarbij hij zijn stichting, vergeleek met een krachtige jeun- pen. Vervolgens bood hij een boek over Gaudeamus aan onder de toepasselijke titel *Eenwige Jeugd*, geschreven door Peter Peeters en verlicht met zelfzame foto's, alsmede een doos met een voorbeeld van hoogtepunten uit de muziek van Gaudeamus. Het was De gelukkige was staatssecretaris Aad Nuis, die opmerkte: „Gau-

deamus doet veel in stilte maar staat nu zelf in het middelpunt". Toen was het woord aan een eeuwig jonge componist uit de Verenigde Staten: Elliott Carter, mededrukker van *Adagio Tenoroso*. Lijkt het niet een beetje op de muziek waarbij hij zijn stichting, vergeleek met een krachtige jeun- pen. Vervolgens bood hij een boek over Gaudeamus aan onder de toepasselijke titel *Eenwige Jeugd*, geschreven door Peter Peeters en verlicht met zelfzame foto's, alsmede een doos met een voorbeeld van hoogtepunten uit de muziek van Gaudeamus. Het was De gelukkige was staatssecretaris Aad Nuis, die opmerkte: „Gau-

Peter Adriaansz

deamus doet veel in stilte maar staat nu zelf in het middelpunt". Toen was het woord aan een eeuwig jonge componist uit de Verenigde Staten: Elliott Carter, mededrukker van *Adagio Tenoroso*. Lijkt het niet een beetje op de muziek waarbij hij zijn stichting, vergeleek met een krachtige jeun- pen. Vervolgens bood hij een boek over Gaudeamus aan onder de toepasselijke titel *Eenwige Jeugd*, geschreven door Peter Peeters en verlicht met zelfzame foto's, alsmede een doos met een voorbeeld van hoogtepunten uit de muziek van Gaudeamus. Het was De gelukkige was staatssecretaris Aad Nuis, die opmerkte: „Gau-

1/12 Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg, Nederlandse Muziekdagen	Nederlands Kamerkoor o.l.v. Uwe Gronostay Ensemble Amadé, Charlotte Riedijk, sopraan, José Vicente, slagwerk Robert Heppener Quartetto Ig Henneman Righe per Corde Ron Ford Josquin Jan Rokus van Rosendael Sringhara Robert Heppener Bruchstücke eines alten textes
1/12 Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg Nederlandse Muziekdagen	Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard, m.m.v. Lucia Meeuwssen, mezzosopraan Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Jac van Steen, m.m.v. Vera Beths, viool Peter Schat Entelechie 2 op.13 Peter Adriaansz Chant monotone no.4 Peter-Jan Wagemans Symfonie op.3 Jan van Vlijmen Omaggio a Gesualdo Kees van Baaren Musica per orchestra
2/12 Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg, Nederlandse Muziekdagen	Formatie uit het Groot Omroepkoor en Radio Kamerorkest o.l.v. Ed Spanjaard, Claron McFadden, sopraan, Nico van der Meel, tenor, Nanco de Vries, bas, Robert Heppener Derivazioni Joël Bons Draught Bertus van Lier Het Hooglied
3/12 Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg, Nederlandse Muziekdagen	Unico Wilhelm van Wassenaar Concerto IV uit Sei Concerti Armonici Hendrik Focking Sonate in D gr.t. op.1 no.5 voor traverso en b.c. Willem De Fesch Concerto op.3 no.2 Pieter Hellendaal Sonate voor cello en b.c. op.5 no.3 Unico Wilhelm Wassenaar Concerto I uit Sei Concerti Armonici
3/12 Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg, Nederlandse Muziekdagen	Metropole Orkest o.l.v. Jan Stulen Rob Pronk Nieuw werk Willem Friede Nieuw werk Niko Langenhuysen Nieuw werk Michael Heeneman Nieuw werk
1/12 Alkmaar	Provdaja	Zivatar & Ugly Culture werken van Richard Ayres, David Dramm en Daniel Matej.
2/12 Amsterdam	Stedelijk Museum	Thomas Buckner, bariton, Joseph Kubera, piano John Cage Music for two Robert Ashley The Producer Speaks Roscoe Mitchell Three songs with lyrics by E.E.Cummings Thomas Buckner Resonances, improvisatie
3/12 Den Bosch	Theater BIS	Gene Carl Band zowel gecomponeerde muziek als improvisaties Pink Chinese restaurant
9/12 Amsterdam	Stedelijk Museum	Gending Barbara Woolf Soundings Paul Termos Khendang Sinta Wullur Ganántara Armeno Alberts Haké Will Eisma Mawar jiwa Roderik de Man Dhawa-Cendak
10/12 Amersfoort	De Lieve Vrouw	Steven Stusek, saxofoon/Deborah Richards, piano Elsa Burreine Improvisation, Prélude Joan Tower Wings Ruth Crawford Préludes Marilyn Shruide Renewing the Myth Germaine Tailleferre Lili Boulanger 2 Préludes Germaine Tailleferre Pastorale
10/12 Utrecht	De Utrechtse School	Ig Henneman Tentet met composities die voor de musici aanleiding tot improvisatie zijn
15/12 Den Haag	Dr. Anton Philipszaal	Gaudeamus vijftig jaar: Residentie Orkest, o.l.v. Oliver Knussen Het Nederlands Blazers Ensemble, Jurgen Hempel, dirigent, Bart Schneemann, hobo Peter Schat Thema voor hobo-solo, gitaren, orgel en blazers (opus 21, 1970) Martijn Padding Scharf Abreisen voor orkest Elliott Carter Adagio Tenoroso voor orkest

15/12 Utrecht	De Utrechtse School	tot 17/11 De Wasmachine Alison Isadora, die een compositie maakte voor wasmachine, sopraan en live electronica en werk van Kurtág, Alena, Berio, Sauer en Knäfel.
15/12 Bergen	Ruïnekerk	Actualiteitsconcert Het trio Stephen Reeve La flamme lumineuse Martijn Padding Harmony Pricker Jacqueline Fontijn Meglio tardi Jurgo Juozapaitis Kaleidophonía I Wayne Siegel Jackdow Roderik de Man Gramvousa
15/12 Den Haag	Korzo Theater	LOOS Cornelis de Bondt De Tragische Handeling Huib Emmer Memory Drums
16/12 Amsterdam	Stedelijk Museum	LOOS Cornelis de Bondt De Tragische Handeling Huib Emmer Memory Drums
17/12 Amsterdam	Frascati	Rumori concert Junko Ueda, Ives Ensemble en Gordon Mumma Junko Ueda traditionele Samurai-liederen en eigen werk Richard Rijnvos Block Beuys - Raum I
17/12 Den Bosch	Theater BIS	Kirk Brundage David Lang The Anvil Chorus gebaseerd op het geluid in 19e eeuwse smederijen Rodney Sharman Apollo's Touch Morton Feldman The King of Denmark
19/12 Utrecht	Kikker	Ensemble LOOS Cornelis de Bondt De Tragische Handeling Huib Emmer Memory Drums
21/12 Rotterdam	Zaal De Unie	Hex Ensemble composities van Alexander Grinberg, Alexander Shchetinsky, Svend Hvidtfelt Nielsen, Richard Ayres en Jan Bas Bollen

DAGBLAD RIVIERENLAND
Op1aage : 9.418
Datum : 161295

Pranger fantastisch in wasspektakel

Utrecht

Wat is er bijzonder aan de relatie tussen een sopraan en haar wasmachine? Wat lijkt op een openingszin van een seksistisch betoog, is in werkelijkheid het serieus bedoelde uitgangspunt voor Hoofdwas, de gloednieuwe muziekproductie van De Utrechtse School, die gisteravond haar premiere beleefde.

Hoofdwas heeft geen rolbestellende bedoelingen. Evenmin was componiste Alison Isadora uit op emancipatoire opruiming. Eerder lijkt de Nieuw-Zeelandse met haar stuk voor wasmachine en sopraan verwant te willen zijn met Marcel Duchamp. Isadora lukt wat na Duchamp maar weinigen was gegeven: de omvorming van iets alledaags als een wasgang tot een heus kunstwerk. Want dat is Hoofdwas met zijn ideale, want relatief korte lengte, doordachte dramatische opbouw en uitstekende combinatie van (elektro)akoestische effecten, tekst en vocale muziek. En, niet te vergeten, de flinke dosis humor.

Druk doende met de handwas vertelt Jannie Pranger het even hilarische als ontroerende verhaal over hoe het wasprogramma van haar Miele Novo Super W933 het ordenend principe in haar leven is geworden. Onder het behaaglijk klotsende geluid van de, jawel, met echt water en zeep draaiende wasautomaat, bezingt de vocaliste de vervantschap tussen het basisprogramma en haar dagelijkse zangopvoeringen. Hoe het centrifugeren - door de techniek tot turbinekracht versterkt - het signaal is voor een korte pauze, waarin de was kan worden opgehangen. De uitwijdingen over een wasserette in een zijspan en citaten uit het pamflet Domestic Technology - liberation or enslavement? geven het geheel het perfecte evenwicht tussen luchtigheid en diepgang.

Agezien van Isadora's sterke concept is de impact van deze productie vooral te danken aan de ongelofelijke veelzijdigheid van geluidstechnicus Jan Bas Bollen, die de grenzen tussen geluid, klank en muziek volkomen onhoorbaar weet te maken. Zonder de vocale waskracht van soliste Jannie Pranger was de uitvoering echter nooit tot dit succes geworden. Pranger verenigde moeiteloos de rollen van huisvrouw, wijsgeer en zangeres. En deed dat met een perfectie die bijna leidde tot de conclusie 'Pranger, er is geen betere.'

Jurriaan Meyer
Hoofdwas van Alison Isadora en vocale solowerken van L. Andriessen, Berio, Kurtág, Alena en Sauer. De Utrechtse School, 15 dec. Herhalingsdaar morgen, 17 dec., 16.00 uur.

Voorbeeldige programmering in Nederlandse Muziekdagen

Utrecht

Stapels met vergeelde bladmuziek, vergeten manuscripten tussen prullaria, honderden boeken, intuïtief goerend in meters boekenkast. Nog geen vijf jaar geleden was dit het beeld van het archief Nederlandse Muziek van Donemus, de 'officiële' uitgeverij voor Nederlandse muziek, toen het nog was ondergebracht in de Haagse huiskamer van verzamelaar Willem Noske.

Dezelfde familiale rommeligheid kenmerkte ook de Nederlandse Muziekdagen, die Donemus sinds 1989 organiseert in samenwerking met Gaudeamus en het Utrechtse Muziekcentrum Vredenburg: bijna alle soorten muziek uit Nederland waren welkom, maar van enig thematisch verband was echter zelden sprake.

De uitgave van dit jaar vormde een toonbeeld van programmeervernuft. Dat is het resultaat van het besluit van de organisatoren de programmering in handen te geven van één 'centrale' programmeur. Ed Spanjaard was een uitstekende keus voor deze nieuwe formule. Deze vaste dirigent van het Nieuw Ensemble heeft immers als weinig anderen zicht op het Nederlandse repertoire van deze eeuw.

Spanjaard organiseerde de verkenningstocht door het wijde, nog grotendeels onontgonnen landschap van de Nederlandse muziek vanuit de bron: de componist en zijn leerlingen. Als uitgangspunt nam Spanjaard daarbij de composi-

Ed Spanjaard.
(Foto Marco Borggreve)

nisten Kees van Baaren en Bertus van Lier, beiden leerling van Willem Pijper, de 'Godfather' en katalysator van de Nederlandse muziek. Een in zijn eenvoud ijersterk idee, dat even dwingend als vrijblijvend is. Tenslotte is een groot deel van de gearriveerde componisten in Nederland op de een of andere manier afstameling van Pijpers compositieklass.

Kees van Baaren (1906-1970) profileerde zich graag als vernieuwer en revolutionair. Waar Pijper vasthield aan een tonaal raamwerk, meende Van Baaren dat 'totaliteit emotionele associaties had verworven die onbevengden gezichtspunten in de weg stonden'. Hiermee effende Van Baaren — gezaghebbend als directeur van het Koninklijk Conservatorium — de

paden voor het serialisme en het cerebraal componeren in Nederland. Het was een nieuwe stijl die rond 1960 aansloeg bij de generatie die wordt vertegenwoordigd door Peter Schat, Jan van Vlijmen, Reinbert de Leeuw en Louis Andriessen.

Jac van Steen, zelf een leerling van Pijper-leerling Jan van Dijk, illustreerde met het Radio Filharmonisch Orkest dat de compositorische werkelijkheid wel wat genuanceerder was: Van Baarens Musica Per Orchestra uit 1966 is geen abstract stuk, maar een hommage aan de Tweede Weense School en aan Alban Berg in het bijzonder. Deze esthetische, door een kleurrijke instrumentatie verzachte twaalftoonsmuziek verdraait de geestverwantschap met 'onverbeterlijk romantisch' Berg. En de citaten van Johann Strauss, Willem Pijpers pianoconcert of Strawinsky's Sacre zijn niet alleen respectbetuigingen aan het adres van bewonderde voorbeelden, maar ook uitingen van een nauwelijks te onderdrukken nostalgie.

Dit spanningsveld tussen expressie en abstractie was het werkelijke thema van deze Nederlandse Muziekdagen. Peter Schat bijvoorbeeld begon als fervent Boulezadept door mezzo Lucia Meeuwse en Ed Spanjaards Nieuw Ensemble — lijkt de inmiddels zestigjarige componist tegenwoordig alleen nog maar te kunnen glimlachen. „Consequen-

ter heb ik het nooit gewild of gekund, in ieder geval nooit gedaan. De musici kiezen zelf een volgorde, dat wil zeggen een vorm, waarvan de tijdsduur onbepaald is. Het was destijds onzer aller ideaal de klok rond te schrijven met een muziek die de tijdloze, koele versterking, de blinkende technologische veiligheid van de NAVO-woestijn, waarin wij leefden ook letterlijk zou opvatten”.

Robert Heppener (1925), een leerling van Bertus van Lier aan wie volgende maand de Johan Wagenaar-prijs wordt uitgereikt, heeft zich altijd afzijdig gehouden van de serialistische ontwikkelingen, die eenvoudigweg niet pasten bij zijn karakter. Misschien is de onafhankelijke insteek van Heppener de reden waarom hij als leraar zo populair is geworden. Joël Bons, Ron Ford, Jan Rokus van Roosendaal en Ig Henneman — allen dit week-einde geïnterviewd — hebben weinig van Heppeners neoclassicistisch idioom overgenomen, maar zijn wel herkenbare muzikale persoonlijkheden geworden. Een verworvenheid die Bertus van Lier, groot denker en 'grootvader' van deze componistengeneratie, niet was gegeven. Ed Spanjaards poging Van Liers Hooglied te rehabiliteren verdient alle respect. Maar het monumentale stuk is muzikaal te weinig oorspronkelijk om van archivering te worden gered.

Jurriaan Meyer

Vredenburg Utrecht, 1, 2 en 3 december.

Jannie Pranger

Stichting Gaudeamus
Swammerdamstraat 38
1091 RV AMSTERDAM
TEL.: 020-6947349
FAX.: 020-6947258
email: gaud@xs4all.nl
web: <http://www.xs4all/~gaud>